

**Αιτιολόγηση της πρότασης αναθεώρησης του  
Επιχειρησιακού Προγράμματος ‘Υποδομές Μεταφορών,  
Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη’ (ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ)  
με βάση το άρθρο 30 του Κανονισμού ΕΕ 1303/2013**

**Αθήνα, Οκτώβριος 2018**

## ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ .....	3
1. ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΤΡΕΧΟΥΣΑΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ ΚΑΙ ΤΩΝ ΚΥΡΙΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ-ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΞΕΛΙΞΕΩΝ ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ...	3
1.1 ΑΛΛΑΓΕΣ ΣΤΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ – ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ .....	3
1.2 ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ .....	4
1.3 ΚΥΡΙΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ 2ΗΣ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗΣ .....	5
1.3.1. ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ.....	8
1.4 ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ ΤΗΣ ΠΟΡΕΙΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ ΕΩΣ 13/06/2018	9
2. ΚΥΡΙΑ ΣΗΜΕΙΑ ΤΗΣ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗΣ.....	11
2.1 ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΕΣ ΣΤΗ ΔΟΜΗ ΚΑΙ ΤΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΑΝΑ ΆΞΟΝΑ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ .....	11
2.2 ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΕΣ ΣΤΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΝΑ ΆΞΟΝΑ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ .....	36
3. ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ ΤΩΝ ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΤΩΝ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΩΝ ΣΤΟΥΣ ΕΙΔΙΚΟΥΣ ΣΤΟΧΟΥΣ ΤΟΥ ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ.....	37
4. ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗΣ ΣΤΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΟΥ ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ.....	47
5. ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΕΩΝ ΠΟΥ ΣΥΝΔΕΟΝΤΑΙ ΜΕ ΤΗΝ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ. ....	49

## ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα Έκθεση περιλαμβάνει την αιτιολόγηση της 2<sup>ης</sup> αναθεώρησης, τη συνοπτική παρουσίαση των αλλαγών και την αποτύπωση των αναμενόμενων επιπτώσεων των τροποποιήσεων στην επίτευξη των προτεραιοτήτων της Ένωσης και τους ειδικούς στόχους του Ε.Π..

## 1. ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΤΡΕΧΟΥΣΑΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ ΚΑΙ ΤΩΝ ΚΥΡΙΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ-ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΞΕΛΙΞΕΩΝ ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ

### 1.1 ΑΛΛΑΓΕΣ ΣΤΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ – ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Μετά από οκτώ χρόνια επώδυνης προσαρμογής, η οικονομία βρίσκεται σήμερα σε κατάσταση που επιτρέπει θετικές προσδοκίες για το μέλλον. Το 2017 ήταν το έτος επιστροφής της ελληνικής οικονομίας στην ανάπτυξη μετά από πολυετή περίοδο ύφεσης, με εξαίρεση το 2014. Ο κύριος παράγοντας της ανάπτυξης υπήρξε η αύξηση των εξαγωγών, κυρίως των υπηρεσιών, αλλά και των αγαθών, γεγονός που επιβεβαιώνει την αυξημένη εξωστρέφεια της ελληνικής οικονομίας, αλλά και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας. Εντούτοις, οι επενδύσεις δεν έχουν αποκτήσει ακόμα την απαραίτητη δυναμική ώστε να αντισταθμίσουν τη μείωση κεφαλαιακού αποθέματος που παρατηρήθηκε τα προηγούμενα χρόνια και να στηρίξουν την ανάπτυξη μεσοπρόθεσμα. Από την πλευρά της προσφοράς, σημαντική ήταν η συμβολή της βιομηχανικής παραγωγής, ιδίως στους κλάδους της μεταποίησης με εξαγωγικό προσανατολισμό. Η αγορά εργασίας συνέχισε να βελτιώνεται ως αποτέλεσμα και των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων στην αγορά εργασίας, με την απασχόληση να αυξάνεται και το ποσοστό ανεργίας να υποχωρεί, αν και παραμένει το υψηλότερο στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Η σημαντική πρόοδος που σημειώθηκε στη διαχείριση των ελλειμμάτων της χώρας καθώς και στην υλοποίηση απαραίτητων μεταρρυθμίσεων στο πλαίσιο των δεσμεύσεων της χώρας βάσει του τρίτου προγράμματος στήριξης της σταθερότητας του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας (ΕΜΣ), οδήγησε στην πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για έξοδο της Ελλάδας από τη Διαδικασία Υπερβάλλοντος Ελλείμματος (ΔΥΕ).

Για την επίτευξη των στόχων και τη διατήρηση των θετικών μεσοπρόθεσμων προοπτικών πρέπει να μεταβληθεί το μίγμα πολιτικής προς μακροοικονομικές και μικροοικονομικές πολιτικές που θα στοχεύουν στη στήριξη πρωτίστως της ανάπτυξης, της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας και των επιχειρήσεων και των δημόσιων και ιδιωτικών επενδύσεων. Σε αυτές τις πολιτικές περιλαμβάνονται σχέδια για την εξεύρεση νέων πηγών χρηματοδότησης (π.χ. εθνική αναπτυξιακή τράπεζα, καινοτόμα χρηματοδοτικά εργαλεία), για την ενίσχυση των υπάρχουσών χρηματοδοτικών πηγών (συμμετοχή στο επενδυτικό σχέδιο για την Ευρώπη, συνεισφορά από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, κλπ), και για την επιταχυμένη κινητοποίηση των Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Προς την κατεύθυνση αυτή συνέβαλε το 2016 η επανεξέταση των κονδυλίων της Πολιτικής Συνοχής (review clause) κυρίως λόγω της συνεχιζόμενης οικονομικής ύφεσης, όπου στη διαδικασία τεχνικής προσαρμογής για το έτος 2017 (COM (2016)311), η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναθεώρησε τις συνολικές χορηγήσεις στο πλαίσιο του στόχου «Επενδύσεις στην ανάπτυξη και την απασχόληση» για κάθε κράτος-μέλος για την περίοδο 2017-2020, εφαρμόζοντας τη μέθοδο κατανομής με βάση τα πλέον πρόσφατα διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία. Η κατανομή από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή των πρόσθετων πόρων (4 δισεκατομμύρια €) που προέβλεπε το κανονιστικό πλαίσιο κατά το 2016 (technical adjustment process) είχε ως αποτέλεσμα την αύξηση του φακέλου των διαθέσιμων πόρων για την Ελλάδα για την περίοδο 2017-2020 (σε όρους κοινοτικής συνδρομής) κατά 836,6 εκ. ευρώ σε τιμές 2011, ήτοι 970.757.458 € σε τρέχουσες τιμές. Οι πρόσθετοι αυτοί πόροι διατέθηκαν στα Επιχειρησιακά Προγράμματα (Ε.Π.) της ΠΠ 2014-2020 μέσω της 1<sup>ης</sup> Αναθεώρησής τους. Κατά την 1<sup>η</sup> Αναθεώρηση πραγματοποιήθηκαν μόνο οι αλλαγές που αφορούσαν άμεσα στην ενσωμάτωση των πρόσθετων πόρων στο εκάστοτε Ε.Π., χωρίς να ληφθούν υπόψη τυχόν διαφοροποιήσεις σε σχέση με την αρχική έγκριση των Ε.Π. το 2014, οι οποίες βάσει των μακροοικονομικών – και όχι μόνο – εξελίξεων οδηγούν σε απαραίτητες τροποποιήσεις/προσαρμογές στο περιεχόμενό τους.

## 1.2 ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Η ανάλυση των μακροοικονομικών εξελίξεων από την εποχή που υπεβλήθη και εγκρίθηκε το ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ καταδεικνύει ότι το περιβάλλον υλοποίησής του έχει διαφοροποιηθεί σε σχέση με την περίοδο κατάρτισής του. Επίσης, ο σχεδιασμός του Προγράμματος προϋπέθετε ότι η υλοποίηση θα λάμβανε χώρα με την άμεση οριστικοποίηση όλων εκείνων των βασικών παραμέτρων και απαραίτητων διαδικασιών (θεσμικό πλαίσιο) για την ενεργοποίησή του και την υλοποίηση των έργων του, που απορρέουν από τους Κανονισμούς των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών Επενδυτικών Ταμείων και τις Υποχρεώσεις της Χώρας και οριοθετούν το πλαίσιο υλοποίησης των Προγραμμάτων της ΠΠ 2014-2020. Η προϋπόθεση αυτή δεν επιβεβαιώθηκε όσο άμεσα θα ήταν επιθυμητό, καθώς καταγράφηκαν σχετικές καθυστερήσεις στην υιοθέτηση του απαραίτητου νέου πλαισίου ή/και απαραίτητες τροποποιήσεις του υφιστάμενου πλαισίου για μία σειρά θεμάτων που επηρεάζουν σε μεγαλύτερο ή μικρότερο βαθμό την υλοποίηση του συνόλου του ΕΠ.ή/και επιμέρους τομέων του

Μεταξύ αυτών περιλαμβάνονται :

- η επικαιροποίηση του **Κανονισμού Ενεργειακής Απόδοσης Κτιρίων (KENAK)** ο οποίος οριστικοποιήθηκε με την ΚΥΑ με Α.Π. ΔΕΠΕΑ/οικ.178581/30.06.2017, ΦΕΚ Β' 2367/12.07.2017 και εξειδικεύτηκε περαιτέρω με τις **τεχνικές οδηγίες ΤΕΕ για την Ενεργειακή Απόδοση Κτιρίων** (ΥΑ ΔΕΠΕΑ/οικ. 182365/17.11.2017, ΦΕΚΒ' 4003/17.11.2017 και ΦΕΚ Β' 4108/23.11.2017).
- η κατάρτιση της **εθνικής στρατηγικής για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή** (Απρίλιος 2016) καθώς και οι περιφερειακές στρατηγικές για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή που συμβάλλουν στην βέλτιστη εφαρμογή των κατευθύνσεων πολιτικής με την περαιτέρω εξειδίκευση της Εθνικής Στρατηγικής σε περιφερειακό επίπεδο (πρώτοι Χάρτες Επικινδυνότητας Πλημμύρας και Χάρτες Κινδύνων Πλημμύρας για τις Ζώνες Δυνητικά Υψηλού Κινδύνου Πλημμύρας της χώρας (ολοκλήρωση 2017).
- η τροποποίηση του Εθνικού Σχεδίου Διαχείρισης Αποβλήτων (Ε.Σ.Δ.Α.) και του Εθνικού Στρατηγικού Σχεδίου Πρόληψης Δημιουργίας Αποβλήτων, που κυρώθηκαν με την 51373/4684/25-11-2015 κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης και Περιβάλλοντος και Ενέργειας, σύμφωνα με το άρθρο 31 του Ν. 4342/2015 και εγκρίθηκαν με την Πράξη Υπουργικού Συμβουλίου 49 της 15.12.2015. Η - κατ' επέκταση -τροποποίηση και έγκριση των νέων Περιφερειακών Σχεδίων Διαχείρισης Αποβλήτων (ΠΕΣΔΑ), οι οποίοι αποτελούσαν προϋπόθεση για τη χρηματοδότηση σχετικών έργων, οι οποίοι εγκρίθηκαν στο τέλος του 2016 - αρχές 2017 με αντίστοιχη καθυστέρηση στην οριστικοποίηση των απαιτούμενων δράσεων Α' προτεραιότητας.
- η ολοκλήρωση του θεσμικού πλαισίου για ορισμό/προδιαγραφές, /αδειοδότηση και διαδικασίες για σημεία αιχμής, όπως τα Πράσινα Σημεία, το οποίο ολοκληρώθηκε εντός του 2017 (ΦΕΚ Α'241/2017 & ΦΕΚ Β'1412/2017), καθώς και η θέση σε ισχύ επικαιροποιημένου θεσμικού πλαισίου για διευρυμένη ευθύνη παραγωγού (ΦΕΚ Α'170/2017)..
- η έκδοση του ν.4412/2016 (ΦΕΚ Α'147) για την **ανάθεση και εκτέλεση δημοσίων συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών** (ενσωμάτωση των Οδηγιών 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ) και του ν. 4413/2016 (ΦΕΚ Α'148) για την ανάθεση και εκτέλεση συμβάσεων παραχώρησης (ενσωμάτωση της Οδηγίας 2014/23/ΕΕ) και η απαραίτητη ανάπτυξη του δευτερογενούς νομοθεσίας (π.χ. έκδοση εξουσιοδοτικών διατάξεων (μητρώο αξιολογητών), επικαιροποίηση πρότυπων τευχών δημοπράτησης ειδικότερα για έργα που είχαν σχεδιαστεί να προκηρυχθούν είτε με σύστημα Μελέτης – Κατασκευής).
- η έκδοση της Κ.Υ.Α. για την Αναθεώρηση του Εθνικού Καταλόγου των περιοχών του Δικτύου Natura 2000 (ΦΕΚ Β' 4432/15.12.2017) με την οποία εγκρίθηκε ο νέος εθνικός κατάλογος περιοχών του δικτύου Natura 2000, που περιλαμβάνει πλέον 446 προστατευόμενες περιοχές.
- η έκδοση του ν. 4546/2018 (Α'101/12-6-2018) για τη ενσωμάτωση στην ελληνική νομοθεσία της Οδηγίας 2014/89/ΕΕ «περί θεσπίσεως πλαισίου για το θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό» και άλλες διατάξεις, καθώς και η τροποποίηση του ν.4269/2014 (Α'142/28-6-2014) "Χωροταξική και πολεοδομική μεταρρύθμιση Βιώσιμη ανάπτυξη" με το ν.4447/2016 (Α'241/23-12-2016).
- η οριστική τυποποίηση προσέγγισης (2017) και η έκδοση εξειδικευμένων οδηγιών από τις αρμόδιες εθνικές αρχές για την αντιμετώπιση ειδικών θεμάτων Κρατικών Ενισχύσεων, κατά την εφαρμογή των σχετικών οδηγιών και κανονισμών της ΕΕ., σε έργα με τεχνικές ιδιαιτερότητες (π.χ. αντιμετώπιση θεμάτων ΥΓΟΣ για έργα διαχείρισης στερεών αποβλήτων) με στόχο την εξασφάλιση της γνωμοδότησης της αρμόδιας Γ.Δ/νσης Ε.Επ. σε Θέματα Κρατικών Ενισχύσεων

- το υπό έγκριση «**Εθνικό Επιχειρησιακό Σχέδιο (ΜΑΣΤΕΡ ΠΛΑΝ) Υποδομών Λυμάτων Οικισμών Γ' προτεραιότητας**» (εντός του β' εξαμήνου 2018) ,το οποίο άρχισε να εκπονείται στα τέλη του 2017 με πρωτοβουλία της Ε.Επιτροπής και συνεργασία με το ΥΠΕΝ.

Οι ανωτέρω καθυστερήσεις στην έκδοση νέου ή/και τροποποιήσεις του εθνικού πλαισίου σε συνδυασμό με επιμέρους δυσχέρειες κατά την προετοιμασία και την υλοποίηση μεμονωμένων έργων, επιφέρουν κάποιες αλλαγές στο μίγμα των προγραμματιζόμενων δράσεων του Προγράμματος.

Εντούτοις, οι ανάγκες, που το Πρόγραμμα καλείται να καλύψει περιλαμβάνουν παρεμβάσεις υψηλής προτεραιότητας, οι οποίες αφορούν, σε μεγάλο βαθμό, ανειλημμένες υποχρεώσεις της Χώρας και παραμένουν σταθερές.

### **1.3 ΚΥΡΙΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ 2ΗΣ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗΣ**

Τα προαναφερόμενα νέα δεδομένα που διαμορφώνονται στο περιβάλλον υλοποίησης του Επιχειρησιακού Προγράμματος δημιουργούν την ανάγκη προσαρμογής του περιεχομένου του .

Παράλληλα, καταγράφονται ανάγκες επικαιροποίησής του, προκειμένου να ενσωματωθούν σε αυτό τα τμηματοποιημένα (phasing) έργα των δύο τομέων Μεταφορών και Περιβάλλοντος (από τα ΕΠ-ΕΠ 2007-2013, ΕΠ-ΠΕΡΑΑ 2007-2013 και κάποια ΠΕΠ 2007-2013) τα οποία - κατά την αρχική έγκριση του ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ - δεν είχαν στο σύνολό τους συμπεριληφθεί σε. αυτό, αλλά οριστικοποιήθηκαν ως τμηματοποιημένα με το "κλείσιμο" των εν λόγω ΕΠ 2007-2013, έως τον Μάρτιο του 2017. Μέρος αυτής της ενσωμάτωσης είχε πραγματοποιηθεί κατά την 1η Αναθεώρησή του ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ με τη δημιουργία του νέου ΑΠ 14B μόνο για τα τμηματοποιημένα έργα διαχείρισης λυμάτων αρμοδιότητας της ΕΥΔ/ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ σε αυτόν για την αξιοποίηση των πόρων της ρήτρας αναθεώρησης. Το σύνολο των απαιτούμενων προσαρμογών σε όλους τους υπόλοιπους υφιστάμενους ΑΠ (τομέων Μεταφορών και Περιβάλλοντος) του Προγράμματος ολοκληρώνεται με την παρούσα 2η Αναθεώρηση.

Επίσης, κρίνεται απαραίτητη η προσαρμογή του περιεχομένου του Προγράμματος προκειμένου να εξασφαλισθεί η βέλτιστη δυνατή συνδυαστική αξιοποίηση των διαθέσιμων πόρων του ΕΤΠΑ και του ΤΣ στον τομέα Περιβάλλοντος του ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ, ώστε δράσεις ίδιου τύπου να χρηματοδοτούνται μόνο από πόρους ενός εκ των δύο Ταμείων, ήτοι του ΤΣ λόγω της επιλεξιμότητάς των δράσεων του σε όλη τη χώρα (αποφυγή πολυδιάσπασης στον Προγραμματισμό). Οι αντίστοιχοι διαθέσιμοι πόροι του ΕΤΠΑ αξιοποιούνται κατ' αυτό τον τρόπο για την πρόσθετη χρηματοδότηση έργων διαχείρισης λυμάτων, με στόχο τη μεγιστοποίηση των αναμενόμενων αποτελεσμάτων και την εφαρμογή των υποχρεώσεων της Οδηγίας 91/271/ΕΟΚ για τους οικισμούς Γ' Προτεραιότητας. ,

Τέλος, από τις δύο Αξιολογήσεις του Προγράμματος αλλά και κατά την ενεργοποίηση του Προγράμματος έως σήμερα, έχουν εντοπιστεί οι απαραίτητες προσαρμογές στο περιεχόμενο του ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ, οι οποίες αφορούν (α) τη βελτίωση της αποτύπωσης σε αυτό κάποιων εκ των ήδη δρομολογημένων νέων δράσεων β) την ενσωμάτωση στη στοχοθεσία του Προγράμματος (και όχι του Πλαισίου Επίδοσης) εναλλακτικών λύσεων (νέων έργων), προκειμένου να αξιοποιηθούν οι διαθέσιμοι πόροι για την εφαρμοζόμενη πολιτική του τομέα Μεταφορών γ) την αντιμετώπιση της μη ενεργοποίησης μεμονωμένων δράσεων κάποιων επιμέρους ΑΠ (κυρίως του τομέα Περιβάλλοντος) του Προγράμματος λόγω καθυστερήσεων υλοποίησης των σχετικών έργων, (δ) τη βελτίωση των μεθοδολογιών και των τιμών των δεικτών εκρών και αποτελέσματος του Προγράμματος, λαμβάνοντας υπόψη και όλες τις προαναφερόμενες παραμέτρους (βλ. Πρόσθετο Έγγραφο Τεκμηρίωσης Δεικτών), καθώς και την ομογενοποίηση τους σύμφωνα με σχετικές οδηγίες της Εθνικής Αρχής Συντονισμού.

Όλες οι ανωτέρω απαραίτητες προσαρμογές επιφέρουν αλλαγές, σε κάποιες περιπτώσεις σημαντικές, στο σχεδιασμό των Επενδυτικών Προτεραιοτήτων του ΕΠ.

Οι προτεινόμενες αλλαγές κατά τη 2<sup>η</sup> Αναθεώρηση αφορούν σε:

- **Επικαιροποίηση της Αρχιτεκτονικής του Επιχειρησιακού Προγράμματος**

Οι μεταβολές στο περιβάλλον υλοποίησης καθώς και η βελτίωση του Προγραμματισμού ώστε αυτός να καλύπτει την υλοποίηση νέων και τμηματοποιημένων (προς ολοκλήρωση δράσεων) δεν επιφέρουν σημαντικές αποκλίσεις σε σχέση με τον αρχικό σχεδιασμό του ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ. Ωστόσο, είναι απαραίτητες οι σχετικές προσαρμογές και η επικαιροποίηση της Αρχιτεκτονικής του Προγράμματος. Στους κυριότερους παράγοντες που συμβάλλουν σε διαφοροποιήσεις της Αρχιτεκτονικής του αρχικά εγκεκριμένου Προγράμματος περιλαμβάνονται:

- Η ενσωμάτωση των επικαιροποιημένων Εθνικών Στρατηγικών σε διάφορους θεματικούς τομείς, που οδήγησε σε νέα στοχοθέτηση ή βελτίωση της αρχικά εγκεκριμένης και στην ανακατανομή των ποσών χρηματοδότησης στους άξονες του Προγράμματος. Με την προσαρμογή της στοχοθέτησης αλλάζει το μείγμα δράσεων των Ε.Π. ενσωματώνοντας τις νέες πολιτικές και την αντίστοιχη ζήτηση που δημιουργείται για πόρους των διαρθρωτικών ταμείων.
- Οι προτεραιότητες χρηματοδότησης που αφορούν σε Μεγάλα Έργα, όπως αυτές αποτυπώνονται στις διαδοχικές τροποποιήσεις του Πίνακα Μεγάλων Έργων του Προγράμματος σύμφωνα με σχετικές αποφάσεις της Επιτροπής Παρακολούθησης του (και αντίστοιχες καταχωρίσεις στην SFC), που προκύπτουν από αλλαγές πολιτικής και στρατηγικών.
- Η ολοκλήρωση και το "κλείσιμο" των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων της περιόδου 2007 – 2013, και κατ' επέκταση το πλήθος και οι απαραίτητοι πόροι για την ολοκλήρωση των έργων που χαρακτηρίστηκαν ως τμηματοποιημένα (phasing) ή μεταφέρθηκαν αυτούσια από τα ΕΠ της ΠΠ 2007-2013 στην προγραμματική περίοδο 2014 – 2020.
- Καθυστερήσεις ή μεταβολές κατά την εφαρμογή συγκεκριμένων πολιτικών σε υποτομείς του Προγράμματος, Αναγκαιότητα ενσωμάτωσης των νέων ήδη δρομολογημένων σχετικών δράσεων/παρεμβάσεων και βελτίωση της αποτύπωσης των αρχικά εγκεκριμένων.
- Καθυστερήσεις λόγω τεχνικών ή άλλων προβλημάτων (π.χ. θεσμικό πλαίσιο, αδυναμία φορέων/δικαιούχων) στην ωρίμανση των αντίστοιχων έργων. Αναγκαιότητα αντιμετώπισής τους και - κατά περίπτωση - διαμόρφωσης εναλλακτικών προτάσεων στο πλαίσιο της εφαρμοζόμενης πολιτικής.

– **Προσαρμογή των χρηματοδοτικών στοιχείων του ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ για τη βέλτιστη και πλέον αποδοτική χρήση των διαθέσιμων πόρων**

Οι παράγοντες που συντελούν στην ανάγκη πραγματοποίησης προσαρμογών στις χρηματοδοτικές κατανομές του ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ, είναι:

- Η οριστικοποίηση του Π/Υ β' φάσης υλοποίησής των τμηματοποιημένων (phasing) έργων που συγχρηματοδοτούνται από πόρους του ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ και επομένως οι ανελαστικά απαιτούμενοι οικονομικοί πόροι για την ολοκλήρωση των εν λόγω έργων σε συγκεκριμένους ΑΠ του ΕΠ. Οι προσαρμογές επηρεάζουν τους ΑΠ 01, 03, 06, 10, 14 και 14B και αφορούν κυρίως τη διασφάλιση πόρων για την ολοκλήρωση σημαντικών έργων σιδηροδρομικών, οδικών και λιμενικών υποδομών του ΔΕΔ της χώρας καθώς και υποδομές διαχείρισης στερεών και υγρών αποβλήτων (λυμάτων) της χώρας.
- Η αντιμετώπιση των ανελαστικών υπερδεσμεύσεων (λόγω ήδη δρομολογημένων έργων), όπου αυτό είναι δυνατό, με αντίστοιχη προσαρμογή του περιεχομένου των σχετικών επενδυτικών προτεραιοτήτων του Προγράμματος. Οι προσαρμογές αφορούν κυρίως στους ΑΠ 01, 02, 14 και 14B, με πόρους των οποίων υποστηρίζεται η στρατηγική του Προγράμματος για την ολοκλήρωση των βασικών υποδομών του Βασικού Διευρωπαϊκού Σιδηροδρομικού Δίκτυο της χώρας, καθώς και για τους κρίσιμους τομείς της διαχείρισης στερεών και υγρών αποβλήτων (λυμάτων) της χώρας
- Αλλαγή του μείγματος δράσεων ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ ύστερα από την επικαιροποίηση/προσαρμογή του Προγραμματισμού (ενσωμάτωση ήδη δρομολογημένων νέων δράσεων, αντιμετώπιση μη ενεργοποίησης/σημαντικών καθυστερήσεων με εναλλακτικές προτάσεις στο πλαίσιο των

εφαρμοζόμενων πολιτικών) και η αντίστοιχη ζήτηση που δημιουργείται για πόρους των διαρθρωτικών ταμείων. Οι προσαρμογές επηρεάζουν κυρίως τους ΑΠ 02, 04, 07, 10 και 14 .για επιμέρους λόγους που παρουσιάζονται αναλυτικά στη συνέχεια σε επίπεδο ΑΠ.

- Ανάγκες διευθέτησης κατακερματισμού δράσεων κατά τον αρχικό σχεδιασμό και ενίσχυσης της ομοιογένειας και της συστηματοποίησης του ΕΠ. Αυτό είναι ιδιαίτερα εμφανές μεταξύ των ΑΠ12/13 και ΑΠ14, Πιο συγκεκριμένα, στην πρόταση 2ης Αναθεώρησης αξιοποιούνται στοχευμένα πλέον οι πόροι του Ταμείου Συνοχής (ΑΠ 14) για την υλοποίηση του συνόλου σχεδόν των δράσεων για τη Φύση και τη Βιοποικιλότητα, καθώς και των προβλεπόμενων δράσεων της ΕΓΥ για την εφαρμογή Οδηγιών αρμοδιότητάς της, έναντι του αρχικού προγραμματισμού σύμφωνα με τον οποίο πόροι και από τους 3 ΑΠ αξιοποιούντο για ίδιου τύπου παρεμβάσεις.

#### – Προσαρμογές στο Σύστημα Δεικτών του Προγράμματος

Η στοχοθέτηση των δεικτών ανά Επενδυτική Προτεραιότητα και Ειδικό Στόχο είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με το προγραμματιζόμενο προς υλοποίηση αντικείμενο καθώς και τους διαθέσιμους πόρους. Οι παραπάνω περιγραφόμενες μεταβολές, σε συνδυασμό με περιορισμένης έκτασης λανθασμένες υποθέσεις κατά τον αρχικό υπολογισμό των δεικτών, οδηγούν στην ανάγκη πραγματοποίησης των απαραίτητων προσαρμογών/τροποποιήσεων, ώστε τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα και εκροές να συνάδουν με τον επικαιροποιημένο Προγραμματισμό του ΕΠ. Οι προτεινόμενες προσαρμογές/τροποποιήσεις στη 2<sup>η</sup> Αναθεώρηση οφείλονται:

- Σε μεταβολές στο μίγμα των υλοποιούμενων έργων για την εφαρμογή των σχετικών πολιτικών των δύο τομέων Μεταφορών και Περιβάλλοντος

Η μεταβολή αυτή σχετίζεται με τη διαφοροποίηση του μίγματος των σχεδιαζόμενων ή υλοποιούμενων δράσεων. Οι μεταβολές αυτές δύνανται να επηρεάσουν την επιλογή τόσο των δεικτών αποτελέσματος όσο και εκροών (αντικαταστάσεις, βελτιώσεις/συμπληρώσεις, προσθήκες, διαγραφές) και τις τιμές βάσης- στόχου αυτών.

Η αλλαγή στη στόχευση μεμονωμένων ΑΠ (λόγω της βελτίωσης της στόχευσης των αντίστοιχων έργων) του ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ, έχουν ως αποτέλεσμα οι δείκτες εκροής που συμμετέχουν στο Π.Ε. των εν λόγω ΑΠ να μην είναι πλέον αντιπροσωπευτικοί (παρουσιάζεται αναλυτικά κατωτέρω και στο Πρόσθετο Έγγραφο Πλαισίου)

Επιπρόσθετα, λαμβάνονται υπόψη ζητήματα καταλληλότητας των επιχειρησιακών δεικτών (εκροών και αποτελέσματος) που προέκυψαν κατά τη φάση της εξειδίκευσης των πολιτικών σε δράσεις, όπου εμφανίσθηκε η απαίτηση πρόσθετων δεικτών.

- Στην επικαιροποίηση Εθνικών Στόχων

Η επικαιροποίηση αυτή επηρεάζει κυρίως τους δείκτες αποτελέσματος του Προγράμματος που υιοθετούν εθνικούς στόχους. Στην περίπτωση αυτή η μεταβολή που επέρχεται σχετίζεται με την προσαρμογή της τιμής στόχου του σχετικού δείκτη στην εθνική δέσμευση.

- Στην οριστικοποίηση στοιχείων αναφοράς

Η επικαιροποίηση αυτή επηρεάζει κυρίως του δείκτες αποτελέσματος του Προγράμματος και τις τιμές βάσης. Στην περίπτωση αυτή η μεταβολή που επέρχεται σχετίζεται με την προσαρμογή της τιμής βάσης του σχετικού δείκτη στα οριστικοποιημένα στοιχεία.

- Σε μεταβολή/επικαιροποίηση της μεθοδολογίας υπολογισμού.

Σε αρκετές δράσεις, σε συνέχεια επικαιροποίησης της μεθοδολογίας υπολογισμού των δεικτών, πρέπει να επαναληφθεί η στοχοθέτηση με τις νέες παραμέτρους. Οι μεταβολές της μεθοδολογίας αναφέρονται στην μεταβολή των παραμέτρων πάνω στις οποίες βασίζονται οι υπολογισμοί (βλ. Πρόσθετο έγγραφο Τεκμηρίωσης Δεικτών) .

- Σε μεταβολή του μοναδιαίου κόστους

Σε ορισμένες περιπτώσεις, με βάση πρόσφατα στοιχεία και μελέτες που οριστικοποιούνται, διαμορφώνονται διαφοροποιημένες τιμές στα μοναδιαία κόστη. Οι νέες τιμές, στις περιπτώσεις προγραμματισμού, όπου ως βάση χρησιμοποιούνται στοιχεία προϋπολογισμού, επιφέρουν μεταβολή της στοχοθεσίας του δείκτη.

- ο Σε μεταβολές του διαθέσιμου προϋπολογισμού ανά δράση

Η μεταβολή αυτή σχετίζεται με την απομείωση/αύξηση του οικονομικού αντικειμένου. Στη βάση προγραμματισμού δράσεων στα δεδομένα του νέου π/υ επηρεάζονται κυρίως οι δείκτες εκρών του Προγράμματος και οι τιμές στόχος. Στην περίπτωση αυτή η μεταβολή που επέρχεται σχετίζεται με την προσαρμογή της τιμής του σχετικού δείκτη στα νέα δεδομένα του διατιθέμενου π/υ, σε συνδυασμό αρκετές φορές και με την εφαρμογή διαφοροποιημένου μοναδιαίου κόστους.

### **1.3.1. ΕΙΔΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ**

#### **Ενέργεια**

Η αναβάθμιση του κτιριακού αποθέματος για την επίτευξη υψηλής ενεργειακής απόδοσης συνεχίζει να αποτελεί στρατηγική προτεραιότητα της χώρας. Παρά τις σημαντικές καθυστερήσεις στην ενεργοποίηση σχετικών δράσεων, λόγω της αναθεώρησης του ΚΕΝΑΚ, με βάση τον επικαιροποιημένο προγραμματισμό και τα δεδομένα υλοποίησης, στον θεματικό στόχο 4 διαπιστώνονται αυξημένες ανάγκες για δράσεις εξοικονόμησης κυρίως σε δημόσια κτίρια και Νοσοκομεία ενέργειας καθώς και σε πιλοτικές δράσεις σε κατοικίες, μέσω της χρηματοδότησης από τα τομεακά και περιφερειακά προγράμματα. Κατά συνέπεια, στο πλαίσιο της αναθεώρησης θα πρέπει να εξεταστεί η προσαρμογή των προγραμμάτων και των διαθέσιμων πόρων στις νέες απαιτήσεις.

#### **Υγρά απόβλητα**

Η ολοκλήρωση των υποδομών δικτύων αποχέτευσης και ΕΕΛ για την κάλυψη των ανελαστικών υποχρεώσεων που προκύπτουν από την Οδηγία 91/271/ΕΟΚ αποτελεί 1η προτεραιότητα της περιόδου 2014-2020. Προκειμένου η χώρα να ανταποκριθεί έγκαιρα στις υποχρεώσεις της, όπως αυτές προκύπτουν από την Οδηγία για την επεξεργασία και διάθεση των αστικών λυμάτων, για τους οικισμούς Γ' προτεραιότητας, και να αποφύγει μελλοντικά πρόστιμα, οι αρμόδιες εθνικές αρχές, με την υποστήριξη της ΕΕ, έχουν προχωρήσει στη διαμόρφωση «Εθνικού Επιχειρησιακού Σχεδίου Υποδομών Λυμάτων Οικισμών Γ' προτεραιότητας» το οποίο εξειδικεύεται ανά Περιφέρεια και εμπεριέχει 13 Περιφερειακά Επιχειρησιακά Σχέδια.

Το κάθε Περιφερειακό Επιχειρησιακό Σχέδιο καταγράφει την υπάρχουσα κατάσταση της Χώρας στον Τομέα των Υγρών Αποβλήτων, σε συνάρτηση με την συμμόρφωση στην οδηγία 91/271/ΕΚ και αποτυπώνει τις αναγκαίες δράσεις για την ωρίμανση και κατασκευή των υποδομών λυμάτων, διασφαλίζοντας ταυτόχρονα την ποιοτική λειτουργία τους μέσω συντήρησης του εξοπλισμού τους. Μεταξύ των άλλων, το κάθε Σχέδιο, περιλαμβάνει το κόστος των αναγκαίων έργων, τις πηγές χρηματοδότησής τους και το αντίστοιχο χρονοδιάγραμμα εφαρμογής. Στην παρούσα φάση, τα Περιφερειακά Σχέδια έχουν διαμορφωθεί και παρουσιαστεί σε όλες τις Περιφέρειες σε σχετικές Περιφερειακές συναντήσεις, στη συνέχεια των οποίων έχουν τεθεί σε διαβούλευση. Η συμμόρφωση με τις απαιτήσεις της Οδηγίας των λυμάτων θα διασφαλιστεί μέσω της υλοποίησης των Περιφερειακών Σχεδίων. Στην πρόταση 2ης Αναθεώρησης του ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ ενσωματώνονται οι κατευθύνσεις του υπό έγκριση Εθνικού Επιχειρησιακού Σχεδίου Υποδομών Λυμάτων Οικισμών Γ' προτεραιότητας για τα λύματα ενσωματώνεται η αναγκαιότητα υλοποίησης συγκεκριμένων παρεμβάσεων, δράσεων και μέτρων, με επιλεξιμότητα, όπως αυτή προκύπτει από τα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Σχέδια.

Ως προς την επιλεξιμότητα των δράσεων, το τομεακό πρόγραμμα ΥΜΕΠΕΡΑΑ έχει δεσμευτεί για την αποκλειστική χρηματοδότηση έργων σε οικισμούς που εμπίπτουν στις υποχρεώσεις της οδηγίας, ήτοι οικισμούς Α', Β' και Γ' Προτεραιότητας.



Επιπροσθέτως, προτείνεται η ενσωμάτωση της επιλεξιμότητας δράσεων μελετών ωρίμανσης έργων σε οικισμούς Γ' Προτεραιότητας στον Άξονα Προτεραιότητας 16 (Τεχνικής Βοήθειας), που θα επιτρέψει την ωρίμανσή τους, ώστε να ενταχθούν είτε σε ΕΠ του ΕΣΠΑ 2014-2020, εφόσον είναι εφικτή η ολοκλήρωσή τους στο πλαίσιο της παρούσης προγραμματικής περιόδου, είτε να χρηματοδοτηθούν από άλλους πόρους.

### **Στερεά απόβλητα**

Η βασική στόχευση και το μείγμα δράσεων στον τομέα στερεών αποβλήτων δεν αλλάζει, διότι εξακολουθεί να παραμένει βασική προτεραιότητα η συμμόρφωση με το ευρωπαϊκό και εθνικό περιβαλλοντικό κεκτημένο.

Παρά τις καθυστερήσεις στην υλοποίηση των έργων/δράσεων, διαπιστώνονται αυξημένες ανάγκες χρηματοδότησης έργων για την εφαρμογή του Εθνικού Σχεδίου Διαχείρισης Αποβλήτων (ΕΣΔΑ), του Εθνικού Στρατηγικού Σχέδιο Πρόληψης Δημιουργίας Αποβλήτων, καθώς και των Περιφερειακών Σχεδίων Διαχείρισης Αποβλήτων (ΠΕΣΔΑ). Η Γενική Γραμματεία Συντονισμού & Διαχείρισης Αποβλήτων του Υπουργείου Εσωτερικών έχει προσδιορίσει τα έργα Α' Προτεραιότητας που προκύπτουν από τους ΠΕΣΔΑ. Στην πρόταση 2ης αναθεώρησης του ΥΜΕΠΕΡΑΑ ενσωματώνοντας οι κατευθύνσεις του ανωτέρω σχεδιασμού (με έμφαση στην προσαρμογή των σχετικών δεικτών και της μεθοδολογίας υπολογισμού τους σε συνδυασμό με τους διαθέσιμους πόρους του Προγράμματος) και αποτυπώνεται η προτεραιότητα χρήσης των πόρων σύμφωνα με την παραπάνω ιεράρχηση.

### **Φύση-βιοποικιλότητα**

Στον Τομέα της βιοποικιλότητας στο πλαίσιο της 2ης Αναθεώρησης του ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ λαμβάνονται υπόψη οι κατευθύνσεις του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας- Διεύθυνση Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος και Βιοποικιλότητας για τις προτεραιότητες ως προς τις δράσεις που θα υλοποιήσουν οι Φορείς Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών, καθώς και η διάκριση των δράσεων μεταξύ ΥΜΕΠΕΡΑΑ και ΠΕΠ. Οι κατευθύνσεις αυτές έχουν διαμορφωθεί από το ΥΠΕΝ. Οι προσαρμογές αυτές αποτυπώνονται στην πρόταση 2ης Αναθεώρησης του ΥΜΕΠΕΡΑΑ, και αντιστοιχούν σε συγκεκριμένες επιλέξιμες δράσεις.

## **1.4 ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ ΤΗΣ ΠΟΡΕΙΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ ΕΩΣ 13/06/2018**

Συνοπτικά, η εικόνα της επίδοσης του ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ στις 13/06/2018, σύμφωνα με τα σχετικά στοιχεία ΟΠΣ έχει ως εξής:

- Έχουν ενεργοποιηθεί όλοι οι Άξονες Προτεραιότητας (ΑΠ) του ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ με την έκδοση 103 Προσκήσεων προς τους τελικούς δικαιούχους του Προγράμματος, εκ των οποίων 19 έχουν εκδοθεί για τους ΑΠ του Τομέα Μεταφορών, 68 για τους ΑΠ του Τομέα Περιβάλλοντος και 16 για τους ΑΠ της Τεχνικής Βοήθειας.
- Έχουν ενταχθεί 381 πράξεις (συμπεριλαμβανομένων και των πράξεων Τεχνικής Βοήθειας). Η συνολική συγχρηματοδοτούμενη Δημόσια Δαπάνη (ΣΔΔ) των ενταγμένων πράξεων ανέρχεται σε 3.500,1 εκατ.€ και αντιστοιχεί σε 63,5% της διαθέσιμης ΣΔΔ του Προγράμματος.
- Οι νομικές δεσμεύσεις των πράξεων του ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ ανέρχονται σε 1.923,1 εκατ. € ΣΔΔ, ποσό που αντιστοιχεί σε 35% της ΣΔΔ του Προγράμματος.
- Οι επιλέξιμες δαπάνες που έχουν καταχωρηθεί στο ΟΠΣ ανέρχονται σε 752,8 εκατ. € ΣΔΔ που αντιστοιχούν στο 13,7% της ΣΔΔ του Προγράμματος.

Η ανωτέρω πληροφορία αναλύεται στη συνέχεια ανά Άξονα προτεραιότητας, ανά Ταμείο (ΤΣ, ΕΤΠΑ) και κατηγορία Περιφέρειας:

### **Τομέας Μεταφορών (εκατ.€)**

ΑΠ	Ταμείο	Κατηγορία Περιφέρειας	ΣΔΔ Προσκλήσεων	ΣΔΔ Εντάξεων	ΣΔΔ Νομικών Δεσμεύσεων	Καταχωρημένες Δαπάνες ΟΠΣ
01	ΤΣ	ΑΑ	315,0	168,5	101,0	63,4
02	ΕΤΠΑ	Περισσότερο Ανεπτυγμένες	40,0	0,0	0,0	0,0
03	ΤΣ	ΑΑ	505,9	439,9	87,6	59,4
04	ΕΤΠΑ	Μετάβασης	125,0	71,7	70,9	35,6
05	ΕΤΠΑ	Λιγότερο Ανεπτυγμένες	0,0	0,0	0,0	0,0
		Μετάβασης	41,5	44,6	41,2	12,6
06	ΤΣ	ΑΑ	58,9	37,5	18,1	12,9
07	ΤΣ	ΑΑ	47,5	0,0	0,0	0,0
08	ΕΤΠΑ	Λιγότερο Ανεπτυγμένες	829,2	899,1	761,0	216,5
09	ΤΣ	ΑΑ	340,0	298,7	277,8	106,9

### Τομέας Περιβάλλοντος (εκατ.€)

ΑΠ	Ταμείο	Κατηγορία Περιφέρειας	ΣΔΔ Προσκλήσεων	ΣΔΔ Εντάξεων	ΣΔΔ Νομικών Δεσμεύσεων	Καταχωρημένες Δαπάνες ΟΠΣ
10	ΕΤΠΑ	Λιγότερο Ανεπτυγμένες	130,0			
		Μετάβασης		43,7	25,8	3,5
		Περισσότερο Ανεπτυγμένες		12,9	0,2	
11	ΤΣ	ΑΑ	102,9	4,4	4,3	2,8
12	ΕΤΠΑ	Λιγότερο Ανεπτυγμένες	18,3	9,9	0,9	0,3
		Μετάβασης		6,5	0,6	0,2
		Περισσότερο Ανεπτυγμένες		1,1	0,1	0,1
13	ΕΤΠΑ	Λιγότερο Ανεπτυγμένες	3,7			
		Μετάβασης		1,6	0,1	0,05
		Περισσότερο Ανεπτυγμένες		2,3	0,1	0,05
14	ΤΣ	ΑΑ	1.619,2	1.428,1	522,5	234,1
14B	ΕΤΠΑ	Λιγότερο Ανεπτυγμένες	0,0	0,0	0,0	0,0
14B		Μετάβασης				
14B		Περισσότερο Ανεπτυγμένες				

### Τεχνική Βοήθεια (εκατ.€)

ΑΠ	ΤΑΜΕΙΟ	Κατηγορία Περιφέρειας	ΣΔΔ Προσκλήσεων	ΣΔΔ Εντάξεων	ΣΔΔ Νομικών Δεσμεύσεων	Καταχωρημένες Δαπάνες ΟΠΣ
15	ΕΤΠΑ	Λιγότερο Ανεπτυγμένες	12,4	1,4	0,2	0,1
		Μετάβασης		0,7	0,1	0,1
		Περισσότερο Ανεπτυγμένες		0,5	0,3	0,2
16	ΤΣ	ΑΑ	41,2	27,0	10,4	4,0

## 2. ΚΥΡΙΑ ΣΗΜΕΙΑ ΤΗΣ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗΣ

### 2.1 ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΕΣ ΣΤΗ ΔΟΜΗ ΚΑΙ ΤΟ ΠΕΡΙΧΟΜΕΝΟ ΑΝΑ ΆΞΟΝΑ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ

Στόχος της προτεινόμενης αναθεώρησης είναι η ενσωμάτωση των αναγκαίων προσαρμογών/αλλαγών ώστε το ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ να εκμεταλλεύεται αποδοτικά το σύνολο των διαθέσιμων πόρων του και να επικαιροποιηθεί η Λογική της Παρέμβασης με βάση τις τρέχουσες ανάγκες των επιμέρους θεματικών περιοχών του.

Τα κύρια σημεία της προτεινόμενης αναθεώρησης ανά Άξονα Προτεραιότητας, έχουν ως εξής:

#### Τομέας Μεταφορών

##### **Άξονας Προτεραιότητας 01: Διευρωπαϊκό Σιδηροδρομικό Δίκτυο & Συνδέσεις (ΤΣ)**

Από την αρχική έγκριση του ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ οι δράσεις που περιλήφθηκαν στον ΑΠ 01 σχετικά με την ολοκλήρωση του κύριου σιδηροδρομικού άξονα της χώρας στην κατεύθυνση Βορράς – Νότος (Πάτρα – Αθήνα – Θεσσαλονίκη – Ειδομένη /Προμαχώνας - ΠΑΘΕ/Π) και την εξασφάλιση της διαλειτουργικότητας του κύριου σιδηροδρομικού άξονα ΠΑΘΕ/Π με τη σταδιακή προσαρμογή του στο ERTMS (European Rail Traffic Management System) μέσω της ολοκλήρωσης εγκατάστασης ETCS (European Train Control System) και GSMR (Global System for Mobile Communications – Railway), απαιτούν σημαντικά υψηλότερους πόρους από τους διαθέσιμους στον ΑΠ (overbooking).

Επιπρόσθετα μετά το κλείσιμο των ΕΠ 2007-2013, με απόφαση της Επιτροπής Παρακολούθησης του ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ κατά τη 2η Συνεδρίαση της, η επιλογή της εξασφάλισης της χρηματοδότησης του πρόσθετου phasing έργου «Κατασκευή νέας διπλής σιδηροδρομικής γραμμής στο τμήμα Διακοπτό – Ροδοδάφνη / Φάση Β'» στο πλαίσιο υλοποίησης του ΑΠ 01 ουσιαστικά οδηγεί σε μικρή μεταβολή της στοχοθεσίας του αρχικού προγραμματισμού, αλλά δημιουργεί την ανάγκη εξασφάλισης πρόσθετων πόρων προκειμένου να διατηρηθεί στο Πρόγραμμα ο αρχικός προγραμματισμός ολοκλήρωσης των έργων επί του βασικού σιδηροδρομικού ΠΑΘΕΠ. Δεδομένου ότι η δυνατότητα εξασφάλισης πρόσθετων Εθνικών πόρων από το Εθνικό Πρόγραμμα Δημόσιων Επενδύσεων είναι εξαιρετικά περιορισμένη, κατά τη 2<sup>η</sup> Αναθεώρηση του Προγράμματος μέρος της απαιτούμενης προγραμματικής υπερδέσμευσης του ΑΠ 01 επιλέγεται να καλυφθεί με χρήση πόρων ΕΤΠΑ του ΑΠ 02, υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις διαθεσιμότητας σχετικών πόρων. Όπως θα αναδειχθεί κατωτέρω η προτεινόμενη αλλαγή στα χρηματοδοτικά στοιχεία του εν λόγω Άξονα (ΑΠ 02) δημιουργεί την αναγκαία και ικανή συνθήκη, ώστε να είναι δυνατή η μεταφορά μέρους του Φυσικού αντικείμενου του ΑΠ 01 στον ΑΠ 02.

Με την πρόταση 2ης Αναθεώρησης εξασφαλίζονται πλέον διαθέσιμοι πόροι στον ΑΠ 02 που αφορούν και σε λιγότερο ανεπτυγμένες Περιφέρειες (65 εκατ.€ Κοινοτικής Συδρομής). Έτσι, το προς μεταφορά από τον ΑΠ 01 στον ΑΠ 02 φυσικό και οικονομικό αντικείμενο του Μεγάλου έργου «Κατασκευή νέας διπλής σιδηροδρομικής γραμμής Αθήνας (ΣΚΑ) – Πάτρας στο τμήμα Ροδοδάφνη–Μποζαίτικα (επιδομή, ηλεκτροκίνηση, σηματοδότηση)», ολοκληρώνει με την επιδομή και τα συστήματα συστήματα το τμήμα του βασικού ΠΑΘΕΠ στη Νότια απόληξη του μέχρι την περιοχή Μποζαίτικα του Νομού Αχαΐας. (σε συνδυασμό με την υλοποίηση της υποδομής του τμήματος με συγχρηματοδότηση από το χρηματοδοτική Διευκόλυνση «Συνδέοντας την Ευρώπης» (Connecting Europe Facility),

Ως αποτέλεσμα της μετακίνησης του Μεγάλου έργου από τον ΑΠ01 στον ΑΠ 02 η συμβολή του έργου στην τιμή του δείκτη αποτελέσματος T4420 «Χρονοαπόσταση» και στους δείκτες εκροής CO11a «Σιδηροδρομικό δίκτυο: Συνολικό μήκος νέων σιδηροδρομικών γραμμών, εκ των οποίων: ΔΕΔ-Μ» & T4401 «Συνολικό μήκος εκσυγχρονισμού σιδηροδρομικών γραμμών ΔΕΔ-Μ με συστήματα (ηλεκτροκίνηση, σηματοδότησης, τηλεδιόικησης, τηλεπικοινωνιών)», στον Ειδικό στόχο (Ε.Σ.) 1 της Επενδυτικής Προτεραιότητας (Επ.Π.) 7i, αφαιρείται από το πλαίσιο του ΑΠ 01 και μεταφέρεται ως στοχοθεσία στον ΑΠ 02 στις λιγότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες.

Παράλληλα, ακολουθώντας μια πιο συντηρητική προσέγγιση, η εκροή του Μεγάλου έργου «Κατασκευή νέας σιδηροδρομικής γραμμής στο τμήμα Ρίο – Πάτρα» αφαιρείται από τη στοχοθεσία των δεικτών εκροής CO11a

και T4401, δεδομένου ότι η υλοποίηση του έργου βασίζεται στην εξασφάλιση πρόσθετων πόρων και δεν θα αποτελεί μονοσήμαντη εκροή του ΑΠ 01.

Επιπρόσθετα, η οριστικοποίηση του είδους των εργασιών επί της Σιδηροδρομικής γραμμής στον κλάδο του ΠΑΘΕ/Π Λάρισα–Βόλος, μεταβάλλει τον αρχικό σχεδιασμό, με αποτέλεσμα ο δείκτης CO11a στην Επενδυτική προτεραιότητα (Ε.Π.) 7ii να τροποποιείται, καθώς δεν εκτελούνται σχετικές με το δείκτη εργασίες. Ο δείκτης T4429 «Εμπορευματικό μεταφορικό έργο» μεταφέρεται στην Επ.Π. 7iii. Δεδομένης της αλλαγής αυτής, το περιεχόμενο της Επ.Π. 7ii περιορίζεται σημαντικά, καθώς η υλοποίηση των προγραμματιζόμενων συνδέσεων λιμένων με τον σιδηροδρομικό ΠΑΘΕ/Π (Πάτρα, Θεσσαλονίκη, Βόλος) περιλαμβάνονται πλέον στις Επ.Π. 7i & 7iii.

Για την αποφυγή κερματισμού και την καλύτερη αξιοποίηση των πόρων κρίνεται σκόπιμο το περιεχόμενο της Επ.Π.7ii από τον Ε.Σ. 5 να ενσωματωθεί στην Επ.Π. 7iii στον συναφή Ε.Σ. 10 που υποστηρίζει την εξασφάλιση της διαλειτουργικότητας του συστήματος των σιδηροδρομικών μεταφορών.

Παράλληλα, με τη διεύρυνση του περιεχομένου στον Ε.Σ. 10, προστίθενται και δράσεις προώθησης της τοπικής κινητικότητας με την εξασφάλιση της σιδηροδρομικής διασύνδεσης περιοχών τουριστικού ενδιαφέροντος, βάσει των οποίων εισάγεται ο νέος δείκτης εκροής T4455 «Συνδέσεις με το σιδηροδρομικό ΔΕΔ-Μ».

Τέλος, για την παρακολούθηση των παρεμβάσεων ασφάλειας σιδηροδρομικών μεταφορών, προτείνεται η εισαγωγή του Νέου δείκτη SO022 «Παρεμβάσεις για τη βελτίωση της ασφάλειας των μεταφορών». Η έλλειψη δείκτη για την παρακολούθηση του εν λόγω αντικειμένου έχει ήδη εντοπισθεί κατά την εξειδίκευση του ΕΠ. Οι δείκτες που έχουν χρησιμοποιηθεί στα ήδη ενταγμένα έργα στην παρούσα έκδοση του ΕΠ προτείνεται να ομογενοποιηθούν στον παραπάνω δείκτη. Η αναλυτική περιγραφή του δείκτη αποτυπώνεται στο πρόσθετο έγγραφο δεικτών που συνοδεύει την πρόταση Αναθεώρησης του ΕΠ.

#### Πλαίσιο Επίδοσης (Η αναλυτική στοιχειοθέτηση του πλαισίου επίδοσης παρουσιάζεται στο σχετικό πρόσθετο έγγραφο)

- Οικονομικός δείκτης (F100 «Ποσό Πιστοποιημένων Δαπανών»):

Η τιμή του οροσήμου για το 2018, στο αρχικά εγκεκριμένο ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ, είχε συμπληρωθεί/υπολογισθεί ως η συμμετοχή των πόρων Ταμείου Συνοχής του ΑΠ 01 που θα πρέπει να έχει δαπανηθεί, βάσει του Κανόνα N+3, έως 31/12/2018 (Κατανομή 2014 & 2015) προσαυξημένη κατά 10%.

Στη 2<sup>η</sup> Αναθεώρηση για τον υπολογισμό του ύψους των κατ' ελάχιστο απαιτούμενων πιστοποιημένων δαπανών για το 2018, προτείνεται να ληφθούν υπόψη οι προκαταβολές που έχουν ήδη αποδοθεί στο ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ στο πλαίσιο του Ταμείου Συνοχής. Το ύψος της προκαταβολής που αποδίδεται στον ΑΠ 01 υπολογίζεται αναλογικά με βάση τη βαρύτητα των πόρων του ΑΠ 01 στο σύνολο των πόρων του Ταμείου Συνοχής, εξαιρουμένων των πόρων της Τεχνικής Βοήθειας. Το νέο ορόσημο για το 2018 υπολογίζεται ως η διαφορά του οροσήμου στο αρχικά εγκεκριμένο Πρόγραμμα μείον το ύψος της προκαταβολής που αναλογεί στον ΑΠ01.

- Δείκτης Εκροής T4401 «Συνολικό μήκος εκσυγχρονισμού σιδηροδρομικών γραμμών ΔΕΔ-Μ με συστήματα (ηλεκτροκίνηση, σηματοδότησης, τηλεδιοίκησης, τηλεπικοινωνιών)»:

Η επιλογή του δείκτη εκροής T4401 στο πλαίσιο επίδοσης διατηρείται.

Δεδομένου ότι στο αρχικά εγκεκριμένο πλαίσιο επίδοσης περιλαμβάνεται το σύνολο της τιμής του δείκτη εκροής του ΑΠ 01 (όπως προέκυπτε αθροιστικά από τα έργα των Επ.Π. 7i και 7iii), οι μεταβολές του φυσικού αντικειμένου που περιγράφηκαν ανωτέρω (μεταφορά του Μεγάλου Έργου "Κατασκευή νέας διπλής σιδηροδρομικής γραμμής Αθήνας (ΣΚΑ) – Πάτρας στο τμήμα Ροδοδάφνη–Μποζαϊτικά (επιδομή, ηλεκτροκίνηση, σηματοδότηση)" από τον ΑΠ01 στον ΑΠ 02) επηρεάζουν την τιμή του δείκτη για το έτος 2023 και στο πλαίσιο επίδοσης (μειώνεται).

- Βασικό στάδιο Υλοποίησης K390 «Συμβάσεις που έχουν υπογραφεί για την υλοποίηση των σιδηροδρομικών συστημάτων»

Η ανάγκη χρήσης βασικού σταδίου υλοποίησης για την παρακολούθηση της προόδου υλοποίησης του δείκτη T4401 εξακολουθεί να υφίσταται, δεδομένων των μεγάλων χρονοδιαγραμμάτων υλοποίησης και της φύσης των έργων του ΑΠ 01. Η τιμή οροσήμου για το 2018 στην παρούσα 2η Αναθεώρηση του ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ προτείνεται να μείνει αμετάβλητη και υποστηρίζεται από τα έργα που συνεχίζουν να συγχρηματοδοτούνται από τον ΑΠ 01.

## **Άξονας Προτεραιότητας 02: Διευρωπαϊκό Σιδηροδρομικό Δίκτυο (ΕΤΠΑ)**

Με απόφαση της Επιτροπής Παρακολούθησης του ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ, κατά τη 2<sup>η</sup> Συνεδρίαση της, η χρηματοδότηση του Μεγάλου Έργου "Επέκτασης του Προαστιακού Αθηνών προς Λαύριο" προτάθηκε να καλυφθεί από πόρους του σχεδίου Juncker και αφαιρέθηκε από τον Κατάλογο Μεγάλων έργων του Προγράμματος.

Η αφαίρεση αυτή σε συνδυασμό με την εν γένει έλλειψη άλλων ώριμων έργων του σιδηροδρομικού ΔΕΔ Περισσότερο Ανεπτυγμένες Περιφέρειες (ΠΑΠ) έχει ως αποτέλεσμα την αδυναμία αξιοποίησης όλων των διαθέσιμων πόρων ΠΑΠ του ΑΠ 02. Έτσι, στη 2<sup>η</sup> Αναθεώρηση του ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ προτείνεται η μεταφορά πόρων ΕΤΠΑ Λιγότερο Αναπτυγμένων Περιφερειών ύψους 81,25 Μ€ ΣΔΔ (65 Μ€ ΚΣ) στον ΑΠ 02 του Προγράμματος από το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα, Καινοτομία» (ΕΠΑΝΕΚ) 2014-2020, με αντίστοιχη μεταφορά (ανταλλαγή) ίδιου ύψους πόρων ΕΤΠΑ Περισσότερο Ανεπτυγμένων Περιφερειών από το ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ στο ΕΠΑΝΕΚ.

Όπως παρουσιάστηκε αναλυτικά ανωτέρω, οι εν λόγω πόροι ΕΤΠΑ Λιγότερο Αναπτυγμένων Περιφερειών (ΛΑΠ), που θα συμμετέχουν πλέον στο χρηματοδοτικό σχήμα του ΑΠ02, θα χρησιμοποιηθούν για τη χρηματοδότηση του Μεγάλου Έργου «Κατασκευή νέας διπλής σιδηροδρομικής γραμμής Αθήνας (ΣΚΑ) – Πάτρας στο τμήμα Ροδοδάφνη–Μποζαίτικα (επιδομή, ηλεκτροκίνηση, σηματοδότηση)» υπό τον Ε.Σ. 1 στην Επ.Π. 7α.

Ως αποτέλεσμα της μετακίνησης του Μεγάλου έργου από τον ΑΠ 01 στον ΑΠ 02 προστίθενται στον ΑΠ 02 οι σχετικοί δείκτες εκρών CO11a & T4401 προκειμένου να είναι δυνατή η παρακολούθηση του έργου. Παράλληλα, συνυπολογίζεται η συμβολή του έργου στην τιμή του υπάρχοντος δείκτη αποτελέσματος T4420 του ΑΠ 02.

Σε ότι αφορά τον αρχικά εγκεκριμένο προγραμματισμό υλοποίησης του Μεγάλου Έργου «Αναβάθμιση ΠΑΘΕ/Π: τμήμα ΣΚΑ - Οινόη (χωρίς τη σύνδεση με ΣΚΑ)» από πόρους ΠΑΠ του ΑΠ 02, αυτός εξακολουθεί να ισχύει υπό την Επ.Π. 7α. Επίσης, στο αντικείμενο της Ε.Π. 7α των ΠΑΠ προτείνεται με τη 2η Αναθεώρηση του Προγράμματος η προσθήκη 2 νέων έργων:(α) της αναβάθμισης του Σιδηροδρομικού Σταθμού Αθηνών, και (β) λοιπών δράσεων εγκατάστασης συστημάτων επί της Σιδηροδρομικής γραμμής Πειραιάς – Αθήνα – 3 Γέφυρες. Τα έργα αυτά αναμένεται να τροφοδοτήσουν τον προτεινόμενο Νέο δείκτη εκροής T4419 «Αναβάθμιση Σιδηροδρομικού Σταθμού» (για το έργο του Σταθμού Αθηνών) καθώς και τον δείκτη εκροής T4401 (για τα συστήματα).

Λόγω των ανωτέρω, η Ε.Π. 7c και κατ' επέκταση όλη η στοχοθεσία της αφαιρείται από τον ΑΠ 02.

### Πλαίσιο Επίδοσης (Η αναλυτική στοιχειοθέτηση του πλαισίου επίδοσης παρουσιάζεται στο σχετικό πρόσθετο έγγραφο)

- Οικονομικός δείκτης (F100 «Ποσό Πιστοποιημένων Δαπανών»):

Η τιμή του οροσήμου για το 2018, στο αρχικά εγκεκριμένο ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ, είχε συμπληρωθεί/υπολογισθεί ως η συμμετοχή των πόρων ΕΤΠΑ σε Περισσότερο Ανεπτυγμένες Περιφέρειες (ΠΑΠ) του ΑΠ 02 που θα πρέπει να έχει δαπανηθεί, βάσει του Κανόνα N+3, έως 31/12/2018 (Κατανομή 2014 & 2015) προσαυξημένη κατά 10%.

Στη 2<sup>η</sup> Αναθεώρηση, δεδομένου της προτεινόμενης κατανομής των διαθέσιμων πόρων ΕΤΠΑ σε δύο κατηγορίες περιφερειών (ΠΑΠ και ΛΑΠ), ο δείκτης F100 θα πρέπει να λάβει δύο διακριτές τιμές (ανά κατηγορία Περιφέρειας για τα ορόσημα των ετών 2018 και 2023. Προτείνεται ο αναλογικός επιμερισμός της αρχικής τιμής για τον υπολογισμό του ύψους των κατ' ελάχιστο απαιτούμενων πιστοποιημένων δαπανών για το 2018 ανά

κατηγορία Περιφέρειας και παράλληλα να ληφθούν υπόψη οι προκαταβολές που έχουν ήδη αποδοθεί στο ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ στο πλαίσιο του ΕΤΠΑ ΠΑΠ. Το ύψος της προκαταβολής που αποδίδεται στον ΑΠ 02 υπολογίζεται αναλογικά με βάση τη βαρύτητα των πόρων του ΑΠ 02 στο σύνολο των πόρων του ΕΤΠΑ ΠΑΠ, εξαιρουμένων των πόρων της Τεχνικής Βοήθειας. Τα νέα ορόσημα για το 2018 υπολογίζονται ως η διαφορά του οροσήμευ στο αρχικά εγκεκριμένο Πρόγραμμα μείον το ύψος της προκαταβολής που αναλογεί στον ΑΠ02 επιμερισμένο στις δύο κατηγορίες περιφερειών.

Η πρόταση της 2ης Αναθεώρησης του ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ λαμβάνει υπόψη τα οριζόμενα του Καν. 215/2014, σχετικά με τη στοχοθέτηση κατ' ελάχιστον του 50% του χρηματοδοτικού κονδυλίου του ΑΠ ανά κατηγορία Περιφέρειας.

- Δείκτες Εκροής

Λιγότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες CO11a «Σιδηροδρομικό δίκτυο: Συνολικό μήκος νέων σιδηροδρομικών γραμμών, εκ των οποίων: ΔΕΔ-Μ»: Η επιλογή του δείκτη εκροής CO11a στο πλαίσιο επίδοσης του αρχικά εγκεκριμένου ΑΠ 02 διατηρείται, αλλά αξιοποιείται πλέον μόνο στο πλαίσιο επίδοσης των Λιγότερο Ανεπτυγμένων Περιφερειών και τροφοδοτείται από το έργο που μεταφέρεται στον ΑΠ 02 από τον ΑΠ01.

Περισσότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες T4419 «Σιδηροδρομικοί Σταθμοί που Αναβαθμίζονται»: Λόγω της αφαίρεσης του Μεγάλου έργου "Επέκτασης του Προαστιακού Αθηνών προς Λαύριο" και τις προτεινόμενες /προσαρμογές του Προγραμματισμού με την προσθήκη νέων έργων προς συγχρηματοδότηση για την αξιοποίηση των διαθέσιμων πόρων ΠΑΠ του ΑΠ 02 (βλ. ανωτέρω), προτείνεται να περιληφθεί ο T4419 ως νέος δείκτης στο πλαίσιο επίδοσης για τις ΠΑΠ, δεδομένου ότι δεν υπάρχει πλέον έργο σε Περισσότερο Ανεπτυγμένες Περιφέρειες που να τροφοδοτεί τον αρχικά εγκεκριμένο δείκτη εκροής CO11a.

Οι παραπάνω δύο δείκτες ικανοποιούν την απαίτηση της κατ' ελάχιστο αντιπροσωπευτικότητας του 50% των συνολικά διαθέσιμων πόρων του ΑΠ02 στα πλαίσια επίδοσης του.

- Βασικό στάδιο Υλοποίησης K206 «Συμβάσεις που έχουν υπογραφεί για την υλοποίηση των έργων»

Η χρήση βασικού σταδίου υλοποίησης για την παρακολούθηση της προόδου υλοποίησης τόσο του δείκτη CO11a στις ΛΑΠ, όσο και του T4419 στις ΠΑΠ είναι απαραίτητη, δεδομένων των μεγάλων χρονοδιαγραμμάτων υλοποίησης και της φύσης των έργων.

Οι προτεινόμενες προσαρμογές του Πλαισίου Επίδοσης των ΠΑΠ δεν συμβάλλουν στην επίτευξη του Πλαισίου Επίδοσης τους για το έτος 2018.

### **Άξονας Προτεραιότητας 03: Διευρωπαϊκό Οδικό Δίκτυο και Οδική Ασφάλεια (ΤΣ)**

Με απόφαση της Επιτροπής Παρακολούθησης του ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ, κατά τη 2η Συνεδρίαση της, η χρηματοδότηση του Μεγάλου Έργου "Κατασκευή αυτοκινητόδρομου «Καλό Νερό – Τσακώνα» αφαιρέθηκε από τον Κατάλογο Μεγάλων έργων του Προγράμματος.

Ταυτόχρονα, προστέθηκε στο αντικείμενο του ΑΠ03 το τμηματοποιημένο (phasing) έργο "Κάθετος Άξονας 45 Εγνατίας Οδού «ΣΙΑΤΙΣΤΑ-ΚΡΥΣΤΑΛΛΟΠΗΓΗ»: τμήμα «ΚΟΡΟΜΗΛΙΑ-ΚΡΥΣΤΑΛΛΟΠΗΓΗ» όπως αυτό προέκυψε από το "κλείσιμο" του ΕΠ-ΕΠ 2007-2013.

Επίσης, με το "κλείσιμο" του ΕΠ-ΕΠ 2007-2013 προστέθηκαν στο αντικείμενο του ΑΠ03 ακόμη δύο (2) συνήθη τμηματοποιημένα (phasing). έργα. Πρόκειται για τα (α) «Βελτίωση - Διαπλάτυνση Ν. Μουδανιών - Ποτίδαιας» και (β) «Εργασίες βελτίωσης της εθνικής οδού Λαμίας-Καρπενησίου στο τμήμα από έξοδο Καστρίου έως έξοδο Μακρακώμης».

Πρέπει να σημειωθεί ότι το ύψος των απαιτούμενων πόρων για την υλοποίηση των αρχικά προγραμματισμένων παρεμβάσεων, σε συνδυασμό με τα προαναφερόμενα τμηματοποιημένα (phasing) έργα που προστέθηκαν στον ΑΠ 03 με το "κλείσιμο" του ΕΠ-ΕΠ 2007-2013 υπερβαίνει σημαντικά τη διαθέσιμη δημόσια δαπάνη του ΑΠ 03 και οδηγεί σε ανάγκες σημαντικής υπερδέσμευσης...

Οι προαναφερόμενες μεταβολές στο περιεχόμενο του ΑΠ 03 δεν αλλάζουν τη λογική της παρέμβασης του ΑΠ. Ωστόσο, για να αντικατοπτρίζονται οι εν λόγω μεταβολές στις τιμές των δεικτών του ΑΠ 03, προτείνονται οι εξής προσαρμογές των δεικτών του ΑΠ:

Τα έργα του ΑΠ 03 με την ολοκλήρωσή τους τροφοδοτούν τον δείκτη εκροής CO13a «Οδικό δίκτυο: Συνολικό μήκος νέων οδών, εκ των οποίων: ΔΕΔ-Μ» και συμβάλουν στους δείκτες αποτελέσματος T4420 «Χρονοαπόσταση», T4421 «Προσπελασιμότητα» & T4422 «Κίνδυνος θανατηφόρου τροχαίου ατυχήματος». Οι νέες τιμές των δεικτών εκροής και αποτελέσματος του ΑΠ 03, όπως αυτές προτείνονται στη 2η Αναθεώρηση του Προγράμματος, έχουν διαμορφωθεί λαμβάνοντας υπόψη την αφαίρεση του αντικειμένου του Μεγάλου Έργου "Κατασκευή αυτοκινητόδρομου «Καλό Νερό – Τσακώνα» αλλά και την προσθήκη του αντικειμένου των 3 τμηματοποιημένων (phasing) έργων. Επίσης κατά τη διαμόρφωση των νέων τιμών έχει ληφθεί υπόψη η περιορισμένη διαθεσιμότητα πόρων του ΑΠ 03 έναντι των απαιτούμενων για την υλοποίηση όλων των περιγραφόμενων έργων του ΑΠ, που απαιτεί εξαιρετικά υψηλή υπερδέσμευση.

Σε ότι αφορά την παρακολούθηση των δράσεων της οδικής ασφάλειας προτείνεται η εισαγωγή του Νέου δείκτη SO022 «Παρεμβάσεις για τη βελτίωση της ασφάλειας των μεταφορών». Η έλλειψη δείκτη για την παρακολούθηση του εν λόγω αντικειμένου έχει ήδη εντοπισθεί κατά την εξειδίκευση του ΕΠ. Οι δείκτες που είχαν προταθεί στην εξειδίκευση ομογενοποιούνται στην παρούσα έκδοση του ΕΠ στον παραπάνω δείκτη, η περιγραφή του οποίου αποτυπώνεται στο πρόσθετο έγγραφο δεικτών που συνοδεύει την πρόταση 2ης Αναθεώρησης του ΕΠ. Το αντικείμενο των απαιτούμενων παρεμβάσεων αφορά στο αναλυτικό και στο κύριο ΔΟΔ.

#### Πλαίσιο Επίδοσης (Η αναλυτική στοιχειοθέτηση του πλαισίου επίδοσης παρουσιάζεται στο σχετικό πρόσθετο έγγραφο)

- Οικονομικός δείκτης (F100 «Ποσό Πιστοποιημένων Δαπανών»):

Η τιμή του οροσήμου για το 2018, στο αρχικά εγκεκριμένο ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ, είχε συμπληρωθεί/υπολογισθεί ως η συμμετοχή των πόρων Ταμείου Συνοχής του ΑΠ 03 που θα πρέπει να έχει δαπανηθεί, βάσει του Κανόνα N+3, έως 31/12/2018 (Κατανομή 2014 & 2015) προσαυξημένη κατά 10%.

Στη 2<sup>η</sup> Αναθεώρηση για τον υπολογισμό του ύψους των κατ' ελάχιστο απαιτούμενων πιστοποιημένων δαπανών για το 2018, προτείνεται να ληφθούν υπόψη οι προκαταβολές που έχουν ήδη αποδοθεί στο ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ στο πλαίσιο του Ταμείου Συνοχής. Το ύψος της προκαταβολής που αποδίδεται στον ΑΠ 03 υπολογίζεται αναλογικά με βάση τη βαρύτητα των πόρων του ΑΠ 03 στο σύνολο των πόρων του Ταμείου Συνοχής, εξαιρουμένων των πόρων της Τεχνικής Βοήθειας. Το νέο ορόσημο για το 2018 υπολογίζεται ως η διαφορά του οροσήμου στο αρχικά εγκεκριμένο Πρόγραμμα μείον το ύψος της προκαταβολής που αναλογεί στον ΑΠ03.

- Δείκτης Εκροής CO13a «Οδικό δίκτυο: Συνολικό μήκος νέων οδών, εκ των οποίων: ΔΕΔ-Μ»:

Η επιλογή του δείκτη εκροής CO13a στο πλαίσιο επίδοσης διατηρείται. Δεδομένου ότι στο πλαίσιο επίδοσης περιλαμβάνεται το σύνολο της τιμής του δείκτη εκροής στο ΑΠ 03, οι μεταβολές που περιγράφηκαν παραπάνω (αφαίρεση Μεγάλου έργου και προσθήκη 3 τμηματοποιημένων έργων) επηρεάζουν την τιμή του δείκτη και στο πλαίσιο επίδοσης (έτος 2023).

- Βασικό στάδιο Υλοποίησης K206 «Συμβάσεις που έχουν υπογραφεί για την υλοποίηση των έργων»

Η ανάγκη χρήσης βασικού σταδίου υλοποίησης για την παρακολούθηση της προόδου υλοποίησης του δείκτη CO13a εξακολουθεί να υφίσταται, δεδομένων των μεγάλων χρονοδιαγραμμάτων υλοποίησης και της φύσης των έργων του ΑΠ 03. Η τιμή οροσήμου για το 2018 στην παρούσα 2η Αναθεώρηση προτείνεται να μείνει αμετάβλητη.

Ωστόσο, με δεδομένη την ολοκλήρωση πριν την 31/12/2018 επιμέρους οδικών τμημάτων από τα τμηματοποιημένα (phasing) έργα (που ενσωματώνονται στον ΑΠ 03 στη 2η Αναθεώρηση), το ορόσημο του δείκτη CO13a για το 2018 θα μπορούσε να πάρει ως τιμή το άθροισμα των εκροών αυτών και το Βασικό στάδιο Υλοποίησης να αφαιρεθεί.

#### **Άξονας Προτεραιότητας 04: Διευρωπαϊκό Οδικό Δίκτυο (ΕΤΠΑ)**

Ο ΑΠ περιλαμβάνει την κατασκευή τμημάτων και την υλοποίηση εντοπισμένων παρεμβάσεων για την αποτελεσματική αναβάθμιση/ βελτίωση της οδικής ασφάλειας του ΔΟΔ στην Περιφέρεια Κρήτης. Από τον αρχικό προγραμματισμό έχει αφαιρεθεί η υλοποίηση του έργου «Αναβάθμιση και βελτίωση οδικού τμήματος Πάνορμος – Εξάντης του ΒΟΑΚ στο Ν. Ρεθύμνου» ως Δημόσιο Έργο. Ο εθνικός σχεδιασμός, όσον αφορά στον προγραμματισμό των νέων παρεμβάσεων επί του Διευρωπαϊκού οδικού άξονα ΒΟΑΚ, στοχεύει στη μόχλευση ιδιωτικών κεφαλαίων η οποία δεν έχει ακόμα δρομολογηθεί. Έτσι, για την έναρξη της υλοποίησης των νέων παρεμβάσεων θα πρέπει να οριστικοποιηθεί η προσέγγιση για το πλάνο χρηματοδότησης τους.

Βάσει των ανωτέρω, στο πλαίσιο της 2ης Αναθεώρησης προτείνεται η μεταφορά πεπερασμένων πόρων ΕΤΠΑ Περιφερειών σε Μετάβαση από τον ΑΠ 04 (οδικά έργα στην Περιφέρεια Κρήτης) στον ΑΠ 05 (οδικά έργα στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου), με στόχο την βέλτιστη δυνατή αξιοποίηση των διαθέσιμων πόρων του Θεματικού Στόχου 7 του ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ 2014-2020 για εν εξελίξει έργα σε νησιωτικές Περιφέρειες σε Μετάβαση.

Η μεταφορά των πόρων συνοδεύεται και από την ανάγκη προσαρμογής (μείωσης) της τιμής των δεικτών εκροής CO14a και αποτελέσματος T4420, T4421 & T4422 του ΑΠ 04, καθώς - όπως προαναφέρθηκε - το έργο «Αναβάθμιση και βελτίωση οδικού τμήματος Πάνορμος – Εξάντης του ΒΟΑΚ στο Ν. Ρεθύμνου» (που αρχικά συνέβαλε στους δείκτες του ΑΠ 04) με βάση το νέο σχεδιασμό δεν θα υλοποιηθεί από πόρους του ΑΠ 04.

Σε ότι αφορά στην παρακολούθηση των δράσεων της οδικής ασφάλειας που συγχρηματοδοτούνται από τον ΑΠ 04, προτείνεται η εισαγωγή του Νέου δείκτη SO022 «Παρεμβάσεις για τη βελτίωση της ασφάλειας των μεταφορών». Η έλλειψη δείκτη για την παρακολούθηση του εν λόγω αντικειμένου έχει ήδη εντοπισθεί κατά την εξειδίκευση του ΕΠ. Ο δείκτης που είχε προταθεί στην εξειδίκευση ομογενοποιείται στην παρούσα (2η Αναθεώρηση) του ΕΠ στον παραπάνω δείκτη, η περιγραφή του οποίου αποτυπώνεται στο πρόσθετο έγγραφο δεικτών που συνοδεύει την πρόταση 2ης Αναθεώρησης.

Πλαίσιο Επίδοσης (Η αναλυτική στοιχειοθέτηση του πλαισίου επίδοσης παρουσιάζεται στο σχετικό πρόσθετο έγγραφο)

- Οικονομικός δείκτης (F100 «Ποσό Πιστοποιημένων Δαπανών»):

Η τιμή του οροσήμου για το 2018, στο αρχικά εγκεκριμένο ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ, είχε συμπληρωθεί/υπολογισθεί ως η συμμετοχή των πόρων ΕΤΠΑ Περιφερειών σε Μετάβαση (ΠΜ) του ΑΠ 04 που θα πρέπει να έχει δαπανηθεί, βάσει του Κανόνα N+3, έως 31/12/2018 (Κατανομή 2014 & 2015) προσαυξημένη κατά 10%.

Βάσει της προτεινόμενης 2<sup>ης</sup> Αναθεώρησης, η μείωση της συνολικά διαθέσιμης χρηματοδότησης στον ΑΠ 04, λόγω της μεταφοράς πόρων στον ΑΠ 05, λαμβάνεται υπόψη στον υπολογισμό του οροσήμου του F100 για το έτος 2018 με την κατ' αναλογία μείωση της αρχικής τιμής του. Επιπρόσθετα, για τον υπολογισμό του ύψους των κατ' ελάχιστο απαιτούμενων πιστοποιημένων δαπανών για το 2018, προτείνεται να ληφθούν υπόψη οι προκαταβολές που έχουν ήδη αποδοθεί στο ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ στο πλαίσιο του ΕΤΠΑ ΠΜ. Το ύψος της προκαταβολής που αποδίδεται στον ΑΠ 04 υπολογίζεται αναλογικά με βάση τη βαρύτητα του νέου ύψους των πόρων του ΑΠ 04 στο σύνολο των πόρων του ΕΤΠΑ ΠΜ, εξαιρουμένων των πόρων της Τεχνικής Βοήθειας. Το νέο ορόσημο για το 2018 υπολογίζεται ως η διαφορά της νέας προσαρμοσμένης τιμής του οροσήμου μείον το ύψος της προκαταβολής που αναλογεί στον ΑΠ04.

- Δείκτης Εκροής CO14a «Οδικό δίκτυο: Συνολικό μήκος ανακατασκευασμένων ή αναβαθμισμένων οδών, εκ των οποίων: ΔΕΔ-Μ»:

Η επιλογή του δείκτη εκροής CO14a στο πλαίσιο επίδοσης διατηρείται. Δεδομένου ότι στο πλαίσιο επίδοσης περιλαμβάνεται ο μοναδικός δείκτης εκροής του ΑΠ 04, οι μεταβολές που περιγράφηκαν ανωτέρω (αφαίρεση του έργου Πάνορμος – Εξάντης του ΒΟΑΚ) επηρεάζουν την τιμή του δείκτη και στο πλαίσιο επίδοσης (έτος 2023). Η νέα τιμή που περιλαμβάνεται στο ΠΕ ικανοποιεί την απαίτηση της κατ' ελάχιστο αντιπροσωπευτικότητας του 50% των συνολικά διαθέσιμων πόρων του ΑΠ04 στο πλαίσιο επίδοσης του.

- Βασικό στάδιο Υλοποίησης



Δεν χρησιμοποιείται Βασικό στάδιο Υλοποίησης στον ΑΠ04.

### **Άξονας Προτεραιότητας 05: Περιφερειακή Κινητικότητα και Συνδεσιμότητα Νησιωτικών και Απομακρυσμένων Περιοχών (ΕΤΠΑ)**

Όπως αναφέρθηκε ανωτέρω στην ανάλυση των δεδομένων του ΑΠ 04, κατά τη 2<sup>η</sup> Αναθεώρηση του ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ προτείνεται η μεταφορά πόρων ΕΤΠΑ Περιφερειών σε Μετάβαση από τον ΑΠ 04 στον ΑΠ 05 για την ολοκλήρωση του οδικού έργου "Καλλονή - Σίγρι". Η εν λόγω μεταφορά πόρων αποσκοπεί στην αποδοτικότερη χρήση των πόρων ΕΤΠΑ Περιφερειών σε Μετάβαση εντός του Θεματικού στόχου 7. Σημειώνεται ότι με τη μεταφορά αυτή ενισχύεται η Επ.Π. 7b στον ΑΠ 05 έναντι της Επ.Π. 7a στον ΑΠ 04 (από την οποία μεταφέρονται οι εν λόγω πόροι).

Τα αναμενόμενα αποτελέσματα και οι εκροές των έργων του ΑΠ 05 τροφοδοτούν τον δείκτη εκροής T4402 και συμβάλουν στους δείκτες αποτελέσματος T4420, T4421 & T4422.

Στην 2<sup>η</sup> Αναθεώρηση και με στόχο τη συνεκτικότερη παρακολούθηση ομοειδών υλοποιούμενων παρεμβάσεων, προτείνεται η αντικατάσταση του ειδικού δείκτη εκροής T4402 με τον κοινό δείκτη CO14, σύμφωνα και με σχετικές οδηγίες της ΕΑΣ/ΕΥΣΣΑ.

Σημειώνεται ότι στο αρχικά εγκεκριμένο ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ η τιμή του ειδικού δείκτη T4402, αν και είχε υπολογισθεί από τα 2 προγραμματικά έργα που χωροθετούνται στις δύο κατηγορίες Περιφερειών του ΑΠ 05 (ΠΜ και ΛΑΠ), είχε στη συνέχεια εκ παραδρομής συμπληρωθεί/καταχωρηθεί μόνο στο Πλαίσιο Επίδοσης του ΕΤΠΑ των Περιφερειών σε Μετάβαση.

Ως εκ τούτου, στη 2<sup>η</sup> Αναθεώρηση προτείνεται η προσαρμογή της ήδη καταχωρημένης τιμής στόχου του δείκτη εκροής του ΑΠ05, προκειμένου να καλύπτει διακριτά και τις δύο κατηγορίες περιφερειών (Μετάβαση και Λιγότερο Ανεπτυγμένες), πόροι των οποίων συμμετέχουν στο χρηματοδοτικό σχήμα του ΑΠ 05. Αντίστοιχη διάκριση, μεταξύ των δύο κατηγοριών Περιφέρειας, προτείνεται και για τις τιμές των δεικτών αποτελέσματος. Οι απαραίτητες αυτές διορθώσεις θα ενσωματωθούν και στα δύο Πλαίσια Επίδοσης του ΑΠ 05.

Πλαίσιο Επίδοσης (Η αναλυτική στοιχειοθέτηση του πλαισίου επίδοσης παρουσιάζεται στο σχετικό πρόσθετο έγγραφο)

- Οικονομικός δείκτης (F100 «Ποσό Πιστοποιημένων Δαπανών»):

Η τιμή του οροσήμου για το 2018, στο αρχικά εγκεκριμένο ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ, είχε συμπληρωθεί ως η συμμετοχή των πόρων ΕΤΠΑ Περιφερειών σε Μετάβαση (ΠΜ) και ΕΤΠΑ Λιγότερο Ανεπτυγμένων Περιφερειών (ΛΑΠ) του ΑΠ 05, που θα πρέπει να έχει δαπανηθεί, βάσει του Κανόνα N+3, έως 31/12/2018 (Κατανομή 2014 & 2015) προσαυξημένη κατά 10% ανά κατηγορία περιφέρειας.

Βάσει της προτεινόμενης 2<sup>ης</sup> Αναθεώρησης, η αύξηση της συνολικά διαθέσιμης χρηματοδότησης στον ΑΠ 05 στις ΠΜ, με την μεταφορά πόρων από τον ΑΠ 04, λαμβάνεται υπόψη στον υπολογισμό του οροσήμου του 2018 με την κατ' αναλογία αύξηση της αρχικής τιμής του.

Επιπρόσθετα, για τον υπολογισμό του ύψους των κατ' ελάχιστο απαιτούμενων πιστοποιημένων δαπανών για το 2018, προτείνεται να ληφθούν υπόψη οι προκαταβολές που έχουν ήδη αποδοθεί στο ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ στο πλαίσιο του ΕΤΠΑ ΠΜ και ΛΑΠ. Το ύψος των προκαταβολών που αποδίδεται στον ΑΠ 05 υπολογίζεται ανά κατηγορία περιφέρειας αναλογικά, με βάση τη βαρύτητα του νέου ύψους των πόρων των κατηγοριών περιφέρειας του ΑΠ στο σύνολο των αντίστοιχων πόρων του ΕΤΠΑ, εξαιρουμένων των πόρων της Τεχνικής Βοήθειας. Το νέο ορόσημο για το 2018 υπολογίζεται για τις ΛΑΠ ως η διαφορά του οροσήμου στο αρχικά εγκεκριμένο Πρόγραμμα μείον το ύψος της προκαταβολής που αναλογεί στις ΛΑΠ του ΑΠ05, ενώ για τις ΠΜ ως η διαφορά της νέας προσαρμοσμένης (αυξημένης) τιμής του οροσήμου μείον το ύψος της προκαταβολής που αναλογεί στις ΠΜ του ΑΠ05.

Η πρόταση της 2ης Αναθεώρησης του ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ λαμβάνει υπόψη τα οριζόμενα του Καν. 215/2014, σχετικά με τη στοχοθέτηση κατ' ελάχιστον του 50% του χρηματοδοτικού κονδυλίου του ΑΠ ανά κατηγορία Περιφέρειας.

- Δείκτης Εκροής T4402 «Συνολικό μήκος νέων ή/και αναβαθμισμένων τμημάτων λοιπού οδικού δικτύου»

Αντικατάσταση από τον κοινό δείκτη εκροής CO14 «Οδικό δίκτυο: Συνολικό μήκος ανακατασκευασμένων ή αναβαθμισμένων οδών»:

Στο Πλαίσιο Επίδοσης του ΑΠ 05 για τις Λιγότερο Ανεπτυγμένες Περιφέρειες, έχει περιληφθεί μόνο ο οικονομικός δείκτης F100 ενώ δεν έχουν περιληφθεί ορόσημα για άλλους δείκτες, όπως προαναφέρθηκε. Επομένως, το Π.Ε. έχει ελλείψεις και πρέπει να διορθωθεί.

Το Πλαίσιο Επίδοσης των Περιφερειών σε Μετάβαση δεν παρουσιάζει ελλείψεις. Σε αυτό, όμως, έχει εκ παραδρομής συμπληρωθεί η συνολική τιμή του δείκτη εκροής T4402 (που αντικαθίσταται πλέον από τον CO14) για όλα τα έργα του ΑΠ 05.(των ΠΜ και των ΛΑΠ). Θα πρέπει, επομένως να γίνει η σχετική διόρθωση.

- Επομένως, στη 2<sup>η</sup> Αναθεώρηση προτείνεται: (α) η αντιμετώπιση των ελλείψεων του Πλαισίου Επίδοσης των ΛΑΠ με την προσθήκη του νέου δείκτη εκροής (CO14) και του αντίστοιχου ΒΣΥ για την παρακολούθησή του. (β) η προσαρμογή του Πλαισίου Επίδοσης των ΠΜ με την αντικατάσταση του δείκτη T4402 από τον δείκτη CO14 και τη διόρθωση της τιμής του δείκτη (μείωση κατά την τιμή του δείκτη που αντιστοιχεί στις ΛΑΠ) για το έτος 2023. Βασικό στάδιο Υλοποίησης

Δεν χρησιμοποιείται Βασικό στάδιο Υλοποίησης στο Πλαίσιο Επίδοσης των ΠΜ του ΑΠ05. Στο Πλαίσιο Επίδοσης των ΛΑΠ του ΑΠ 05 προτείνεται, για την παρακολούθηση του νέου δείκτη CO14, η εισαγωγή του βασικού σταδίου υλοποίησης K206 «Συμβάσεις που έχουν υπογραφεί για την υλοποίηση των έργων». Η προτεινόμενη εισαγωγή νέου ΒΣΥ δεν συμβάλλει στην επίτευξη του Πλαισίου Επίδοσης των ΛΑΠ για το έτος 2018.

#### **Άξονας Προτεραιότητας 06: Θαλάσσιες Μεταφορικές Υποδομές και Ασφάλεια Ναυσιπλοΐας (ΤΣ)**

Ο ΑΠ περιλαμβάνει δράσεις ολοκλήρωσης των υποδομών κύριων λιμένων καθώς και δράσεις βελτίωσης της ασφάλειας ναυσιπλοΐας και ενίσχυσης της έρευνας και διάσωσης στη θάλασσα μέσω συστημάτων. Στον αρχικό σχεδιασμό είχε θεωρηθεί ότι η υλοποίηση των συστημάτων θα αξιοποιούσε το μεγαλύτερο ποσοστό των πόρων του ΑΠ 06. Ωστόσο, με το κλείσιμο των ΕΠ 2007-2013 προστέθηκε στο αντικείμενο του Απ 06 η ολοκλήρωση ενός (1) τμηματοποιημένου (phasing) έργου, η α' φάση του οποίου έχει συγχρηματοδοτηθεί από το ΔΕΠΙΝ 2007-2013, που αφορά στην ολοκλήρωση λιμενικών υποδομών στον Λιμένα Πατρών. Η προσθήκη του εν λόγω έργου στον προγραμματισμό του ΑΠ 06 μεταβάλλει το μίγμα των υλοποιούμενων παρεμβάσεων του, καθιστώντας την υλοποίηση υποδομών σε Λιμένες του ΔΕΔ-Μ την κύρια επιδιωκόμενη εκροή με αντίστοιχα αναμενόμενα αποτελέσματα.

Στη 2<sup>η</sup> Αναθεώρηση προτείνεται η ενημέρωση του υφιστάμενου δείκτη εκροής T4403 «Πρόσθετες θέσεις παραβολής μήκους μεγαλύτερου των 200μ και βάθους 11μ σε λιμένες που αναβαθμίζονται» καθώς και του εγκεκριμένου δείκτη αποτελέσματος T4424 «Κατάπλοι και απόπλοι πλοίων», λαμβάνοντας υπόψη τα στοιχεία του τμηματοποιημένου (phasing) έργου που προστίθεται στον ΑΠ 05., Ταυτόχρονα, τροποποιείται αυξητικά και η τιμή στόχου του υφιστάμενου δείκτη T4404 «Συστήματα βελτίωσης της ασφάλειας ναυσιπλοΐας, και της φύλαξης / περιβαλλοντικής διαχείρισης λιμενικής ζώνης», καθώς διευρύνεται στη 2η Αναθεώρηση το σχετικό πλαίσιο προγραμματισμού με την ενσωμάτωση επιπλέον δράσεων που στοχεύουν στην προμήθεια σχετικών σκαφών και τον εξοπλισμό αυτών, καθώς και στην προμήθεια των σχετικών με τη διαχείριση, τον έλεγχο της θαλάσσιας κυκλοφορίας και τον έλεγχο και διάσωση στη θάλασσα, συστημάτων.

Ο δείκτης T4404, για την παρακολούθηση των δράσεων που βελτιώνουν την ασφάλεια ναυσιπλοΐας, και τη φύλαξη / περιβαλλοντική διαχείριση λιμενικής ζώνης, προτείνεται να αντικατασταθεί με το Νέο δείκτη SO022 «Παρεμβάσεις για τη βελτίωση της ασφάλειας των μεταφορών». Η περιγραφή του δείκτη αποτυπώνεται στο πρόσθετο έγγραφο δεικτών που συνοδεύει την πρόταση 2ης Αναθεώρησης του ΕΠ.

Πλαίσιο Επίδοσης (Η αναλυτική στοιχειοθέτηση του πλαισίου επίδοσης παρουσιάζεται στο σχετικό πρόσθετο έγγραφο)

- Οικονομικός δείκτης (F100 «Ποσό Πιστοποιημένων Δαπανών»):

Η τιμή του οροσήμου για το 2018, στο αρχικά εγκεκριμένο ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ, είχε συμπληρωθεί/υπολογισθεί ως η συμμετοχή των πόρων Ταμείου Συνοχής του ΑΠ 06 που θα πρέπει να έχει δαπανηθεί, βάσει του Κανόνα N+3, έως 31/12/2018 (Κατανομή 2014 & 2015) προσαυξημένη κατά 10%.

Στη 2η Αναθεώρηση για τον υπολογισμό του ύψους των κατ' ελάχιστο απαιτούμενων πιστοποιημένων δαπανών για το 2018, προτείνεται να ληφθούν υπόψη οι προκαταβολές που έχουν ήδη αποδοθεί στο ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ στο πλαίσιο του Ταμείου Συνοχής. Το ύψος της προκαταβολής που αποδίδεται στον ΑΠ 06 υπολογίζεται αναλογικά με βάση τη βαρύτητα των πόρων του ΑΠ 06 στο σύνολο των πόρων του Ταμείου Συνοχής, εξαιρουμένων των πόρων της Τεχνικής Βοήθειας. Το νέο ορόσημο για το 2018 υπολογίζεται ως η διαφορά του οροσήμου στο αρχικά εγκεκριμένο Πρόγραμμα μείον το ύψος της προκαταβολής που αναλογεί στον ΑΠ06.

- Δείκτης Εκροής T4404 «Συστήματα βελτίωσης της ασφάλειας ναυσιπλοΐας, και της φύλαξης / περιβαλλοντικής διαχείρισης λιμενικής ζώνης»

Αντικατάσταση από τον νέο δείκτη εκροής SO022 «Παρεμβάσεις για τη βελτίωση της ασφάλειας των μεταφορών:

Οι διαθέσιμοι πόροι του ΑΠ 06 δεν αξιοποιούνται πλέον κυρίως για την υλοποίηση συστημάτων, συνεπώς για να συνεχίσει να ικανοποιείται η απαίτηση της κατ' ελάχιστο αντιπροσωπευτικότητας του 50% των συνολικά διαθέσιμων πόρων του ΑΠ06 στο πλαίσιο επίδοσης του, είναι απαραίτητο να περιληφθεί σε αυτό η συνεισφορά από έργα ολοκλήρωσης λιμενικών υποδομών με τη χρήση του δείκτη εκροής T4403. Η συμμετοχή των δύο κατηγοριών δράσεων στο Πλαίσιο Επίδοσης αποτυπώνεται αναλυτικά στο σχετικό πρόσθετο έγγραφο που συνοδεύει την πρόταση 2<sup>ης</sup> Αναθεώρησης.

#### **Άξονας Προτεραιότητας 07: Αεροπορικές Μεταφορικές Υποδομές και Ασφάλεια Αεροναυτιλίας(ΤΣ)**

Ο ΑΠ περιλαμβάνει δράσεις αναβάθμισης νησιωτικών αεροδρομίων και δράσεις βελτίωσης των συστημάτων διαχείρισης της εναέριας κυκλοφορίας, συστημάτων αυτοματισμού και αεροναυτιλίας, συστημάτων επικοινωνιών, ενίσχυσης της ασφάλειας επιβατών και αναβάθμισης των υποδομών ασφαλείας τους. Οι σημαντικές καθυστερήσεις που παρουσιάζονται στην υλοποίηση του ΑΠ 07 οδήγησε στην διερεύνηση εναλλακτικών προτάσεων προς συγχρηματοδότηση, στο πλαίσιο του υφιστάμενου σχεδιασμού του ΑΠ 07, σε συνεργασία με τον φορέα πολιτικής. Κατά τη διαδικασία αυτή εξετάσθηκε, μεταξύ άλλων, η διεύρυνση της χρηματοδότησης παρεμβάσεων, πέραν από την υλοποίηση υποδομών σε μικρά νησιωτικά αεροδρόμια και στην υλοποίηση υποδομών / εγκαταστάσεων / συστημάτων μέσα από συνοδά έργα περιβαλλοντικού χαρακτήρα σε νησιωτικά αεροδρόμια του Βασικού Διευρωπαϊκού Δικτύου, που ενισχύουν το φιλοπεριβαλλοντικό χαρακτήρα αυτών.

Η πρόταση της 2<sup>ης</sup> Αναθεώρησης αφορά στην αξιοποίηση μέρους των πόρων του ΑΠ 07 για την προσθήκη φυσικού αντικείμενου στον προγραμματισμό του ΑΠ που περιλαμβάνει τις προαναφερόμενες φιλοπεριβαλλοντικές παρεμβάσεις σε Α/Δ του ΔΕΔ-Μ. Για την παρακολούθηση του νέου αντικείμενου καθίσταται απαραίτητη η προσθήκη Νέου δείκτη εκροής, ο οποίος προτείνεται να είναι ο T4451 «Πλήθος περιβαλλοντικών παρεμβάσεων σε νησιωτικά αεροδρόμια του ΔΕΔ-Μ».

Παράλληλα, με βάση το προτεινόμενο σενάριο, επικαιροποιείται (μειώνεται) η τιμή του στόχου του δείκτη T4406 «Συστήματα βελτίωσης της ασφάλειας αερομεταφορών» και αντίστοιχα η τιμή του σχετικού δείκτη αποτελέσματος T4427 «Συμμόρφωση με διεθνή πρότυπα ασφαλείας αερομεταφορών». Σημειώνεται ότι ο προαναφερόμενος δείκτης T4406 που αξιοποιείται στο αρχικά εγκεκριμένο πρόγραμμα για την παρακολούθηση των δράσεων που βελτιώνουν την ασφάλεια των υποδομών / εγκαταστάσεων των νησιωτικών αεροδρομίων του ΔΕΔ-Μ, καθώς για δράσεις που αφορούν την εγκατάσταση συστημάτων διαχείρισης και ελέγχου της εναέριας κυκλοφορίας και των συστημάτων αεροναυτιλίας, προτείνεται να αντικατασταθεί με το Νέο δείκτη SO022 «Παρεμβάσεις για τη βελτίωση της ασφάλειας των μεταφορών». Η περιγραφή του δείκτη αποτυπώνεται στο πρόσθετο έγγραφο δεικτών που συνοδεύει την πρόταση 2ης Αναθεώρησης του ΕΠ.

Επίσης προσαρμόζεται και ο δείκτης αποτελέσματος T4426 «Πληθυσμός απομακρυσμένων / νησιωτικών περιοχών με πρόσβαση σε βελτιωμένη αεροπορική σύνδεση» για τη συνεκτικότερη συσχέτισή του με τις δράσεις που αναμένεται να τροφοδοτήσουν τον δείκτη εκροής T4405 "Αερολιμένες ΔΕΔ-Μ που αναβαθμίζονται"

Τέλος, με βάση σχετικές οδηγίες της ΕΑΣ/ΕΥΣΑΑ για την ομογενοποίηση του συνολικού συστήματος δεικτών που χρησιμοποιούν τα ΕΠ στην περίοδο 2014-2020, ο κωδικός δείκτη εκροής T4405 αντικαθίσταται από τον κωδικό SO014. Τα λοιπά στοιχεία του δείκτη μένουν αμετάβλητα.

Πλαίσιο Επίδοσης (Η αναλυτική στοιχειοθέτηση του πλαισίου επίδοσης παρουσιάζεται στο σχετικό πρόσθετο έγγραφο)

- Οικονομικός δείκτης (F100 «Ποσό Πιστοποιημένων Δαπανών»):

Η τιμή του οροσήμου για το 2018, στο αρχικά εγκεκριμένο ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ, είχε συμπληρωθεί/υπολογισθεί ως η συμμετοχή των πόρων Ταμείου Συνοχής του ΑΠ 07 που θα πρέπει να έχει δαπανηθεί, βάσει του Κανόνα N+3, έως 31/12/2018 (Κατανομή 2014 & 2015) προσαυξημένη κατά 10%.

Στη 2η Αναθεώρηση για τον υπολογισμό του ύψους των κατ' ελάχιστο απαιτούμενων πιστοποιημένων δαπανών για το 2018, προτείνεται να ληφθούν υπόψη οι προκαταβολές που έχουν ήδη αποδοθεί στο ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ στο πλαίσιο του Ταμείου Συνοχής. Το ύψος της προκαταβολής που αποδίδεται στον ΑΠ 07 υπολογίζεται αναλογικά με βάση τη βαρύτητα των πόρων του ΑΠ 07 στο σύνολο των πόρων του Ταμείου Συνοχής, εξαιρουμένων των πόρων της Τεχνικής Βοήθειας. Το νέο ορόσημο για το 2018 υπολογίζεται ως η διαφορά του οροσήμου στο αρχικά εγκεκριμένο Πρόγραμμα μείον το ύψος της προκαταβολής που αναλογεί στον ΑΠ07.

- Δείκτες Εκροής: (α) SO014 «Αερολιμένες ΔΕΔ-Μ που αναβαθμίζονται» (τέως T4405)

&

(β) T4406 «Συστήματα βελτίωσης της ασφάλειας αερομεταφορών» Αντικατάσταση του από τον νέο δείκτη εκροής SO022 «Παρεμβάσεις για τη βελτίωση της ασφάλειας των μεταφορών»:

Αν και τα ορόσημα του Πλαισίου Επίδοσης για το έτος 2018 δεν επιτυγχάνονται, δεν προτείνεται η τροποποίηση των τιμών των δύο δεικτών στο Πλαίσιο Επίδοσης του ΑΠ 07. Η μεταβολή που προτείνεται στη 2<sup>η</sup> Αναθεώρηση αφορά μόνο στην προσαρμογή των τιμών των οροσήμων του 2023, βάσει των αλλαγών που πραγματοποιούνται στο περιεχόμενο του ΑΠ 07.

- Βασικό στάδιο Υλοποίησης

Δεν χρησιμοποιείται Βασικό στάδιο Υλοποίησης στον ΑΠ07.

### **Άξονας Προτεραιότητας 08: Καθαρές Αστικές Μεταφορές (ΕΤΠΑ)**

Δεν προτείνεται κάποια αλλαγή στον ΑΠ 08.

Πλαίσιο Επίδοσης

- Οικονομικός δείκτης (F100 «Ποσό Πιστοποιημένων Δαπανών»):

Η τιμή του οροσήμου για το 2018, στο αρχικά εγκεκριμένο ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ, είχε συμπληρωθεί/υπολογισθεί ως η συμμετοχή των πόρων ΕΤΠΑ Λιγότερο Ανεπτυγμένων Περιφερειών (ΛΑΠ) του ΑΠ 08 που θα πρέπει να έχει δαπανηθεί, βάσει του Κανόνα N+3, έως 31/12/2018 (Κατανομή 2014 & 2015) προσαυξημένη κατά 10%.

Στη 2η Αναθεώρηση για τον υπολογισμό του ύψους των κατ' ελάχιστο απαιτούμενων πιστοποιημένων δαπανών για το 2018, προτείνεται να ληφθούν υπόψη οι προκαταβολές που έχουν ήδη αποδοθεί στο ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ στο πλαίσιο του ΕΤΠΑ (ΛΑΠ). Το ύψος της προκαταβολής που αποδίδεται στον ΑΠ 08 υπολογίζεται αναλογικά με βάση τη βαρύτητα των πόρων του ΑΠ 08 στο σύνολο των πόρων του ΕΤΠΑ, εξαιρουμένων των πόρων της Τεχνικής Βοήθειας. Το νέο ορόσημο για το 2018 υπολογίζεται ως η διαφορά του οροσήμου στο αρχικά εγκεκριμένο Πρόγραμμα μείον το ύψος της προκαταβολής που αναλογεί στον ΑΠ08.

Δεν προτείνεται κάποια άλλη αλλαγή στο Πλαίσιο Επίδοσης του ΑΠ 08.

### **Αξονας Προτεραιότητας 09: Καθαρές Αστικές Μεταφορές & Βελτίωση Αστικού Περιβάλλοντος (ΤΣ)**

Το μεγαλύτερο μέρος των διαθέσιμων πόρων του ΑΠ 09 αξιοποιείται (α) την ολοκλήρωση του τμηματοποιημένου (phasing) έργου της γραμμής 3 του Μετρό της Αθήνας (τμήμα Χαϊδάρη–Πειραιάς) και (β) την κατασκευή του τμήματος Α' (τμήμα Άλσος Βεΐκου – Γουδή) της γραμμής 4 του Μετρό Αθήνας, βάσει των οποίων είχε συμπληρωθεί η τιμή στόχος του σχετικού δείκτη CO15 «Αστικές συγκοινωνίες: Συνολικό μήκος νέων ή βελτιωμένων γραμμών τραμ και μετρό».

Σύμφωνα με τα πρόσφατα στοιχεία, το Μεγάλο Έργο της γραμμής 4 του Μετρό Αθήνας (Άλσος Βεΐκου - Γουδή) δεν ολοκληρώνεται μέχρι 31/12/2023 (καταληκτική ημερομηνία επιλεξιμότητας των ΕΠ 2014-2020), ούτε μέχρι την 31/3/2025 (καταληκτική ημερομηνία υποβολής της τελικής έκθεσης του Προγράμματος). Συνεπώς η σχετική τιμή εκροής του έργου δεν μπορεί πλέον να αποτελεί μέρους της τιμής στόχου του δείκτη CO15 του ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ.

Στη 2<sup>η</sup> Αναθεώρηση, σύμφωνα με τα ανωτέρω, προτείνεται η μείωση της τιμής στόχου του δείκτη CO15 ώστε αυτή να αντιστοιχεί μόνο στα χλμ της γραμμής 3 του Μετρό της Αθήνας. Ταυτόχρονα, προτείνεται η εισαγωγή του Νέου δείκτη T4452 «Διάνοιξη Σήραγγας Γραμμής Μετρό», ο οποίος αποδίδει ακριβέστερα το αντικείμενο που δύναται να υλοποιηθεί στο πλαίσιο του ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ για το έργο της γραμμής 4 του Μετρό Αθήνας. Αντίστοιχη προσαρμογή προτείνεται και στους δείκτες αποτελέσματος του Ειδικού Στόχου 13 του ΑΠ 09, καθώς το Μεγάλο έργο της Γραμμής 4 του Μετρό Αθήνας, λόγω της μη ολοκλήρωσής του εντός της ΠΠ 2014-20202, δεν θα μπορεί να συμβάλει στην τιμή των δεικτών T4428 «Πρόσθετος πληθυσμός με δυνατότητα εξυπηρέτησης από μέσα σταθερής τροχιάς» & T4430 «Εκτιμώμενη ετήσια μείωση των εκπομπών των αερίων θερμοκηπίου από έργα Μετρό» εντός.

Οι υπόλοιποι διαθέσιμοι πόροι του ΑΠ 09 αξιοποιούνται για δράσεις βελτίωσης του συστήματος αστικών και προαστιακών συγκοινωνιών καθώς και για δράσεις ασφάλειας πεζών και εποχούμενων, υπό τον Ειδικό Στόχο 14. Στο πλαίσιο αυτό στη 2<sup>η</sup> Αναθεώρηση του ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ προτείνεται η προσαρμογή του περιεχομένου του ΑΠ 09 προκειμένου να είναι δυνατή η συγχρηματοδότηση δράσεων για τη βελτίωση και τον εκσυγχρονισμό των λεωφορειακών αστικών συγκοινωνιών, με την ολοκληρωμένη παρέμβαση προμήθειας λεωφορείων χαμηλών ρύπων (low emission vehicles) φιλικών προς το περιβάλλον που θα λειτουργούν συμπληρωματικά και συνδυαστικά με τα μέσα σταθερής τροχιάς (μετρό και τραμ) και της εφαρμογής των μέτρων που προβλέπονται στο Επιχειρησιακό Σχέδιο για την βιώσιμη αστική κινητικότητα της πόλης που αφορούν. Η προσθήκη αυτή μεταβάλλει σημαντικά τη βαρύτητα των επιδιωκόμενων αποτελεσμάτων του ΑΠ 09. Επομένως, κρίνεται σκόπιμη η αντικατάσταση του δείκτη αποτελέσματος T4431 «Εφαρμογή συστήματος πληροφόρησης επιβατών» με τον νέο δείκτη T4449 «Εκτιμώμενη ετήσια μείωση των εκπομπών CO λόγω βελτίωσης και εκσυγχρονισμού των λεωφορειακών αστικών συγκοινωνιών», που σχετίζεται άμεσα με την προτεινόμενη νέα δράση.

Η παραπάνω προσθήκη στον ΑΠ 09 αφορά τις αστικές περιοχές της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης. Ο Ειδικός Στόχος 14 διευρύνεται ώστε να καλύπτει εκτός από τη μητροπολιτική περιοχή της Αθήνας και εκείνη της Θεσσαλονίκης. Συνεπώς ο Ε.Σ. 14 αλλάζει από «*Προαγωγή της βιώσιμης αστικής κινητικότητας για μείωση των αρνητικών επιπτώσεων των αστικών μεταφορών στο περιβάλλον στη μητροπολιτική περιοχή της Αθήνας*» σε «*Προαγωγή της βιώσιμης αστικής κινητικότητας για μείωση των αρνητικών επιπτώσεων των αστικών μεταφορών στο περιβάλλον στις μητροπολιτικές περιοχές της Αθήνας και Θεσσαλονίκης*».

Τέλος, σύμφωνα με σχετικές οδηγίες της ΕΑΣ/ΕΥΣΑΑ για την ομογενοποίηση του συνολικού συστήματος δεικτών που χρησιμοποιούν τα ΕΠ στην περίοδο 2014-2020, ο κωδικός δείκτη T4407 αντικαθίσταται από τον κωδικό SO016. Τα στοιχεία του δείκτη μένουν αμετάβλητα.

Πλαίσιο Επίδοσης (Η αναλυτική στοιχειοθέτηση του πλαισίου επίδοσης παρουσιάζεται στο σχετικό πρόσθετο έγγραφο)

- Οικονομικός δείκτης (F100 «Ποσό Πιστοποιημένων Δαπανών»):

Η τιμή του οροσήμου για το 2018, στο αρχικά εγκεκριμένο ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ, είχε συμπληρωθεί/υπολογισθεί ως η συμμετοχή των πόρων Ταμείου Συνοχής του ΑΠ 09 που θα πρέπει να έχει δαπανηθεί, βάσει του Κανόνα N+3, έως 31/12/2018 (Κατανομή 2014 & 2015) προσαυξημένη κατά 10%.

Στη 2η Αναθεώρηση για τον υπολογισμό του ύψους των κατ' ελάχιστο απαιτούμενων πιστοποιημένων δαπανών για το 2018, προτείνεται να ληφθούν υπόψη οι προκαταβολές που έχουν ήδη αποδοθεί στο ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ στο πλαίσιο του Ταμείου Συνοχής. Το ύψος της προκαταβολής που αποδίδεται στον ΑΠ 09 υπολογίζεται αναλογικά με βάση τη βαρύτητα των πόρων του ΑΠ 09 στο σύνολο των πόρων του Ταμείου Συνοχής, εξαιρουμένων των πόρων της Τεχνικής Βοήθειας. Το νέο ορόσημο για το 2018 υπολογίζεται ως η διαφορά του οροσήμου στο αρχικά εγκεκριμένο Πρόγραμμα μείον το ύψος της προκαταβολής που αναλογεί στον ΑΠ09.

- Δείκτης Εκροής CO15 «Αστικές συγκοινωνίες: Συνολικό μήκος νέων ή βελτιωμένων γραμμών τραμ και μετρό»:

Το ορόσημο για το έτος 2023 (τιμή δείκτη) στο αρχικά εγκεκριμένο Πρόγραμμα είχε υπολογισθεί για το σύνολο σχεδόν των διαθέσιμων πόρων του ΑΠ 09 και για το 50% αυτών. Στην 2<sup>η</sup> Αναθεώρηση, δεδομένου ότι είναι απαραίτητη η μείωση της τιμής στόχου του δείκτη CO15 όπως αναλυτικά αναφέρεται ανωτέρω, προτείνεται η μείωση της τιμής οροσήμου για το έτος 2023 στην τιμή εκροής των χλμ της γραμμής 3 του Μετρό της Αθήνας. Η προτεινόμενη προσαρμογή εξακολουθεί να ικανοποιεί την απαίτηση της κατ' ελάχιστο κάλυψης του 50% του διαθέσιμου Π/Υ του ΑΠ, δεν προτείνεται τροποποίηση του.

- Βασικό στάδιο Υλοποίησης K206 «Συμβάσεις που έχουν υπογραφεί για την υλοποίηση των έργων»

Η ανάγκη χρήσης βασικού σταδίου υλοποίησης για την παρακολούθηση της προόδου υλοποίησης του δείκτη CO15 εξακολουθεί να υφίσταται, δεδομένων των μεγάλων χρονοδιαγραμμάτων υλοποίησης και της φύσης του έργου που τροφοδοτεί την τιμή του δείκτη. Η τιμή οροσήμου για το 2018 στην παρούσα 2η Αναθεώρηση προτείνεται να μείνει αμετάβλητη. Παρότι η αρχική πρόβλεψη περιλάμβανε και τα δύο έργα κατασκευής γραμμών Μετρό της Αθήνας, η τιμή του οροσήμου καλύπτεται από τις συμβάσεις του τμηματοποιημένου (phasing) έργου της Γραμμής 3, που ολοκληρώνεται. Δεν κρίνεται απαραίτητη η πραγματοποίηση κάποιας σχετικής προσαρμογής του ΒΣΥ στο Πλαίσιο Επίδοσης.

### **Τομέας του Περιβάλλοντος**

*Ως οριζόντια παρατήρηση για τις μεταβολές σχετικά με τις δράσεις του ΤΠΠ αναφέρεται η κατάργηση της προηγούμενης αρίθμησης των δράσεων στο Αναθεωρημένο Πρόγραμμα. Η προσαρμογή αυτή επιβάλλεται λόγω των μεταφορών και των τροποποιήσεων που επέρχονται μεταξύ Αξόνων Προτεραιότητας και Ειδικών Στόχων και συντελεί στην ομοιογένεια και διευκόλυνση της κατανόησης της νέας δομής του Προγράμματος*

### **Αξονας Προτεραιότητας 10: Εφαρμογή Στρατηγικών Επίτευξης Χαμηλών Εκπομπών Διοξειδίου του Ανθρακα με Έμφαση στις Αστικές Περιοχές (ΕΤΠΑ)**

Οι δράσεις που υλοποιούνται στον ΑΠ 10 (ειδικοί στόχοι 15 και 17) αναφέρονται σε έργα εξοικονόμησης ενέργειας στο Δημόσιο και ευρύτερο Δημόσιο Τομέα (ενεργειακής αναβάθμισης δημοσίων κτιρίων και ΣΗΘΥΑ) καθώς και σε έργα τηλεθέρμανσης. Όσον αφορά στα έργα τηλεθέρμανσης υλοποιούνται τα τμηματοποιημένα έργα της Τηλεθέρμανσης της Φλώρινας (Μεγάλο Έργο το οποίο προστέθηκε με απόφαση της 2<sup>ης</sup> Επιτροπή Παρακολούθησης του Προγράμματος) και της Κοζάνης, ενώ τα νέα έργα επιλέγονται από δεξαμενή νέων ώριμων έργων τα οποία και αναμένεται να ενταχθούν άμεσα στο Πρόγραμμα (π.χ. Τηλεθέρμανση της Μεγαλόπολης, της Πτολεμαΐδας και της Μελίτης στην Φλώρινα). Οι σημαντικές καθυστερήσεις στην ενεργοποίηση σχετικών δράσεων, λόγω της αναθεώρησης του ΚΕΝΑΚ, και της εκπλήρωσης της αιρεσιμότητας ΕΑΚ Τ.04.1., κατά 2,5 χρόνια, με βάση τον νέο προγραμματισμό και τα δεδομένα υλοποίησης, συσσώρευσαν πλήθος ώριμων έργων για δράσεις εξοικονόμησης ενέργειας (κυρίως δημόσια κτίρια αλλά και Νοσοκομεία), τα οποία εμφανίζουν σημαντικές ανάγκες χρηματοδότησης και απαιτείται η διασφάλιση πρόσθετων πόρων για την υλοποίησή τους.

Παράλληλα, παρεμβάσεις σε θέματα ενεργειακής αναβάθμισης, αποτελούν κρίσιμη προτεραιότητα στο Πρόγραμμα ΥΜΕΠΕΡΑΑ κατ' εφαρμογή των Πολιτικών της ΕΕ.

Στον αντίποδα βρίσκονται τα έργα που υλοποιούνται στο πλαίσιο του ΕΣ 16. Το έργο «Πάρκο Τατοΐου» δεν προβλέπεται να υλοποιηθεί λόγω αλλαγής πολιτικής. Ταυτόχρονα οι ενταγμένες δράσεις «Βελτίωση της Κινητικότητας και της Επισκεψιμότητας στην Περιφέρεια Αττικής – Πράσινη Γειτονιά» που είναι τμηματοποιημένο έργο και «Αντικατάσταση συστημάτων θέρμανσης πετρελαίου με συστήματα φυσικού αερίου σε κατοικίες» στην Περιφέρεια Αττικής, δεν ανταποκρίνονται στη στόχευση του ΕΣ 16, καθώς έχουν αντικείμενο που εντάσσεται σε δράσεις ενεργειακής εξοικονόμησης.

Σημειώνεται ακόμη ότι, υπάρχουν μεταβολές που σχετίζονται με τους νέους ενεργειακούς στόχους, που τίθενται για την Χώρα, όπως διατυπώνονται στο αναθεωρημένο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ενεργειακή Απόδοση (2/2018). Οι μεταβολές αυτές επηρεάζουν τη μεθοδολογία υπολογισμού και τη στοχοθεσία των δεικτών αποτελέσματος. Πρόσθετες μεταβολές αφορούν στις προδιαγραφές που θέτει ο νέος ΚΕΝΑΚ και οι οποίες μεταβάλλουν και την μεθοδολογία υπολογισμού των ενεργειακών δεικτών και τα μοναδιαία κόστη σε έργα ενεργειακής αναβάθμισης.

Με βάση τα ανωτέρω απαιτείται να προσαρμοστεί το περιεχόμενο και η στοχοθεσία του ΑΠ 10 ώστε να καταστεί συνεκτικότερος, ρεαλιστικότερος και να διασφαλιστεί η βέλτιστη αξιοποίηση των διατιθέμενων πόρων του. Στην προτεινόμενη 2η Αναθεώρηση του ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ, επέρχονται οι εξής αλλαγές στο περιεχόμενο του ΑΠ:

- διεύρυνση του ΕΣ 15 ώστε να περιλαμβάνει έργα και στον τομέα της στέγασης: ο Ειδικός Στόχος αναδιατυπώνεται ως *Εξοικονόμηση ενέργειας στο Δημόσιο, στον ευρύτερο Δημόσιο Τομέα και στον τομέα της στέγασης*
- μεταφορά των ενταγμένων δράσεων του ΕΣ 16 («Βελτίωση της Κινητικότητας και της Επισκεψιμότητας στην Περιφέρεια Αττικής – Πράσινη Γειτονιά» και «Αντικατάσταση συστημάτων θέρμανσης πετρελαίου με συστήματα φυσικού αερίου σε κατοικίες») στον ΕΣ 15. Με τη μεταφορά αυτή εισάγεται το Πεδίο Παρέμβασης 014 για τη χρηματοδότηση των δράσεων.
- κατάργηση του ΕΣ 16 καθώς δεν αναμένεται νέα εξειδίκευση και το έργο του Τατοΐου δεν θα υλοποιηθεί. Με την κατάργηση αυτή καταργούνται το Πεδίο Παρέμβασης 023, ο δείκτης αποτελέσματος T4433 και ο δείκτης εκροής CO38.
- μεταφορά πόρων από τον καταργηθέντα ΕΣ 16 στους ΕΣ 15 και 17. Οι πόροι του ΕΣ 16 κατευθύνονταν στην Αττική (Περιφέρεια περισσότερο Ανεπτυγμένη). Η μεταφορά των πόρων, μετά την κατάργηση του, δεν θα πραγματοποιηθεί μόνο προς τις Περισσότερο Ανεπτυγμένες Περιφέρειες αλλά και προς τις Περιφέρειες σε Μετάβαση (μέσω σχετικής ανταλλαγής πόρων με το ΕΠΑΝΕΚ) και στους δύο ΕΣ.
- προσαρμογή του συστήματος των δεικτών του Άξονα, όπως απαιτείται με βάση τις ανωτέρω μεταβολές. Ειδικότερα:
  - παραμένει ο δείκτης αποτελέσματος T4432: Ετήσια Εξοικονόμηση Τελικής Ενέργειας. Ο δείκτης αποτελεί εθνικό στόχο. Ο στόχος αυτός τίθεται στο πλαίσιο του αναθεωρημένου ΕΣΔΕΑ (2/2018) (Αριθμ. ΔΕΠΕΑ/Γ/οικ. 171872) και επικαιροποιεί την τιμή βάσης του.
  - για την αποτίμηση της συμβολής του ΕΠ στο στόχο του ΔΑ, στον Άξονα υιοθετούνται 3 δείκτες εκροής οι οποίοι καλύπτουν πλήρως το σύνολο των σχεδιαζόμενων δράσεων. Οι δείκτες αυτοί είναι 2 κοινοί δείκτες εκροής, οι οποίοι ενισχύουν τη συστηματοποίηση της παρακολούθησης, τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο:
    - CO32: Ενεργειακή απόδοση: Μείωση της ετήσιας κατανάλωσης πρωτογενούς ενέργειας των δημόσιων κτιρίων
    - CO34: Μείωση εκπομπών αερίων θερμοκηπίου: Εκτιμώμενη ετήσια μείωση των εκπομπών των αερίων θερμοκηπίου,

και ο ειδικός δείκτης

- T4409: Ενέργεια που εξοικονομείται από τηλεθέρμανση σε ετήσια βάση – Η μεθοδολογία Υπολογισμού του Ειδικού δείκτη T4409 είναι αντίστοιχη με αυτήν του κοινού δείκτη CO32 που χρησιμοποιείται για την εξοικονόμηση σε δημόσια κτίρια.
- ο Οι δείκτες ποσοτικοποιούνται με επικαιροποιημένη και ομογενοποιημένη μεθοδολογία υπολογισμού. Ειδικότερα:
  - ο δείκτης CO32 υπολογίζεται διακριτά για κάθε μία από τις κατηγορίες των δράσεων:
    - Εξοικονόμηση σε δημόσια κτίρια (γραφεία, αθλητικά κέντρα, νοσοκομεία)
    - Παραγωγή ενέργειας από μονάδες ΣΗΘΥΑ ή με χρήση ΑΠΕ σε Νοσοκομεία
  - ο δείκτης CO34 υπολογίζεται διακριτά για κάθε μία από τις κατηγορίες των δράσεων:
    - Εξοικονόμηση σε δημόσια κτίρια (γραφεία, αθλητικά κέντρα, νοσοκομεία)
    - Παραγωγή ενέργειας από μονάδες ΣΗΘΥΑ ή με χρήση ΑΠΕ σε Νοσοκομεία
    - Βελτίωση της Κινητικότητας και της Επισκεψιμότητας στην Περιφέρεια Αττικής – Πράσινη Γειτονιά και Αντικατάσταση συστημάτων θέρμανσης πετρελαίου με συστήματα φυσικού αερίου σε κατοικίες

Η απόφαση για αλλαγή της μεθοδολογίας υπολογισμού των δεικτών προήλθε από την ανάγκη για ομογενοποίηση όλων των διαφορετικών προσεγγίσεων που χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό τόσο της εξοικονόμησης ενέργειας, όσο και της παραγωγής ΑΠΕ σύμφωνα με τις αντίστοιχες μεθοδολογικές προσεγγίσεις που έχουν αναπτυχθεί στο πλαίσιο των Εθνικών Σχεδίων Δράσης για την Ενεργειακή Απόδοση και τις ΑΠΕ για το σύνολο των μέτρων πολιτικής, όπως ενδεικτικά είναι τα Καθεστώτα Επιβολής της υποχρέωσης ενεργειακής απόδοσης, τα διάφορα χρηματοδοτικά προγράμματα και κανονιστικά μέτρα και λοιπές δράσεις.

Η χρήση κοινής μεθοδολογίας υπολογισμού αποσκοπεί στην ελαχιστοποίηση των διαφόρων ασυμβατοτήτων και ασυνεχειών μεταξύ του υφιστάμενου πλαισίου πολιτικής και των χρηματοδοτικών προγραμμάτων λαμβάνοντας υπόψη όλες τις τροποποιήσεις που έχουν πραγματοποιηθεί μέχρι σήμερα. Επιπρόσθετα, αυξάνεται το επίπεδο ακρίβειας και αξιοπιστίας μέσω της επίτευξης κοινής χρήσης παραδοχών και πηγών δεδομένων για το σύνολο των μέτρων πολιτικής και της επικαιροποίησης σημαντικών παραμέτρων, οι οποίοι δύναται να οδηγήσουν σε ανακριβή αποτελέσματα, όπως ενδεικτικά είναι οι συντελεστές μετατροπής πρωτογενούς κατανάλωσης ενέργειας σε τελική και εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. Ταυτόχρονα, επιτυγχάνεται η αποτελεσματική παρακολούθηση των αποτελεσμάτων των συγκεκριμένων μέτρων πολιτικής.

Οι προτεινόμενες αλλαγές επιφέρουν μικρές αλλαγές στη λογική της παρέμβασης, αλλά προτείνονται με γνώμονα την ομογενοποίηση παρεμφερών δράσεων (ενεργειακής αναβάθμισης υπό τον ΑΠ 10) και τη βελτίωση της παρακολούθησής τους σε επίπεδο δεικτών. Επιπλέον, εισηγούνται επικαιροποιήσεις των τιμών των δεικτών (με την ενσωμάτωση των νέων δεδομένων για τον υπολογισμό των δεικτών από την Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ, Τομέα Ενέργειας) αλλά και στο είδος τους, προκειμένου για την ορθότερη μέτρηση αποτελεσμάτων και την καλύτερη στοχοθέτηση.

Πλαίσιο Επίδοσης (Η αναλυτική στοιχειοθέτηση του πλαισίου επίδοσης παρουσιάζεται στο σχετικό πρόσθετο έγγραφο)

- Οικονομικός δείκτης (F100 «Ποσό Πιστοποιημένων Δαπανών»):

Η τιμή του οροσήμου για το 2018, στο αρχικά εγκεκριμένο ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ όφειλε να είχε συμπληρωθεί ως η συμμετοχή των πόρων ΕΤΠΑ του ΑΠ 10 που θα έπρεπε να έχει δαπανηθεί, βάσει του Κανόνα N+3 έως 31/12/2018 (Κατανομή 2014 & 2015), προσαυξημένη κατά 10%, σύμφωνα με σχετική οδηγία της ΕΑΣ. Δεδομένου ότι ο αλγόριθμος δεν εφαρμόστηκε με ενιαίο τρόπο στους ΑΠ του ΤτΠ, στην 2<sup>η</sup> Αναθεώρηση προτείνεται η προσαρμογή των τιμών με εφαρμογή του εν λόγω ορθού αλγορίθμου.



Επιπλέον, για τον υπολογισμό του ύψους των κατ' ελάχιστο απαιτούμενων πιστοποιημένων δαπανών για το 2018, προτείνεται να ληφθούν υπόψη οι προκαταβολές που έχουν ήδη αποδοθεί στο ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ στο πλαίσιο του ΕΤΠΑ. Το ύψος της προκαταβολής που αποδίδεται στον ΑΠ 10 υπολογίζεται αναλογικά με βάση τη βαρύτητα του νέου ύψους των πόρων του ΑΠ 10 (σε σχέση με τις εσωτερικές μεταφορές μεταξύ Ε.Σ.) ανά κατηγορία Περιφέρειας στο σύνολο των πόρων του ΕΤΠΑ, εξαιρουμένων των πόρων της Τεχνικής Βοήθειας. Το νέο ορόσημο για το 2018 υπολογίζεται ως η διαφορά της νέας προσαρμοσμένης τιμής του οροσήμου μείον το ύψος της προκαταβολής που αναλογεί στον ΑΠ 10.

Η πρόταση της 2ης Αναθεώρησης του ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ λαμβάνει υπόψη τα οριζόμενα του Καν. 215/2014, σχετικά με τη στοχοθέτηση κατ' ελάχιστον του 50% του χρηματοδοτικού κονδυλίου του ΑΠ ανά κατηγορία Περιφέρειας.

- Δείκτης Εκροής CO<sub>2</sub> «Ενεργειακή απόδοση: Μείωση της ετήσιας κατανάλωσης πρωτογενούς ενέργειας των δημόσιων κτιρίων»:

Ο δείκτης επιλέγεται για τις κατηγορίες Περιφέρειας Λιγότερο και Περισσότερο Ανεπτυγμένες

Στην 2<sup>η</sup> Αναθεώρηση, δεδομένης της προσαρμογής του συστήματος των δεικτών η τιμή του οροσήμου 2023 επανυπολογίζεται με βάση επικαιροποιημένη μεθοδολογία, λαμβάνοντας υπόψη τις χρηματοδοτικές μεταβολές του ΑΠ 10.

- Δείκτης CO<sub>34</sub> "Μείωση εκπομπών αερίων θερμοκηπίου: Εκτιμώμενη ετήσια μείωση των εκπομπών των αερίων θερμοκηπίου"

Ο δείκτης επιλέγεται για την κατηγορία Περιφέρειας Περισσότερο Ανεπτυγμένες, σε σχέση με τις δράσεις που αφορούν στον τομέα της στέγασης.

Στην 2<sup>η</sup> Αναθεώρηση, δεδομένης της προσαρμογής του συστήματος των δεικτών η τιμή του οροσήμου 2023 επανυπολογίζεται με βάση επικαιροποιημένη μεθοδολογία.

- Δείκτης T4409 «Ενέργεια που εξοικονομείται από τηλεθέρμανση σε ετήσια βάση»

Ο δείκτης επιλέγεται για τις κατηγορίες Περιφέρειας σε Μετάβαση

Στην 2<sup>η</sup> Αναθεώρηση, η τιμή του οροσήμου 2023 επικαιροποιείται, με βάση και τα νέα έργα τηλεθέρμανσης που σχεδιάζονται προς ένταξη και στη βάση επικαιροποιημένης μεθοδολογίας υπολογισμού.

Οι παραπάνω δείκτες ικανοποιούν την απαίτηση της κατ' ελάχιστο αντιπροσωπευτικότητας του 50% των συνολικά διαθέσιμων πόρων του ΑΠ10 στο πλαίσιο επίδοσης του.

- Βασικό στάδιο Υλοποίησης K206 «Συμβάσεις που έχουν υπογραφεί για την υλοποίηση των έργων»

Η ανάγκη χρήσης βασικού σταδίου υλοποίησης για την παρακολούθηση της προόδου υλοποίησης των δεικτών CO<sub>32</sub> και T4409 εξακολουθεί να υφίσταται, δεδομένων των μεγάλων χρονοδιαγραμμάτων υλοποίησης και της φύσης των έργων. Η τιμή οροσήμου για το 2018 στην παρούσα Αναθεώρηση βασίζεται στο νέο σχεδιασμό για τα χρηματοδοτούμενα έργα.

- Βασικό στάδιο Υλοποίησης K396 «Αριθμός υπογεγραμμένων συμβάσεων για έργα αστικής ανάπτυξης»  
Αντικατάσταση του από τον νέο ΒΣΥ K398 «Αριθμός υπογεγραμμένων συμβάσεων για έργα ενεργειακής εξοικονόμησης σε κατοικίες»

Η ανάγκη χρήσης βασικού σταδίου υλοποίησης για την παρακολούθηση της προόδου υλοποίησης του δείκτη CO<sub>34</sub> (δράσεις που αφορούν στον τομέα της στέγασης) στις περισσότερες ανεπτυγμένες περιφέρειες εξακολουθεί να υφίσταται, δεδομένων των χρονοδιαγραμμάτων υλοποίησης και της φύσης των έργων. Το αρχικά εγκεκριμένο ΒΣΥ K396 καταργείται και εισάγεται ο νέος, σχετικός δείκτης K398 με τίτλο «Αριθμός υπογεγραμμένων συμβάσεων για έργα ενεργειακής εξοικονόμησης σε κατοικίες»

Οι προτεινόμενες προσαρμογές δεν στοχεύουν στην επίτευξη του Πλαισίου Επίδοσης του ΑΠ 10.

## **Άξονας Προτεραιότητας 11: Εφαρμογή Στρατηγικών Προσαρμογής στην Κλιματική Αλλαγή, της Πρόληψης και Διαχείρισης Κινδύνων (ΤΣ)**

Οι δράσεις που υλοποιούνται στον ΑΠ 11 (ειδικοί στόχοι 18 και 19) αναφέρονται σε δράσεις που στοχεύουν στην ενίσχυση της Προσαρμοστικότητας στην Κλιματική Αλλαγή και σε έργα υποδομών για την πρόληψη, διαχείριση και αποκατάσταση καταστροφών από πλημμύρες, αντίστοιχα. Στο εγκεκριμένο Πρόγραμμα διαπιστώνεται μη σαφής διάκριση άυλων δράσεων και δράσεων έργων υποδομής δράσεων μεταξύ των ανωτέρω ΕΣ.

Στον ΕΣ 18 υλοποιούνται:

- μελέτες για τις επιπτώσεις και την προσαρμογή στις κλιματικές αλλαγές,
- το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τη διαχείριση των φθοριούχων αερίων που βλάπτουν τη στοιβάδα του όζοντος και
- δράσεις ενίσχυσης της προσαρμοστικότητας των οικοσυστημάτων, της βιοποικιλότητας και των Δασών.

Στον ΕΣ 19 υλοποιούνται:

- δράσεις με στόχο την Ανάπτυξη και εφαρμογή μέτρων διαχείρισης των κινδύνων πλημμυρών (Σχέδια Διαχείρισης Κινδύνων Πλημμύρας σε όλα τα Υδατικά Διαμερίσματα και Λεκάνες Απορροής Ποταμού της χώρας) και
- το αντιπλημμυρικό έργο του Ρέματος της Εσχατιάς (Μεγάλο Έργο). Στο τελευταίο διαπιστώνονται μεγάλες καθυστερήσεις στη διαδικασία ωρίμανσης και για το λόγο αυτό διερευνάται η αναγκαιότητα και ωριμότητα νέων αντιπλημμυρικών έργων τα οποία θα μπορούσαν να χρηματοδοτηθούν στο πλαίσιο του ΑΠ11, μέσω σχετικής πρόσκλησης που έχει ήδη εκδοθεί.

Σε σχέση με τους δείκτες του ΑΠ 11 διαπιστώνεται ότι ο δείκτης αποτελέσματος T4433: Εκπομπή αερίων θερμοκηπίου εκτός ΣΕΔΕ, δεν είναι αντιπροσωπευτικός της στόχευσης του ΕΣ 18, καθώς δεν συνδέεται με τις εκροές των δράσεων που χρηματοδοτεί ο ΕΣ. Ταυτόχρονα δεν υπάρχει στον ΑΠ 11 (ΕΣ 19) δείκτης εκροής ο οποίος να σχετίζεται με την παρακολούθηση και αποτίμηση των έργων υποδομών (αντιπλημμυρικά έργα) που χρηματοδοτούνται.

Τέλος σε σχέση με το Πλαίσιο Επίδοσης του ΑΠ11 διαπιστώνεται ότι η παρακολούθησή του με βάση τον υφιστάμενο δείκτη T4410 «Επιφάνεια που καλύπτεται από Σχέδια ή Μέτρα Προστασίας» δεν καλύπτει την απαίτηση της αντιπροσωπευτικότητας του κατ'ελάχιστο 50% των συνολικά διαθέσιμων πόρων του ΑΠ11 στο πλαίσιο επίδοσης του.

Με βάση τα ανωτέρω απαιτείται να προσαρμοστεί ο ΑΠ 11 ώστε να καταστεί συνεκτικότερος. Στην προτεινόμενη 2η Αναθεώρηση του ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ, προτείνονται οι κάτωθι αλλαγές στο περιεχόμενο του ΑΠ:

- μεταφορά των δράσεων του ΕΣ 19 που αφορούν σε άυλες δράσεις όπως τα («Σχέδια Διαχείρισης Κινδύνων Πλημμύρας σε όλα τα Υδατικά Διαμερίσματα και Λεκάνες Απορροής Ποταμού της χώρας») στον ΕΣ 18. Με τον τρόπο αυτό γίνεται πλέον σαφής διάκριση μεταξύ δύο ομάδων δράσεων: άυλες και έργα υποδομής
- προσαρμογή του συστήματος των δεικτών του Άξονα, όπως απαιτείται με βάση τις ανωτέρω μεταβολές. Ειδικότερα:
  - παραμένει ως ενιαίος δείκτης αποτελέσματος του ΑΠ 11 μόνο ο T4434: «Έκταση Περιοχών για τις οποίες απαιτείται η αξιολόγηση και διαχείριση του κινδύνου πλημμυρών και η εφαρμογή μέτρων της Οδηγίας 2007/60/ΕΚ». Ο δείκτης συνδέεται και με τους δύο ΕΣ του Άξονα. Ο δείκτης T4433: «Εκπομπή αερίων θερμοκηπίου εκτός ΣΕΔΕ» καταργείται.
  - για την αποτίμηση της συμβολής του ΕΠ στο στόχο του ΔΑ, στον Άξονα υιοθετούνται 2 δείκτες εκροής οι οποίοι καλύπτουν πλήρως το σύνολο των σχεδιαζόμενων δράσεων. Οι δείκτες αυτοί είναι ένας ειδικός δείκτης:

T4410 Επιφάνεια που καλύπτεται από Σχέδια ή Μέτρα Προστασίας (παραμένει αμετάβλητος) και ένας κοινός δείκτης εκροής ο οποίος ενισχύει τη συστηματοποίηση της παρακολούθησης για τα έργα υποδομής :

CO20 Πληθυσμός που ωφελείται από αντιπλημμυρικά μέτρα (νέος δείκτης-προσθήκη)

Και οι δύο δείκτες είναι σε πλήρη συνάφεια με το δείκτη αποτελέσματος T4434.

Χρηματοδοτική μεταβολή στο ΑΠ 11 δεν υφίσταται.

Πλαίσιο Επίδοσης (Η αναλυτική στοιχειοθέτηση του πλαισίου επίδοσης παρουσιάζεται στο σχετικό πρόσθετο έγγραφο)

- Οικονομικός δείκτης (F100 «Ποσό Πιστοποιημένων Δαπανών»):

Η τιμή του οροσήμου για το 2018, στο αρχικά εγκεκριμένο ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ όφειλε να είχε συμπληρωθεί ως η συμμετοχή των πόρων Ταμείου Συνοχής του ΑΠ 11 που θα έπρεπε να έχει δαπανηθεί, βάσει του Κανόνα N+3 έως 31/12/2018 (Κατανομή 2014 & 2015), προσαυξημένη κατά 10%, σύμφωνα με σχετική οδηγία της ΕΑΣ. Δεδομένου ότι ο αλγόριθμος δεν εφαρμόστηκε με ενιαίο τρόπο στους ΑΠ του ΤτΠ, στην 2η Αναθεώρηση προτείνεται η προσαρμογή των τιμών με εφαρμογή του εν λόγω ορθού αλγορίθμου.

Επιπλέον, για τον υπολογισμό του ύψους των κατ' ελάχιστο απαιτούμενων πιστοποιημένων δαπανών για το 2018, προτείνεται να ληφθούν υπόψη οι προκαταβολές που έχουν ήδη αποδοθεί στο ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ στο πλαίσιο του Ταμείου Συνοχής. Το ύψος της προκαταβολής που αποδίδεται στον ΑΠ 11 υπολογίζεται αναλογικά με βάση τη βαρύτητα των πόρων του ΑΠ 11 στο σύνολο των πόρων του Ταμείου Συνοχής, εξαιρουμένων των πόρων της Τεχνικής Βοήθειας. Το νέο ορόσημο για το 2018 υπολογίζεται ως η τιμή του οροσήμου στο αρχικά εγκεκριμένο Πρόγραμμα μείον το ύψος της προκαταβολής που αναλογεί στον ΑΠ11.

- T4410 Επιφάνεια που καλύπτεται από Σχέδια ή Μέτρα Προστασίας

Ο δείκτης παραμένει στο Π.Ε. λόγω αντιπροσώπευσης των δράσεων που αφορούν στις δράσεις του ΕΣ 18.

- CO20 Πληθυσμός που ωφελείται από αντιπλημμυρικά μέτρα:

Ο νέος δείκτης επιλέγεται λόγω χρηματοδοτικής βαρύτητας των δράσεων που αντιπροσωπεύει και συμμετέχει πλέον στο Πλαίσιο Επίδοσης. Στοχοθετείται στο 50% με βάση την τιμή στόχο των σχεδιαζόμενων έργων. Εισάγεται επίσης, για την παρακολούθησή του το Βασικό Στάδιο Υλοποίησης K397 «Αριθμός υπογεγραμμένων συμβάσεων αντιπλημμυρικών έργων (υποδομές)»

Η ανάγκη χρήσης βασικού σταδίου υλοποίησης για την παρακολούθηση της προόδου υλοποίησης των δεικτών CO20 υφίσταται, δεδομένων των μεγάλων χρονοδιαγραμμάτων υλοποίησης και της φύσης των έργων. Η τιμή οροσήμου για το 2018 στην παρούσα Αναθεώρηση προκύπτει από το σχεδιασμό των νέων αντιπλημμυρικών έργων (πέραν του Ρέματος της Εσχατιάς) για τα οποία αναμένεται σύντομα η ένταξή τους.

Οι προτεινόμενες προσαρμογές δεν στοχεύουν στην επίτευξη του Πλαισίου Επίδοσης του ΑΠ 11.

**Άξονας Προτεραιότητας 12: Στρατηγικές και Δράσεις Προώθησης της Ενσωμάτωσης του Ευρωπαϊκού Περιβαλλοντικού Κεκτημένου (ΕΤΠΑ)**

και

**Άξονας Προτεραιότητας 13: Στρατηγικές και Δράσεις Προώθησης της Ενσωμάτωσης του Ευρωπαϊκού Περιβαλλοντικού Κεκτημένου στις Περιφέρειες Νοτίου Αιγαίου και Στερεάς Ελλάδας (ΕΤΠΑ)**

Οι Άξονες Προτεραιότητας 12 και 13 έχουν κοινό περιεχόμενο και ο διαχωρισμός τους προκύπτει για λόγους διαχειριστικούς, σε σχέση με το ποσοστό συγχρηματοδότησης των περιφερειών Στερεάς Ελλάδας και Νοτίου Αιγαίου. Στους Άξονες υλοποιούνται δράσεις που σχετίζονται με:

- Οργανωτική, λειτουργική, και διοικητική εφαρμογή της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ και των λοιπών σχετικών «θυγατρικών» Οδηγιών

- Οριζόντιες δράσεις που απαιτούνται από την εφαρμογή των Σχεδίων Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμών και, γενικότερα, την εθνική και κοινοτική νομοθεσία για την προστασία και διαχείριση των υδατικών πόρων.
- Ολοκλήρωση Εθνικού Συστήματος Προστατευόμενων Περιοχών και διαχειριστικών δομών περιοχών Natura 2000
- Εποπτεία, παρακολούθηση και σχεδιασμός της διαχείρισης τύπων οικοτόπων και ειδών και των Περιοχών Natura 2000
- Σχέδια Δράσης / Διαχείρισης οικοτόπων / ειδών και Περιοχών Natura 2000
- Διαχειριστικά μέτρα για μείωση των επιπτώσεων από τα εισβάλλοντα είδη
- Συμβολή στη διατήρηση του δασικού περιβάλλοντος
- Διατήρηση των γενετικών πόρων.

Αντίστοιχες δράσεις υλοποιούνται και στο πλαίσιο του ΑΠ 14, γεγονός που οδηγεί σε μη σαφή διάκριση του περιεχομένου τους μεταξύ διαφορετικών αξόνων. Ταυτόχρονα διαπιστώνεται περιορισμένη δυναμική στις ήδη εξειδικευμένες δράσεις και εξαιρετικά χαμηλή προοπτική στην εξειδίκευση νέων δράσεων. Η προοπτική αυτή θέτει σε κίνδυνο την αποτελεσματικότητα των δύο Αξόνων.

Σημειώνεται τέλος η ανάγκη αλλαγής του δείκτη αποτελέσματος T4433 (ΕΣ 22 και 25) καθώς δεν είναι προφανής η σύνδεση του δείκτη με το μίγμα των υλοποιούμενων δράσεων στους ανωτέρω ΕΣ.

Με βάση τα ανωτέρω απαιτείται να προσαρμοστούν οι ΑΠ 12 και ΑΠ 13 ώστε να καταστούν συνεκτικότεροι, ρεαλιστικότεροι και περισσότερο αποτελεσματικοί. Στην προτεινόμενη 2η Αναθεώρηση του ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ, προτείνονται οι κάτωθι αλλαγές στο περιεχόμενο του ΑΠ:

- αναδιτύπωση του ΕΣ 20 ώστε να είναι σαφέστερη η στόχευση του και να ενσωματώνεται και η στόχευση του τέως ΕΣ 31, τον οποίο και αντικαθιστά. Ο ΕΣ αναδιτυπώνεται ως ακολούθως: *Βελτίωση του πλαισίου ορθολογικής και αειφόρου διαχείρισης των υδατικών πόρων της Χώρας και διασφάλιση της εφαρμογής του.*
- μεταφορά τμημάτων των δράσεων:
  1. Οριζόντιες Δράσεις Διαχείρισης Υδάτων, η οποία μεταφέρεται προς χρηματοδότηση στον ΑΠ 14 στον ΕΣ 20 (διευρυμένος τέως ΕΣ 31).
  2. Ολοκλήρωση Εθνικού Συστήματος Προστατευόμενων Περιοχών και διαχειριστικών δομών περιοχών Natura 2000, Εποπτεία, παρακολούθηση και σχεδιασμός της διαχείρισης τύπων οικοτόπων και ειδών και των Περιοχών Natura 2000, Σχέδια Δράσης/ Διαχείρισης οικοτόπων / ειδών και Περιοχών Natura 2000, Διαχειριστικά μέτρα για μείωση των επιπτώσεων από τα εισβάλλοντα είδη, Συμβολή στη διατήρηση του δασικού περιβάλλοντος, Διατήρηση των γενετικών πόρων, οι οποίες μεταφέρονται στον ΑΠ 14 στον ΕΣ 32.
- κατάργησης της δράσης
  3. Πολεοδομικός και Αστικός Σχεδιασμός για την ανάπτυξη βιώσιμων και «έξυπνων Πόλεων» (Smart Cities).
- προσαρμογή των δράσεων
  4. Σχέδια Δράσης / Διαχείρισης οικοτόπων / ειδών και Περιοχών Natura 2000, ως προς το περιεχόμενό της
  5. Δράσεις Χωροταξικού Σχεδιασμού και αξιοποίησης των περιβαλλοντικών πόρων, ως προς το περιεχόμενο και στη βάση υποστήριξης και προώθησης της ενιαίας και βιώσιμης εθνικής στρατηγικής και ανάπτυξης
- μεταφορά πόρων από τους ΕΣ 20-25. Η μεταφορά πραγματοποιείται προς τον ΑΠ14Β, στον ΕΣ 29, για ενίσχυση των έργων λυμάτων.

- προσαρμογή του συστήματος των δεικτών του Άξονα, όπως απαιτείται με βάση τις ανωτέρω μεταβολές. Ειδικότερα,
  - ο υιοθετούνται τρεις δείκτες αποτελέσματος:
    - T4435 «Υδατικά Συστήματα με καλή κατάσταση σε τουλάχιστον μία από τις κατηγορίες (οικολογική, χημική, ποσοτική) της Οδηγίας 2000/60/ΕΕ» (υφιστάμενος δείκτης -παραμένει αμετάβλητος) για τις δράσεις των ΕΣ 20 και 23
    - T4436 «Ποσοστό Προστατευόμενων Περιοχών (σύνολο περιοχών NATURA 2000) με Εργαλεία Διαχείρισης» (υφιστάμενος δείκτης -παραμένει αμετάβλητος) για τις δράσεις των ΕΣ 21 και 24
    - T4450 «Ολοκλήρωση χωροταξικού σχεδιασμού σε εθνικό επίπεδο για τη χωρική διάρθρωση τομέων ή κλάδων παραγωγικών δραστηριοτήτων» (νέος δείκτης) για τις δράσεις των ΕΣ 22 και 25. Ο δείκτης υπολογίζεται στη βάση του προγραμματισμού της χώρας για την εκπόνηση και εφαρμογή χωροταξικών σχεδίων σε κλαδικό ή τομεακό επίπεδο. Ο παλιός δείκτης αποτελέσματος T4433: «Εκπομπή αερίων θερμοκηπίου εκτός ΣΕΔΕ» καταργείται ως μη αντιπροσωπευτικός των δράσεων που υλοποιούνται στους ΕΣ 22 και 25.
  - ο αντίθετα, διατηρείται ένας ενιαίος μοναδικός δείκτης εκροής ο οποίος συμβάλλει και στους τρεις δείκτες αποτελέσματος:
    - T4411 «Αριθμός Σχεδίων Δράσης, Συστημάτων, Εργαλείων κ.λπ. που εκπονούνται/εφαρμόζονται»
  - ο η τιμή του δείκτη εκροής επικαιροποιείται και η μεθοδολογία υπολογισμού του ομογενοποιείται. Ο δείκτης εκροής T4411 καθορίζει διαφορετικούς επιμέρους τρόπους υπολογισμού του, ανάλογα με την κατηγορία των δράσεων, τηρώντας όμως ενιαίο κοινό γενικό μεθοδολογικό πλαίσιο. Για τον ανωτέρω λόγο δεν είναι συγκρίσιμες οι παλιές με τις νέες τιμές του δείκτη.

Πλαίσιο Επίδοσης (Η αναλυτική στοιχειοθέτηση του πλαισίου επίδοσης παρουσιάζεται στο σχετικό πρόσθετο έγγραφο)

- Οικονομικός δείκτης (F100 «Ποσό Πιστοποιημένων Δαπανών»):
 

Η τιμή του οροσήμου για το 2018, στο αρχικά εγκεκριμένο ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ όφειλε να είχε συμπληρωθεί/υπολογισθεί ως η συμμετοχή των πόρων ΕΤΠΑ του ΑΠ 12&13 που θα έπρεπε να έχει δαπανηθεί, βάσει του Κανόνα N+3 έως 31/12/2018 (Κατανομή 2014 & 2015), προσαυξημένη κατά 10%, σύμφωνα με σχετική οδηγία της ΕΑΣ. Δεδομένου ότι ο αλγόριθμος δεν εφαρμόστηκε με ενιαίο τρόπο στους ΑΠ του ΤτΠ, στην 2η Αναθεώρηση προτείνεται η προσαρμογή των τιμών με εφαρμογή του εν λόγω ορθού αλγορίθμου.

Επιπλέον, για τον υπολογισμό του ύψους των κατ' ελάχιστο απαιτούμενων πιστοποιημένων δαπανών για το 2018, προτείνεται να ληφθούν υπόψη οι προκαταβολές που έχουν ήδη αποδοθεί στο ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ στο πλαίσιο του ΕΤΠΑ. Το ύψος της προκαταβολής που αποδίδεται στον ΑΠ υπολογίζεται αναλογικά με βάση τη βαρύτητα του νέου ύψους των πόρων των ΑΠ (μετά τις μεταφορές προς τον ΑΠ 14B) στο σύνολο των πόρων του ΕΤΠΑ, εξαιρουμένων των πόρων της Τεχνικής Βοήθειας. Το νέο ορόσημο για το 2018 υπολογίζεται ως η διαφορά της νέας προσαρμοσμένης τιμής του οροσήμου μείον το ύψος της προκαταβολής που αναλογεί στους ΑΠ 12 και 13.

Η πρόταση της 2ης Αναθεώρησης του ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ λαμβάνει υπόψη τα οριζόμενα του Καν. 215/2014, σχετικά με τη στοχοθέτηση κατ' ελάχιστον του 50% του χρηματοδοτικού κονδυλίου του ΑΠ ανά κατηγορία Περιφέρειας.

  - T4411 Αριθμός Σχεδίων Δράσης, Συστημάτων, Εργαλείων κ.λπ. που εκπονούνται/εφαρμόζονται

Ο δείκτης παραμένει στο Πλαίσιο Επίδοσης καλύπτοντας την απαίτηση για την αντιπροσώπευση του 50% της χρηματοδοτικής βαρύτητας των δράσεων των ΑΠ 12 και ΑΠ13 ανά κατηγορία Περιφέρειας.

  - Βασικό στάδιο Υλοποίησης δεν προβλέπεται.

Οι προτεινόμενες προσαρμογές δεν στοχεύουν στην επίτευξη του Πλαισίου Επίδοσης των ΑΠ 12 και 13.

#### **Άξονας Προτεραιότητας 14: Διατήρηση και Προστασία του Περιβάλλοντος - Προαγωγή της Αποδοτικής Χρήσης των Πόρων (ΤΣ)**

Ο ΑΠ 14 είναι ο Άξονας με τη μεγαλύτερη χρηματοδοτική βαρύτητα στον ΤτΠ. Στο πλαίσιο του ΑΠ υλοποιούνται δράσεις που σχετίζονται με:

- Πρόληψη παραγωγής αποβλήτων, προετοιμασία προς επαναχρησιμοποίηση, χωριστή συλλογή και ανακύκλωση αποβλήτων, συμπεριλαμβανομένης της κομποστοποίησης
- Βελτίωση της αποτελεσματικότητας της ολοκληρωμένης διαχείρισης αποβλήτων, με βάση τους επικαιροποιημένους ΠΕΣΔΑ. - Διασφάλιση της αυτάρκειας σε δίκτυα υποδομών ανάκτησης και διάθεσης.
- Βελτίωση της διαχείρισης Επικίνδυνων Αποβλήτων και της περιβαλλοντικής αποκατάστασης Ρυπασμένων Χώρων από Βιομηχανικά - Επικίνδυνα Απόβλητα
- Βελτίωση της συλλογής και επεξεργασίας αστικών λυμάτων κατά κατηγορία Οικισμών με βάση τις κατευθύνσεις της Οδηγίας για την επεξεργασία αστικών λυμάτων (91/271/ΕΟΚ)
- Προστασία και Διαχείριση των Υδάτινων Πόρων
- Βελτίωση της Ποιότητας και της Επάρκειας των Υδατικών Πόρων
- Ανάσχεση της Απώλειας της Βιοποικιλότητας και της Υποβάθμισης των Λειτουργιών των Οικοσυστημάτων
- Προώθηση της βιώσιμης αστικής κινητικότητας και της αστικής αναζωογόνησης

Ο άξονας εμφανίζει μικτή εικόνα υλοποίησης και επηρεάζεται από μεταβολές που σχετίζονται με:

- το νέο αναθεωρημένο Εθνικό Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων (ΕΣΔΑ) και το Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Πρόληψης Δημιουργίας Αποβλήτων
- τα αναθεωρημένα Περιφερειακά Σχέδια Διαχείρισης Αποβλήτων (ΠΕΣΔΑ) καθώς και
- αναδιατάξεις στο περιεχόμενο και την ομαδοποίηση των δράσεων

Ειδικότερα, η Γενική Γραμματεία Συντονισμού & Διαχείρισης Αποβλήτων του Υπουργείου Εσωτερικών έχει προσδιορίσει τα έργα Α' Προτεραιότητας που προκύπτουν από τους ΠΕΣΔΑ. Πέραν αυτών, στο νέο ΕΣΔΑ ενισχύεται σημαντικά ο στόχος της επαναχρησιμοποίησης και της ανακύκλωσης με δράσεις διαλογής στην πηγή. Σημειώνεται ότι το 50% των απορριμμάτων με προδιαλογή απαιτείται να οδηγείται σε ανακύκλωση. Το υπόλοιπο 50% μπορεί να προέρχεται από σύμμεικτα απορρίμματα- και πρέπει συνεχώς να μειώνεται- να οδηγείται σε μονάδες επεξεργασίας, ώστε να ανακτάται τουλάχιστον το 24% για ανακύκλωση. Ουσιαστικά ο στόχος είναι το 74% ανακύκλωση και το υπόλοιπο 26%, ως υπόλειμμα, οδηγείται στο Χώρο Υγειονομικής Ταφής Υπολειμμάτων (ΧΥΤΥ).

Στον Άξονα διαπιστώνεται ακόμη ότι:

- υπάρχει ανάγκη διασφάλισης πρόσθετων πόρων για τα έργα λυμάτων, που εντάσσονται στις υποχρεώσεις που απορρέουν από την Κοινοτική Οδηγία 91/271/ΕΚ και αποτυπώνονται και στα Επιχειρησιακά σχέδια Λυμάτων και μεταφοράς τμηματοποιημένων έργων στον ΑΠ 14B.
- με απόφαση της Επιτροπής Παρακολούθησης του ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ κατά τη 2η Συνεδρίαση της, αφαιρέθηκαν τα έργα, που αφορούσαν το Φράγμα Χαβρία, τη Μονάδα επεξεργασίας απορριμμάτων Άνω Λιοσίων και τη Μονάδα επεξεργασίας απορριμμάτων Φυλής.
- υλοποιούνται δράσεις ίδιου περιεχομένου με τις αντίστοιχες δράσεις των ΑΠ 12 και 13 που αφορούν σε θέματα παρακολούθησης της ποιότητας των υδάτων / φύσης και βιοποικιλότητας/ και χωροταξίας.
- Οι δράσεις που μεταφέρονται από τους ανωτέρω άξονες (ΕΣ 20 και 23) στον τέως ΕΣ 31, οδηγούν στην ανάγκη διεύρυνσης του τελευταίου και στην αντικατάστασή του από τον αναδιατυπωμένο ΕΣ 20 *Βελτίωση*

του πλαισίου ορθολογικής και αειφόρου διαχείρισης των υδατικών πόρων της Χώρας και διασφάλιση της εφαρμογής του.

- υπάρχει αναντιστοιχία των δράσεων που υλοποιούνται μεταξύ των ΕΣ 30 και 31.
- η δράση *Μορφολογικές Μελέτες και Κανόνες Δόμησης*, η οποία εξειδικεύθηκε στον ΕΣ 32 πρέπει να μεταφερθεί στον ΕΣ 33.
- απαιτείται η υιοθέτηση νέων τιμών στόχου, όπως τίθενται από τον νέο ΕΣΔΑ, για τους σχετικούς με τα έργα απορριμμάτων δείκτες αποτελέσματος του ΑΠ.
- απαιτείται μείωση της τιμής στόχου των δεικτών εκροής CO17, T4412 και T4413, για τους οποίους έχει τεθεί ως στόχος ο εθνικός στόχος της χώρας, παρότι το Πρόγραμμα με τις δράσεις του συμβάλλει μόνο μερικώς σε αυτόν. Ειδικότερα σημειώνονται:
  - Οι στόχοι του ΕΣΔΑ υιοθετούν την φιλοσοφία της ιεράρχησης της διαχείρισης των αποβλήτων της εθνικής και κοινοτικής νομοθεσίας, υπερβαίνοντας τη λογική των συγκεντρωτικών μονάδων διαχείρισης σύμμεικτων αστικών αποβλήτων υπέρ της διαλογής στην πηγή ανακυκλώσιμων και βιοαποβλήτων και της μείωσης της παραγωγής αποβλήτων. Σε αυτούς συμβάλλουν το σύνολο των δράσεων που υλοποιούνται στη χώρα, ανεξαρτήτως πηγής χρηματοδότησης.
  - Η τιμή του δείκτη CO17 ως δείκτης εκροής βασίζεται αποκλειστικά στην υλοποίηση των δράσεων του ΑΠ 14. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την μείωση της τιμής στόχο του έτους 2023, για το δείκτη CO17: Πρόσθετη δυναμικότητα ανακύκλωσης αποβλήτων, από 650.000 τόνοι/έτος σε 437.000 τόνους/έτος. Η μείωση επέρχεται από το γεγονός ότι το Πρόγραμμα στοχοθετεί αποκλειστικά με βάση τις σχεδιαζόμενες δράσεις που χρηματοδοτεί. Η τιμή στόχος προσδιορίζεται από τα σχεδιαζόμενα έργα με βάση το ΕΣΔΑ και τους ΠΕΣΔΑ, τις σχετικές μελέτες σκοπιμότητας, τις μελέτες κόστους-οφέλους και το υλικό που συνοδεύει τις σχετικές αδειοδοτήσεις των σχεδιαζόμενων έργων.
  - Το ίδιο ακριβώς ισχύει και για τους δείκτες T4412 και T4413.

Με βάση τα ανωτέρω απαιτείται να προσαρμοστεί ο ΑΠ 14. Στην προτεινόμενη 2η Αναθεώρηση του ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ, επέρχονται αλλαγές στο περιεχόμενο του ΑΠ:

- αναδιτύπωση του ΕΣ 30 ως ακολούθως: Διασφάλιση της επάρκειας και της ασφαλούς διάθεσης πόσιμου νερού
- διεύρυνση και αντικατάστασή του ΕΣ 31 από τον αναδιτυπωμένο ΕΣ 20 Βελτίωση του πλαισίου ορθολογικής και αειφόρου διαχείρισης των υδατικών πόρων της Χώρας και διασφάλιση της εφαρμογής του.
- μεταφορά στον ΕΣ 30 της δράσης *Ανάπτυξη και ενίσχυση υποδομών για την εξασφάλιση της επάρκειας του νερού για όλες τις χρήσεις (από τον τέως ΕΣ 31)*
- ενσωμάτωση στον ΕΣ 20 (τέως ΕΣ 31) των δράσεων:
  1. Παρακολούθηση και καταγραφή της κατάστασης των θαλάσσιων υποπεριοχών / Αναβάθμιση και λειτουργική επικαιροποίηση του δικτύου παρακολούθησης
  2. Δράσεις για την εφαρμογή της Οδηγίας για τα ύδατα κολύμβησης την περίοδο 2014- 2020
- κατάργηση των δράσεων:
  1. Αντιμετώπιση αρνητικών επιπτώσεων στην κατάσταση ύδατος
  2. Ευαισθητοποίηση Χρηστών και ενίσχυση των Εταιρικών Σχέσεων για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας της εφαρμογής των Σχεδίων Διαχείρισης
  3. Εφαρμογή της Οδηγίας για την Ολοκληρωμένη Πρόληψη και Έλεγχο της Ρύπανσης (Integrated Pollution Prevention and Control (96/61/ΕΚ και 2008/1/ΕΚ) στους υδατικούς πόρους;
  4. Οδηγία για την προστασία των υδάτων από τη νιτρορρύπανση γεωργικής προέλευσης (91/676/ΕΟΚ)

5. Προστασία του περιβάλλοντος και ιδίως του εδάφους κατά τη χρησιμοποίηση της ιλύος καθαρισμού λυμάτων στη γεωργία (Οδηγία 86/278/ΕΟΚ)
- υποδοχή, από τους ΑΠ 12 και 13, και ενσωμάτωση τμημάτων των δράσεων:
    1. Οριζόντιες Δράσεις Διαχείρισης Υδάτων, η οποία μεταφέρεται από τους ΕΣ 20, 23 προς χρηματοδότηση στον ΕΣ 31. Οι δράσεις ομαδοποιούνται στον ΑΠ 14 και ο ΕΣ διευρύνεται και αντικαθίσταται από τον ΕΣ 20 που τροφοδοτείται πλέον από το σύνολο των δράσεων (μεταφερόμενων και υφιστάμενων)
    2. Ολοκλήρωση Εθνικού Συστήματος Προστατευόμενων Περιοχών και διαχειριστικών δομών περιοχών Natura 2000, Εποπτεία, παρακολούθηση και σχεδιασμός της διαχείρισης τύπων οικοτόπων και ειδών και των Περιοχών Natura 2000, Σχέδια Δράσης/ Διαχείρισης οικοτόπων / ειδών και Περιοχών Natura 2000, Διαχειριστικά μέτρα για μείωση των επιπτώσεων από τα εισβάλλοντα είδη, Συμβολή στη διατήρηση του δασικού περιβάλλοντος, Διατήρηση των γενετικών πόρων, οι οποίες μεταφέρονται από τους ΕΣ 21, 24 προς χρηματοδότηση στον ΕΣ 32.
    3. Ταυτόχρονα, με τη μεταφορά των ανωτέρω δράσεων επαναπροσδιορίζεται μερικώς και το περιεχόμενό τους,
  - μεταφορά των ακόλουθων δράσεων για δυνητική χρηματοδότηση από πόρους Τεχνικής Βοήθειας:
    1. Δράσεων υποστήριξης Δήμων και ΦοΔΣΑ και ευαισθητοποίησης κοινού
    2. Δράσεις για τις σημειακές πηγές απορρίψεων που ενδέχεται να προκαλέσουν ρύπανση
    3. Δράσεις για την εφαρμογή της αρχής ανάκτησης κόστους, κατάλληλα για τους σκοπούς του Άρθρου 9 της Οδηγίας 2000/60/ ΕΚ
    4. Δράσεις προσδιορισμού, καταγραφής ελέγχου και παρακολούθησης των απολήψεων επιφανειακού και υπόγειου νερού και αποθήκευσης επιφανειακού νερού
    5. Παρακολούθηση της λειτουργίας των Εγκαταστάσεων Επεξεργασίας Λυμάτων (ΕΕΛ) και της πορείας εφαρμογής της Οδηγίας 91/271/ΕΟΚ
  - μεταφορά της δράσης «Μορφολογικές Μελέτες και Κανόνες Δόμησης» (εξειδικευμένη στον ΕΣ 32) στον ΕΣ 33, για λόγους ομοιογένειας περιεχομένου
  - μεταφορά πόρων από τον ΕΣ 28 στον ΕΣ 27, προς ενίσχυση έργων ολοκληρωμένης διαχείρισης στερεών αποβλήτων, με βάση τους επικαιροποιημένους ΠΕΣΔΑ
  - μεταφορά πόρων από τον ΕΣ 30 προς τον ΕΣ 29 προς ενίσχυση έργων που αφορούν σε λύματα
  - απορρόφηση των πόρων του Πεδίου Παρέμβασης 91 από το Πεδίο Παρέμβασης 92
  - προσαρμογή του συστήματος των δεικτών του Άξονα, όπως απαιτείται με βάση τις ανωτέρω μεταβολές. Ειδικότερα,
    - παραμένουν οι υφιστάμενοι οκτώ δείκτες αποτελέσματος:
      - T4437 Κλάσμα χωριστά συλλεγέντων αστικών στερεών αποβλήτων που οδηγείται σε ανακύκλωση (ανακυκλώσιμα & βιοαπόβλητα)
      - T4438 Αστικά στερεά απόβλητα που οδηγούνται σε ασφαλή διάθεση
      - T4439 Βιοαποδομίσημα αστικά απόβλητα (ΒΑΑ) που εκτρέπονται από την ταφή
      - T4441 Ποσοστό ισοδύναμου πληθυσμού που καλύπτεται από δίκτυα και εγκαταστάσεις επεξεργασίας λυμάτων οικισμών Α-Β-Γ προτεραιότητας κατά την Οδηγία 91/271/ΕΟΚ
      - T4442 Εξυπηρετούμενος Πληθυσμός με νερό ανθρώπινης κατανάλωσης
      - T4435 Υδατικά Συστήματα με καλή κατάσταση σε τουλάχιστον μία από τις κατηγορίες (οικολογική, χημική, ποσοτική) της Οδηγίας 2000/60/ΕΕ



T4436 Ποσοστό προστατευόμενων περιοχών (σύνολο περιοχών Natura 2000) με εργαλεία διαχείρισης

T4433 Εκπομπή αερίων θερμοκηπίου εκτός ΣΕΔΕ

Η τιμή των δεικτών T4437, T4438 και T4439 επικαιροποιείται με βάση τη νέα εθνική στοχοθεσία.

- ο οι δείκτες εκροής που συμβάλλουν στους έξι ανωτέρω δείκτες αποτελέσματος είναι οι ακόλουθοι:
  - CO17 Στερεά απόβλητα: Πρόσθετη δυναμικότητα ανακύκλωσης αποβλήτων
  - T4412 Ποσότητα Αστικών Στερεών Αποβλήτων που οδηγείται σε ασφαλή διάθεση
  - T4413 Ποσότητα ΒΑΑ που εκτρέπεται από χώρους ταφής
  - T4414 Αριθμός Έργων που υλοποιούνται στο πλαίσιο εφαρμογής του ΕΣΔΑ
  - CO19 Πρόσθετος πληθυσμός που εξυπηρετείται από βελτιωμένη επεξεργασία λυμάτων
  - CO18 Πρόσθετος πληθυσμός που εξυπηρετείται από βελτιωμένη παροχή νερού
  - CO23 Επιφάνεια οικοτόπων που ενισχύονται με στόχο να αποκτήσουν καλύτερο καθεστώς διατήρησης
  - T4411 Αριθμός Σχεδίων Δράσης, Συστημάτων, Εργαλείων κ.λπ. που εκπονούνται / εφαρμόζονται (νέος δείκτης για τις δράσεις του ΕΣ 32)
  - T4454 Αστική ανάπτυξη: Δημιουργία ή ανάπτυξη υπαίθριων χώρων (νέος ειδικός δείκτης για τις δράσεις του ΕΣ 33). Ο παλιός δείκτης CO22 Αποκατάσταση του εδάφους: Συνολική επιφάνεια αποκατεστημένου εδάφους δεν αντιπροσωπεύει τις υλοποιούμενες ή σχεδιαζόμενες δράσεις στην ΕΠ και καταργείται.

Ο δείκτης T4413 αλλάζει κωδικοποίηση, με βάση το ομογενοποιημένο σύστημα δεικτών και τις σχετικές οδηγίες της ΕΥΣΣΑ και υιοθετεί τον κωδικό SO017

Οι τιμές των δεικτών CO17, CO19, T4412, T4413 (SO017), CO23 επικαιροποιούνται στη βάση του νέου σχεδιασμού. Οι δείκτες CO17, CO19, T4412 και T4413(SO017) μειώνονται στη βάση των εκροών των έργων που χρηματοδοτούνται. Η τιμή του δείκτη CO23 αυξάνεται με βάση την έκταση των Προστατευόμενων Περιοχών που προβλέπεται να ενισχυθούν. Η τιμή στόχος του δείκτη CO18, παραμένει αμετάβλητη.

#### Πλαίσιο Επίδοσης (Η αναλυτική στοιχειοθέτηση του πλαισίου επίδοσης παρουσιάζεται στο σχετικό πρόσθετο έγγραφο)

- Οικονομικός δείκτης (F100 «Ποσό Πιστοποιημένων Δαπανών»):

Η τιμή του οροσήμου για το 2018, στο αρχικά εγκεκριμένο ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ όφειλε να είχε συμπληρωθεί/υπολογισθεί ως η συμμετοχή των πόρων Ταμείου Συνοχής του ΑΠ 14 που θα έπρεπε να έχει δαπανηθεί, βάσει του Κανόνα N+3 έως 31/12/2018 (Κατανομή 2014 & 2015), προσαυξημένη κατά 10%, σύμφωνα με σχετική οδηγία της ΕΑΣ. Δεδομένου ότι ο αλγόριθμος δεν εφαρμόστηκε με ενιαίο τρόπο στους ΑΠ του ΤΠ, στην 2η Αναθεώρηση προτείνεται η προσαρμογή των τιμών με εφαρμογή του εν λόγω ορθού αλγορίθμου.

Στη 2η Αναθεώρηση για τον υπολογισμό του ύψους των κατ' ελάχιστο απαιτούμενων πιστοποιημένων δαπανών για το 2018, προτείνεται να ληφθούν υπόψη οι προκαταβολές που έχουν ήδη αποδοθεί στο ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ στο πλαίσιο του Ταμείου Συνοχής. Το ύψος της προκαταβολής που αποδίδεται στον ΑΠ 14 υπολογίζεται αναλογικά με βάση τη βαρύτητα των πόρων του ΑΠ 14 στο σύνολο των πόρων του Ταμείου Συνοχής, εξαιρουμένων των πόρων της Τεχνικής Βοήθειας. Το νέο ορόσημο για το 2018 υπολογίζεται ως η διαφορά του οροσήμου στο αρχικά εγκεκριμένο Πρόγραμμα μείον το ύψος της προκαταβολής που αναλογεί στον ΑΠ14.

- CO17 Στερεά απόβλητα: Πρόσθετη δυναμικότητα ανακύκλωσης αποβλήτων

Ο δείκτης συμμετέχει στο Πλαίσιο Επίδοσης όπως και πριν, καλύπτοντας μέρος της απαίτησης για την αντιπροσώπευση του 50% της χρηματοδοτικής βαρύτητας των δράσεων των Άξονα. Η τιμή στόχος προσαρμόζεται (μειώνεται) δεδομένου ότι στην αρχική στοχοθεσία του ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ, ο δείκτης εκροής είχε υπολογισθεί βάσει της εγκεκριμένης κατά το έτος 2014 «Μελέτης Αναθεώρησης Εθνικού Σχεδιασμού Διαχείρισης Αποβλήτων», αποτυπώνοντας στην τιμή του τη συνολική Εθνική στοχοθεσία (βλ. πρόσθετο

έγγραφο δεικτών), αν και οι διαθέσιμοι πόροι του Προγράμματος δεν επαρκούσαν για το σύνολο των απαιτούμενων παρεμβάσεων (μεθοδολογικό λάθος). Ταυτόχρονα η τιμή του δείκτη επανυπολογίστηκε με βάση την επικαιροποίηση της μεθοδολογίας όπως αποτυπώνεται στο Πρόσθετο έγγραφο δεικτών.

- CO19 Πρόσθετος πληθυσμός που εξυπηρετείται από βελτιωμένη επεξεργασία λυμάτων

Ο δείκτης συμμετέχει στο Πλαίσιο Επίδοσης όπως και πριν, καλύπτοντας μέρος της απαίτησης για την αντιπροσώπευση του 50% της χρηματοδοτικής βαρύτητας των δράσεων των Άξονα. Η τιμή στόχος προσαρμόζεται (μειώνεται) δεδομένου ότι αποτυπώνει την προβλεπόμενη από την 1η Αναθεώρηση μετακίνηση έργων στον Άξονα Προτεραιότητας 14B. Εντούτοις το συνολικό άθροισμα του δείκτη CO19 στους Άξονες Προτεραιότητας 14 και 14B ανέρχεται πλέον σε 850.000 περίπου. Η συνολική θεώρηση του δείκτη CO19 υποστηρίζει το υπό έγκριση Εθνικό Επιχειρησιακό Σχέδιο Υποδομών Λυμάτων Οικισμών Γ' Προτεραιότητας

### **Άξονας Προτεραιότητας 14B: Διατήρηση και Προστασία του Περιβάλλοντος – Διαχείριση Υγρών και Στερεών Αποβλήτων (ΕΤΠΑ)**

Ο ΑΠ 14B έχει προκύψει από την Τεχνική Προσαρμογή και την 1η Αναθεώρηση του ΕΠ. Περιλαμβάνει τους ΕΣ 26-27 και ΕΣ 29 αντίστοιχα. Οι δράσεις που υλοποιούνται στον ΑΠ σχετίζονται με:

- Προώθηση οικιακής κομποστοποίησης.
- Κομποστοποίηση βιοαποβλήτων.
- Δημιουργία "Πράσινων Σημείων" και Δικτύωσή τους.
- Δράσεις ολοκληρωμένης διαχείρισης αστικών στερεών αποβλήτων σε νησιά και μικρούς απομακρυσμένους οικισμούς.
- Επέκταση και εκσυγχρονισμός συστημάτων συλλογής και επεξεργασίας αστικών λυμάτων
- Ολοκλήρωση υποδομών συλλογής και επεξεργασίας αστικών λυμάτων (ΕΕΛ) στους υπολειπόμενους οικισμούς Β' προτεραιότητας (πληθυσμός > 15.000 ι.π. και διάθεση σε κανονικό αποδέκτη) και σταδιακή ολοκλήρωση των υποδομών συλλογής και επεξεργασίας στους οικισμούς Γ' προτεραιότητας (πληθυσμός 2.000 - 15.000 ι.π.) που απαιτούνται από την Οδηγία 91/271/ΕΟΚ
- Αναβάθμιση και εκσυγχρονισμό Εγκαταστάσεων επεξεργασίας λυμάτων για την επίτευξη ποιοτικών χαρακτηριστικών εξόδου

Οι δράσεις κατευθύνονται στις Περισσότερο Ανεπτυγμένες και σε Μετάβαση Περιφέρειες για τα απορρίμματα και στο σύνολο των κατηγοριών Περιφερειών για τα λύματα.

Το κύριο αίτιο που οδηγεί σε μεταβολή τον ΑΠ 14B είναι οι εξαιρετικά αυξημένες ανάγκες χρηματοδότησης στα έργα του ΕΣ 29 (έργα λυμάτων).

Στην προτεινόμενη 2η Αναθεώρηση του ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ, αυξάνονται οι πόροι του ΑΠ 14B (ΕΣ 29), καθώς μεταφέρονται σε αυτόν οι διαθέσιμοι πόροι των ΑΠ 12 και ΑΠ13.

Σε σχέση με το σύστημα δεικτών του ΑΠ 14B διαπιστώνεται ότι:

- Ο δείκτης T4413 αλλάζει κωδικοποίηση, με βάση το ομογενοποιημένο σύστημα δεικτών και τις σχετικές οδηγίες της ΕΥΣΣΑ και υιοθετεί τον κωδικό SO017
- απαιτείται μείωση της τιμής στόχου των δεικτών εκροής CO17, T4412 και SO017 (τ. T4413). Η προσαρμογή σχετίζεται με την ορθή αποτύπωση της στοχοθεσίας των σχεδιαζόμενων δράσεων διαχείρισης στερεών αποβλήτων της κατηγορίας παρέμβασης 018 στον ΑΠ14B, με βάση τις δράσεις που

αναμένεται να συγχρηματοδοτηθούν από πόρους ΕΤΠΑ των Περιφερειών σε Μετάβαση και των Περισσότερο Αναπτυγμένων Περιφερειών.

- απαιτείται επικαιροποίηση της τιμής στόχου του δείκτη CO19 στη βάση των χρηματοδοτούμενων έργων.

Πλαίσιο Επίδοσης (Η αναλυτική στοιχειοθέτηση του πλαισίου επίδοσης παρουσιάζεται στο σχετικό πρόσθετο έγγραφο)

- Οικονομικός δείκτης (F100 «Ποσό Πιστοποιημένων Δαπανών»):

Η τιμή του οροσήμου για το 2018, στην 1<sup>η</sup> Αναθεώρηση του ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ είχε συμπληρωθεί ως η συμμετοχή των πόρων ΕΤΠΑ του ΑΠ 14B που θα έπρεπε να έχει δαπανηθεί, βάσει του Κανόνα N+3 έως 31/12/2018 (Κατανομή 2017 & 2018 των πρόσθετων πόρων της ρήτηρας Αναθεώρησης).

Στη 2η Αναθεώρηση για τον υπολογισμό του ύψους των κατ' ελάχιστο απαιτούμενων πιστοποιημένων δαπανών για το 2018, προτείνεται να ληφθούν υπόψη οι προκαταβολές που έχουν ήδη αποδοθεί στο ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ στο πλαίσιο του ΕΤΠΑ. Το ύψος της προκαταβολής που αποδίδεται στον ΑΠ υπολογίζεται αναλογικά με βάση τη βαρύτητα του νέου ύψους των πόρων των ΑΠ (μετά τις μεταφορές από τους ΑΠ 12 και ΑΠ 13) στο σύνολο των πόρων του ΕΤΠΑ, εξαιρουμένων των πόρων της Τεχνικής Βοήθειας. Το νέο ορόσημο για το 2018 υπολογίζεται ως η διαφορά της νέας προσαρμοσμένης τιμής του οροσήμου μείον το ύψος της προκαταβολής που αναλογεί στον ΑΠ 14B.

Η πρόταση της 2ης Αναθεώρησης του ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ λαμβάνει υπόψη τα οριζόμενα του Καν. 215/2014, σχετικά με τη στοχοθέτηση κατ' ελάχιστον του 50% του χρηματοδοτικού κονδυλίου του ΑΠ ανά κατηγορία Περιφέρειας.

- T4412 Ποσότητα Αστικών Στερεών Αποβλήτων που οδηγείται σε ασφαλή διάθεση

Ο δείκτης συμμετέχει στο Πλαίσιο Επίδοσης όπως και πριν, καλύπτοντας μέρος της απαίτησης για την αντιπροσώπευση του 50% της χρηματοδοτικής βαρύτητας των δράσεων των Άξονα για τις κατηγορίες Περιφερειών Περισσότερο Αναπτυγμένες και Μετάβασης. Η τιμή στόχος επικαιροποιείται βασιζόμενη στο νέο σχεδιασμό για τα χρηματοδοτούμενα έργα.

- CO19 Πρόσθετος πληθυσμός που εξυπηρετείται από βελτιωμένη επεξεργασία λυμάτων

Ο δείκτης συμμετέχει στο Πλαίσιο Επίδοσης όπως και πριν, καλύπτοντας μέρος της απαίτησης για την αντιπροσώπευση του 50% της χρηματοδοτικής βαρύτητας των δράσεων των Άξονα για το σύνολο των κατηγοριών Περιφερειών. Η τιμή στόχος μεταβάλλεται δεδομένου ότι αποτυπώνει την προβλεπόμενη, από την 1η Αναθεώρηση, μετακίνηση έργων στον Άξονα Προτεραιότητας 14B

## 2.2 ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΕΣ ΣΤΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΝΑ ΞΕΟΝΑ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα	ID	Όνομασία Άξονα	Ταμείο	Κατ. Περιφέρειας	1η ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ (ΣΔΔ €)	1η ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ (ΚΣ €)	ΠΡΟΤΑΣΗ 2ης ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗΣ (ΣΔΔ €)	ΠΡΟΤΑΣΗ 2ης ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗΣ (ΚΣ €)	ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ 2ης ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗΣ (ΣΔΔ €)	ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ 2ης ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗΣ (ΚΣ €)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη	01	ΔΙΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ ΣΥΝΔΕΣΕΙΣ (ΤΣ)	ΤΣ	Δεν εφαρμόζεται	330.879.783	281.247.815,00	330.879.783	281.247.815	0	0
	02	ΔΙΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ (ΕΤΠΑ)	ΕΤΠΑ	Περισσότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες Λιγότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες	216.250.000	173.000.000,00	135.000.000	108.000.000	-81.250.000	-65.000.000
	03	ΔΙΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΟΔΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ ΚΑΙ ΟΔΙΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑ (ΤΣ)	ΤΣ	Δεν εφαρμόζεται	505.882.353	430.000.000,00	505.882.353	430.000.000	0	0
	04	ΔΙΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΟΔΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ (ΕΤΠΑ)	ΕΤΠΑ	Μετάβαση	125.000.000	100.000.000,00	118.000.000	94.400.000	-7.000.000	-5.600.000
	05	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΣΥΝΔΕΣΙΜΟΤΗΤΑ ΝΗΣΙΩΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΠΟΜΑΚΡΥΣΜΕΝΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ (ΕΤΠΑ)	ΕΤΠΑ	Λιγότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες	20.373.400	16.298.720,00	20.373.400	16.298.720	0	0
	06	ΘΑΛΑΣΣΙΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΝΑΥΣΙΠΛΟΪΑΣ (ΤΣ)	ΤΣ	Δεν εφαρμόζεται	58.876.471	50.045.000,00	58.876.471	50.045.000	0	0
	07	ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΑΕΡΟΝΑΥΤΙΛΙΑΣ (ΤΣ)	ΤΣ	Δεν εφαρμόζεται	85.294.118	72.500.000,00	85.294.118	72.500.000	0	0
	08	ΚΑΘΑΡΕΣ ΑΣΤΙΚΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ (ΕΤΠΑ)	ΕΤΠΑ	Λιγότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες	838.196.982	670.557.585,00	838.196.982	670.557.585	0	0
	09	ΚΑΘΑΡΕΣ ΑΣΤΙΚΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ ΚΑΙ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΑΣΤΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ (ΤΣ)	ΤΣ	Δεν εφαρμόζεται	527.450.589	448.333.000,00	527.450.589	448.333.000	0	0
	10	ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΩΝ ΕΠΙΤΕΥΞΗΣ ΧΑΜΗΛΩΝ ΕΚΠΟΜΠΩΝ ΔΙΟΞΕΙΔΙΟΥ ΤΟΥ ΑΝΘΡΑΚΑ ΜΕ ΕΜΦΑΣΗ ΣΤΙΣ ΑΣΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ (ΕΤΠΑ)	ΕΤΠΑ	Λιγότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες	70.919.605	56.735.684,00	70.919.605	56.735.684	0	0
			ΕΤΠΑ	Μετάβαση	44.912.327	35.929.861,00	59.912.327	47.929.861	15.000.000	12.000.000
	11	ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΩΝ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ ΣΤΗΝ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ, ΤΗΣ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΙΝΔΥΝΩΝ (ΤΣ)	ΕΤΠΑ	Περισσότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες	51.668.069	41.334.455,00	36.668.069	29.334.455	-15.000.000	-12.000.000
			ΤΣ	Δεν εφαρμόζεται	115.496.158	98.171.734,00	115.496.158	98.171.734	0	0
	12	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΚΑΙ ΔΡΑΣΕΙΣ ΠΡΟΩΘΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΥ ΚΕΚΤΗΜΕΝΟΥ (ΕΤΠΑ)	ΕΤΠΑ	Λιγότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες	13.850.000	11.080.000,00	11.725.000	9.380.000	-2.125.000	-1.700.000
			ΕΤΠΑ	Μετάβαση	6.176.859	4.941.487,00	4.787.500	3.830.000	-1.389.359	-1.111.487
			ΕΤΠΑ	Περισσότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες	33.551.148	26.840.918,00	2.875.000	2.300.000	-30.676.148	-24.540.918
	13	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΚΑΙ ΔΡΑΣΕΙΣ ΠΡΟΩΘΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΥ ΚΕΚΤΗΜΕΝΟΥ (ΕΤΠΑ) ΣΤΙΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ ΚΑΙ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	ΕΤΠΑ	Μετάβαση	2.798.306	1.399.153,00	1.700.000	850.000	-1.098.306	-549.153
			ΕΤΠΑ	Περισσότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες	5.199.492	2.599.746,00	2.300.000	1.150.000	-2.899.492	-1.449.746
	14	ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ - ΠΡΟΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΑΠΟΔΟΤΙΚΗΣ ΧΡΗΣΗΣ ΤΩΝ ΠΟΡΩΝ (ΤΣ)	ΤΣ	Δεν εφαρμόζεται	2.076.511.285	1.765.034.592,00	2.076.511.285	1.765.034.592	0	0
	14B	ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ - ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΥΓΡΩΝ ΚΑΙ ΣΤΕΡΕΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ (ΕΤΠΑ)	ΕΤΠΑ	Λιγότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες	144.079.274	115.263.419,00	146.204.274	116.963.419	2.125.000	1.700.000
ΕΤΠΑ			Μετάβαση	88.539.755	70.831.804,00	90.615.555	72.492.444	2.075.800	1.660.640	
ΕΤΠΑ			Περισσότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες	17.380.972	13.904.777,00	49.869.302	39.895.441	32.488.330	25.990.664	
15		ΕΤΠΑ	Λιγότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες	16.088.595	12.870.876,00	16.088.595	12.870.876,00			
		ΕΤΠΑ	Μετάβαση	6.219.340	4.975.472,00	6.219.340	4.975.472,00			
		ΕΤΠΑ	Περισσότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες	4.268.259	3.414.607,00	4.268.259	3.414.607,00			
16		ΤΣ	Δεν εφαρμόζεται	68.828.702	58.504.396,00	68.828.702	58.504.396,00			
<b>ΣΥΝΟΛΟ ΕΠ</b>					<b>5.516.191.842</b>	<b>4.599.015.101,00</b>	<b>5.514.692.667</b>	<b>4.599.015.101</b>	<b>-1.499.175</b>	<b>0</b>

Η πρόταση της 2<sup>ης</sup> Αναθεώρησης βασίζεται:

- στην ανταλλαγή πόρων με το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα, Καινοτομία» που αφορά στις:
  - ο Λιγότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες, ύψους 65 εκατ.€ Κοινοτικής Συνδρομής (81,25 εκατ.€ αντιστοιχούσα ΣΔΔ)
  - ο Περιφέρειες σε Μετάβαση, ύψους 12 εκατ.€ Κοινοτικής Συνδρομής (15 εκατ.€ αντιστοιχούσα ΣΔΔ)
- σε μεταφορές πόρων εσωτερικά στο Πρόγραμμα, μεταξύ των ΑΠ του
  - ο ΘΣ 7 : Περιφέρειες σε Μετάβαση από τον ΑΠ 04 στον ΑΠ 05, ύψους 5,6 εκατ.€ Κοινοτικής Συνδρομής (7 εκατ.€ αντιστοιχούσα ΣΔΔ)
  - ο ΘΣ 6 : από τους ΑΠ 12 και ΑΠ13 στις αντίστοιχες κατηγορίες περιφερειών στον ΑΠ 14B, ύψους 29,35 εκατ.€ Κοινοτικής Συνδρομής (36,69 εκατ.€ αντιστοιχούσα ΣΔΔ)

### **3. ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ ΤΩΝ ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΤΩΝ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΩΝ ΣΤΟΥΣ ΕΙΔΙΚΟΥΣ ΣΤΟΧΟΥΣ ΤΟΥ ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ**

Οι Ειδικόί Στόχοι των Αξόνων Προτεραιότητας του ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ προσαρμόζονται κατά την 2<sup>η</sup> Αναθεώρηση του ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ.

Στον Τομέα Μεταφορών οι Ειδικόί Στόχοι 5 & 6 αφαιρούνται, χωρίς όμως να αφαιρείται και η στόχευσή τους από το Πρόγραμμα, ενώ οι λοιποί παραμένουν ως έχουν και συνεχίζουν να εξυπηρετούν την επίτευξη των στρατηγικών στόχων του Προγράμματος (βλ. Κεφάλαιο 3 κατωτέρω).

Αντίστοιχη αφαίρεση προτείνεται και στον Ειδικό Στόχο 16 στον Τομέα του περιβάλλοντος. Μερική προσαρμογή πραγματοποιείται στους Ειδικούς Στόχους 15, 20 και 30 στους οποίους διευρύνεται το περιεχόμενό τους, ενώ ο Ειδικός Στόχος 31 ενσωματώνεται στον ΕΣ 20 και αντικαθίσταται από αυτόν. Οι υπόλοιποι Ειδικόί στόχοι των Αξόνων Προτεραιότητας 10 έως 14B του ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ, δεν τροποποιούνται ως προς την κατεύθυνση και τη στόχευσή τους.

Καταργείται επίσης ο Ειδικός Στόχος 35 του ΑΠ 15 (Τεχνική Βοήθεια ΕΤΠΑ).

Οι Ειδικόί Στόχοι του Προγράμματος, όπως διαμορφώνονται με βάση την ανωτέρω προσέγγιση αναθεώρησης του Προγράμματος, παρουσιάζονται συνοπτικά στη συνέχεια.

#### **Άξονας Προτεραιότητας 01: Διευρωπαϊκό Σιδηροδρομικό Δίκτυο & Συνδέσεις (ΤΣ)**

Στρατηγικόί Στόχοι στους οποίους συμβάλει ο Άξονας Προτεραιότητας:

- A - Προώθηση της ολοκλήρωσης μέρους των υποδομών του βασικού ΔΕΔ-Μ (Διευρωπαϊκό Δίκτυο Μεταφορών), οδικών και σιδηροδρομικών και περαιτέρω ανάπτυξη/αναβάθμιση του αναλυτικού ΔΕΔ-Μ (με έμφαση στο οδικό και σιδηροδρομικό, αλλά και επιλεγμένες παρεμβάσεις λιμένων και αεροδρομίων).
- B - Προώθηση των συνδυασμένων μεταφορών και εκσυγχρονισμός του συστήματος μεταφορών.

### Ειδικός Στόχος 1:

Συμβολή στην ολοκλήρωση του βασικού Διευρωπαϊκού (core TEN-T) σιδηροδρομικού άξονα ΠΑΘΕ/Π

*Με βάση την προτεινόμενη 2η Αναθεώρηση του ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ ο Ειδικός Στόχος 1 δεν μεταβάλλεται, καθώς συνεχίζει να εξυπηρετείται μέσω των δράσεων των ΑΠ01 και ΑΠ02. Η μεταφορά φυσικού αντικείμενου από τον ΑΠ01 στον ΑΠ02 δεν μεταβάλλει τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα από τον Ειδικό Στόχο, απλώς τα επιτυγχάνει με τη συνδυαστική χρήση των πόρων Ταμείου Συνοχής και ΕΤΠΑ. Επιπρόσθετα η προσθήκη του Phasing Μεγάλου έργου είναι σε πλήρης ευθυγράμμιση και συνδράμει άμεσα στα επιδιωκόμενα αποτελέσματα του Ειδικού Στόχου.*

### Ειδικός Στόχος 5:

Ενίσχυση των συνδυασμένων εμπορευματικών μεταφορών με διασύνδεση του βασικού σιδηροδρομικού ΔΕΔ-Μ με λιμάνια του αναλυτικού ΔΕΔ-Μ και γειτονικούς αναπτυξιακούς πόλους

*Με βάση την προτεινόμενη 2η Αναθεώρηση του ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ ο Ειδικός Στόχος 5 καταργείται και κατ' επέκταση αφαιρείται και η Επενδυτική Προτεραιότητα 7ii από τον ΑΠ01. Η στοχοθεσία του Ειδικού Στόχου 5 δεν αφαιρείται από το Πρόγραμμα, αλλά αντιθέτως ενσωματώνεται στους άλλους 2 Ειδικούς Στόχους του ΑΠ01. Ήδη από τον αρχικό σχεδιασμό η Σύνδεση του Σιδηροδρομικού ΠΑΘΕ/Π με τους κύριους Λιμένες Πατρών & Θεσσαλονίκης αποτελούσαν αντικείμενο υπό τον Ειδικό Στόχο 1. Η Σιδ/κή Σύνδεση του Λιμένα και των ΒΙ.ΠΕ. Βόλου περιλαμβάνεται πλέον στο σύνολό της υπό τον Ειδικό Στόχο 10, ενώ αντίστοιχα στον Ε.Σ. 10 μεταφέρεται και η σύνδεση λοιπών Λιμένων και αναπτυξιακών πόλων.*

### Ειδικός Στόχος 10:

Βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών στο σιδηροδρομικό ΔΕΔ-Μ με ταυτόχρονη εξοικονόμηση ενέργειας

*Με βάση την προτεινόμενη 2η Αναθεώρηση του ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ ο Ειδικός Στόχος 10 ενσωματώνει στο περιεχόμενό του τις δράσεις του Ειδικού Στόχου 5. Τμήμα των εργασιών της αναβάθμισης της Σιδ/κής Σύνδεσης του Λιμένα και των ΒΙ.ΠΕ. Βόλου με τον ΠΑΘΕ/Π περιλαμβανόταν ήδη στον Ε.Σ. 10 και πλέον η δράση θα εξυπηρετεί μονοσήμαντα τον Ειδικό Στόχο 10. Αντίστοιχα στον Ε.Σ. 10 μεταφέρεται και η σύνδεση λοιπών Λιμένων και αναπτυξιακών πόλων από τον Ε.Σ. 5, ενώ παράλληλα αναδεικνύεται η διασύνδεση του βασικού σιδηροδρομικού ΔΕΔ-Μ τόσο με οικονομικού όσο και τουριστικού ενδιαφέροντος αναπτυξιακούς πόλους.*

## **Άξονας Προτεραιότητας 02: Διευρωπαϊκό Σιδηροδρομικό Δίκτυο (ΕΤΠΑ)**

Στρατηγικοί Στόχοι στους οποίους συμβάλει ο Άξονας Προτεραιότητας:

- A - Προώθηση της ολοκλήρωσης μέρους των υποδομών του βασικού ΔΕΔ-Μ (Διευρωπαϊκό Δίκτυο Μεταφορών), οδικών και σιδηροδρομικών και περαιτέρω ανάπτυξη/αναβάθμιση του αναλυτικού ΔΕΔ-Μ (με έμφαση στο οδικό και σιδηροδρομικό, αλλά και επιλεγμένες παρεμβάσεις λιμένων και αεροδρομίων).
- B - Προώθηση των συνδυασμένων μεταφορών και εκσυγχρονισμός του συστήματος μεταφορών.

### Ειδικός Στόχος 1:

Συμβολή στην ολοκλήρωση του βασικού Διευρωπαϊκού (core TEN-T) σιδηροδρομικού άξονα ΠΑΘΕ/Π

*Με βάση την προτεινόμενη 2<sup>η</sup> Αναθεώρηση του ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ ο Ειδικός Στόχος 1 όπως αναφέρθηκε παραπάνω δεν μεταβάλλεται. Αντιθέτως, στον ΑΠ02 προστίθενται επιπλέον παρεμβάσεις αναβάθμισης Σιδηροδρομικών σταθμών και εγκατάστασης σύγχρονων συστημάτων επί του βασικού σιδηροδρομικού άξονα ΠΑΘΕ/Π στην περιφέρεια Αττικής.*

### Ειδικός Στόχος 6:

Ενίσχυση των συνδυασμένων μεταφορών (επιβατικών και εμπορευματικών) με την επέκταση / αναβάθμιση

*Με βάση την προτεινόμενη 2<sup>η</sup> Αναθεώρηση του ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ ο Ειδικός Στόχος 6 καταργείται και κατ' επέκταση αφαιρείται και η Επενδυτική Προτεραιότητα 7c από τον ΑΠ02.*

του Προαστιακού Σιδηρόδρομου Αττικής

## **Άξονας Προτεραιότητας 03: Διευρωπαϊκό Οδικό Δίκτυο και Οδική Ασφάλεια (ΤΣ)**

Στρατηγικοί Στόχοι στους οποίους συμβάλει ο Άξονας Προτεραιότητας:

A - Προώθηση της ολοκλήρωσης μέρους των υποδομών του βασικού ΔΕΔ-Μ (Διευρωπαϊκό Δίκτυο Μεταφορών), οδικών και σιδηροδρομικών και περαιτέρω ανάπτυξη/αναβάθμιση του αναλυτικού ΔΕΔ-Μ (με έμφαση στο οδικό και σιδηροδρομικό, αλλά και επιλεγμένες παρεμβάσεις λιμένων και αεροδρομίων).

Γ - Βελτίωση της ασφάλειας μεταφορών.

### Ειδικός Στόχος 2:

Ενίσχυση της προσπελασιμότητας περιοχών της χώρας, με υλοποίηση σημαντικών τμημάτων του αναλυτικού ΔΟΔ

*Με βάση την προτεινόμενη 2<sup>η</sup> Αναθεώρηση του ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ ο Ειδικός Στόχος 2 δεν μεταβάλλεται, καθώς συνεχίζει να εξυπηρετείται μέσω των δράσεων των ΑΠ03 και ΑΠ04. Οι μικρές διαφοροποιήσεις στον προγραμματισμό δράσεων δεν προκαλούν μεταβολές στα επιδιωκόμενα αποτελέσματα από τον Ειδικό Στόχο, καθώς αφορούν σε ίδιου τύπου δράσεις. Στον ΑΠ 03 οι προσθήκες των Phasing έργων είναι σε πλήρης ευθυγράμμιση και συνδράμει άμεσα στα επιδιωκόμενα αποτελέσματα του Ειδικού Στόχου. Επιπλέον, η αφαίρεση Μεγάλου έργου Καλό Νερό-Τσακώνα, σε σχέση με το αρχικά εγκεκριμένο πρόγραμμα, δεν επηρεάζει τον Ειδικό Στόχο 2, καθώς απλώς αλλάζει το είδος των προς υλοποίηση παρεμβάσεων στο εν λόγω τμήμα.*

### Ειδικός Στόχος 3:

Βελτίωση των επιπέδων οδικής ασφάλειας του αναλυτικού ΔΟΔ και εφαρμογή συναφών δράσεων πρόληψης και αντιμετώπισης των τροχαίων ατυχημάτων

## **Άξονας Προτεραιότητας 04: Διευρωπαϊκό Οδικό Δίκτυο (ΕΤΠΑ)**

Στρατηγικοί Στόχοι στους οποίους συμβάλει ο Άξονας Προτεραιότητας:

A - Προώθηση της ολοκλήρωσης μέρους των υποδομών του βασικού ΔΕΔ-Μ (Διευρωπαϊκό Δίκτυο Μεταφορών), οδικών και σιδηροδρομικών και περαιτέρω ανάπτυξη/αναβάθμιση του αναλυτικού

ΔΕΔ-Μ (με έμφαση στο οδικό και σιδηροδρομικό, αλλά και επιλεγμένες παρεμβάσεις λιμένων και αεροδρομίων).

Γ - Βελτίωση της ασφάλειας μεταφορών.

#### Ειδικός Στόχος 2:

Ενίσχυση της προσπελασιμότητας περιοχών της χώρας, με υλοποίηση σημαντικών τμημάτων του αναλυτικού ΔΟΔ

*Με βάση την προτεινόμενη 2η Αναθεώρηση του ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ ο Ειδικός Στόχος 2 δεν μεταβάλλεται, καθώς συνεχίζει να εξυπηρετείται μέσω των δράσεων των ΑΠ03 και ΑΠ04. Οι μικρές διαφοροποιήσεις στον προγραμματισμό δράσεων δεν προκαλούν μεταβολές στα επιδιωκόμενα αποτελέσματα από τον Ειδικό Στόχο, καθώς αφορούν σε ιδίου τύπου δράσεις. Στον ΑΠ 04 η αλλαγή πολιτικής σε σχέση με τον τρόπο χρηματοδότησης των νέων παρεμβάσεων λήφθηκε υπόψη με τη διάθεση πλεονασματικών πόρων στον Ειδικό Στόχο 4 στον ΑΠ05.*

#### Ειδικός Στόχος 3:

Βελτίωση των επιπέδων οδικής ασφάλειας του αναλυτικού ΔΟΔ και εφαρμογή συναφών δράσεων πρόληψης και αντιμετώπισης των τροχαίων ατυχημάτων

### **Άξονας Προτεραιότητας 05: Περιφερειακή Κινητικότητα και Συνδεσιμότητα Νησιωτικών και Απομακρυσμένων Περιοχών (ΕΤΠΑ)**

Στρατηγικός Στόχος στον οποίο συμβάλει ο Άξονας Προτεραιότητας:

A - Προώθηση της ολοκλήρωσης μέρους των υποδομών του βασικού ΔΕΔ-Μ (Διευρωπαϊκό Δίκτυο Μεταφορών), οδικών και σιδηροδρομικών και περαιτέρω ανάπτυξη/αναβάθμιση του αναλυτικού ΔΕΔ-Μ (με έμφαση στο οδικό και σιδηροδρομικό, αλλά και επιλεγμένες παρεμβάσεις λιμένων και αεροδρομίων).

#### Ειδικός Στόχος 4:

Ενίσχυση της συνδεσιμότητας δυσπρόσιτων ορεινών / παραμεθόριων / απομακρυσμένων νησιωτικών περιοχών για την αντιμετώπιση κοινωνικών / αναπτυξιακών προβλημάτων

*Με βάση την προτεινόμενη 2η Αναθεώρηση του ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ ο Ειδικός Στόχος 4 ενισχύεται οικονομικά σε Περιφέρειες σε Μετάβαση από τον Ειδικό Στόχο 2 του ΑΠ04.*

### **Άξονας Προτεραιότητας 06: Θαλάσσιες Μεταφορικές Υποδομές και Ασφάλεια Ναυσιπλοΐας(ΤΣ)**

Στρατηγικοί Στόχοι στους οποίους συμβάλει ο Άξονας Προτεραιότητας:

A - Προώθηση της ολοκλήρωσης μέρους των υποδομών του βασικού ΔΕΔ-Μ (Διευρωπαϊκό Δίκτυο Μεταφορών), οδικών και σιδηροδρομικών και περαιτέρω ανάπτυξη/αναβάθμιση του αναλυτικού ΔΕΔ-Μ (με έμφαση στο οδικό και σιδηροδρομικό, αλλά και επιλεγμένες παρεμβάσεις λιμένων και αεροδρομίων).

B - Προώθηση των συνδυασμένων μεταφορών και εκσυγχρονισμός του συστήματος μεταφορών.

Γ - Βελτίωση της ασφάλειας μεταφορών.

#### Ειδικός Στόχος 7:

Εκσυγχρονισμός των παρεχόμενων υπηρεσιών εμπορευματικών μεταφορών λιμένων του βασικού ΔΕΔ-Μ στο διάδρομο Αδριατικής – Ιονίου



#### Ειδικός Στόχος 8:

Ενίσχυση της ασφάλειας των θαλάσσιων επιβατικών και εμπορευματικών μεταφορών και της αποτελεσματικότητας της έρευνας και διάσωσης στη θάλασσα

*Με βάση την προτεινόμενη 2η Αναθεώρηση του ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ ο Ειδικός Στόχος 7 δεν μεταβάλλεται, απλώς προτεραιοποιείται η υλοποίηση δράσεων υλοποίησης λιμενικών υποδομών, έναντι της υλοποίησης δράσεων για την ενίσχυση της ασφάλειας της ναυσιπλοΐας και της έρευνας και διάσωσης στη θάλασσα.*

#### **Άξονας Προτεραιότητας 07: Αεροπορικές Μεταφορικές Υποδομές και Ασφάλεια Αεροναυτιλίας(ΤΣ)**

Στρατηγικοί Στόχοι στους οποίους συμβάλει ο Άξονας Προτεραιότητας:

Α - Προώθηση της ολοκλήρωσης μέρους των υποδομών του βασικού ΔΕΔ-Μ (Διευρωπαϊκό Δίκτυο Μεταφορών), οδικών και σιδηροδρομικών και περαιτέρω ανάπτυξη/αναβάθμιση του αναλυτικού ΔΕΔ-Μ (με έμφαση στο οδικό και σιδηροδρομικό, αλλά και επιλεγμένες παρεμβάσεις λιμένων και αεροδρομίων).

Γ - Βελτίωση της ασφάλειας μεταφορών.

#### Ειδικός Στόχος 9:

Βελτίωση της συνδεσιμότητας και του επιπέδου εξυπηρέτησης αεροσκαφών και επιβατών σε περιφερειακά νησιωτικά αεροδρόμια του ΔΕΔ-Μ

*Με βάση την προτεινόμενη 2η Αναθεώρηση του ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ ο Ειδικός Στόχος 9 διευρύνεται, στοχεύοντας πέραν της βελτίωσης του επιπέδου εξυπηρέτησης αεροσκαφών και επιβατών και στην περιβαλλοντική αναβάθμιση νησιωτικών αεροδρομίων του βασικού ΔΕΔ-Μ.*

#### Ειδικός Στόχος 11:

Βελτίωση της ασφάλειας αεροναυτιλίας και εγκαταστάσεων σε περιφερειακά αεροδρόμια του ΔΕΔ-Μ

#### **Άξονας Προτεραιότητας 08: Καθαρές Αστικές Μεταφορές (ΕΤΠΑ)**

Στρατηγικός Στόχος στον οποίο συμβάλει ο Άξονας Προτεραιότητας:

Δ - Ανάπτυξη και επέκταση βιώσιμων και οικολογικών αστικών μεταφορών (αστικών μέσων σταθερής τροχιάς και λοιπών καθαρών επιφανειακών μέσων).

#### Ειδικός Στόχος 12:

Προώθηση των καθαρών αστικών και προαστιακών μεταφορών (Μετρό και Προαστιακός) στη μητροπολιτική περιοχή της Θεσσαλονίκης

#### **Άξονας Προτεραιότητας 09: Καθαρές Αστικές Μεταφορές & Βελτίωση Αστικού Περιβάλλοντος (ΤΣ)**

Στρατηγικός Στόχος στον οποίο συμβάλει ο Άξονας Προτεραιότητας:

Δ - Ανάπτυξη και επέκταση βιώσιμων και οικολογικών αστικών μεταφορών (αστικών μέσων σταθερής τροχιάς και λοιπών καθαρών επιφανειακών μέσων).

#### Ειδικός Στόχος 13:

Προώθηση των καθαρών αστικών μεταφορών (Μετρό) στη μητροπολιτική περιοχή της Αθήνας

#### Ειδικός Στόχος 14:

Προαγωγή της βιώσιμης αστικής κινητικότητας για μείωση των αρνητικών επιπτώσεων των αστικών μεταφορών στο περιβάλλον στη μητροπολιτική περιοχή της Αθήνας και Θεσσαλονίκης

*Με βάση την προτεινόμενη 2η Αναθεώρηση του ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ ο Ειδικός Στόχος 14 μεταβάλλεται. Προστίθεται η υλοποίηση δράσεων αστικών μεταφορών που είναι σχετικές με τον Ε.Σ. και ενισχύουν τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα του, αλλά μεταβάλλουν τη βασική του στόχευση καθιστώντας απαραίτητη την εισαγωγή νέου δείκτη αποτελέσματος για την παρακολούθησή τους.*

#### **Άξονας Προτεραιότητας 10: Εφαρμογή Στρατηγικών Επίτευξης Χαμηλών Εκπομπών Διοξειδίου του Ανθρακα με Έμφαση στις Αστικές Περιοχές (ΕΤΠΑ)**

Στρατηγικός Στόχος στον οποίο συμβάλει ο Άξονας Προτεραιότητας:

Θ - Αστική Αναζωογόνηση - Βιώσιμη Αστική Κινητικότητα

#### Ειδικός Στόχος 15:

Εξοικονόμηση ενέργειας στο Δημόσιο, στον ευρύτερο Δημόσιο Τομέα και στον τομέα της στέγασης

#### Ειδικός Στόχος 17:

Διεύρυνση της χρήσης της τηλεθέρμανσης

*Με βάση την προτεινόμενη 2η Αναθεώρηση του ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ, οι ΕΣ 15 και 17 ενισχύονται οικονομικά και ο ΕΣ 15 διευρύνεται και διατυπώνεται ως **Εξοικονόμηση ενέργειας στο Δημόσιο, στον ευρύτερο Δημόσιο Τομέα και στον τομέα της στέγασης.***

*Η ενίσχυση εστιάζεται στις κατηγορίες Περιφερειών Περισσότερο Αναπτυγμένες και σε Μετάβαση προς υλοποίηση πλήθους ώριμων έργων ενεργειακής αποδοτικότητας και τηλεθέρμανσης που εμφανίζουν αυξημένες ανάγκες χρηματοδότησης.*

*Στο Ειδικό Στόχο 15 εντάσσονται οι δράσεις του ΕΣ 16: Βελτίωση της Κινητικότητας και της Επισκεψιμότητας στην Περιφέρεια Αττικής – Πράσινη Γειτονιά και Αντικατάσταση συστημάτων θέρμανσης πετρελαίου με συστήματα φυσικού αερίου σε κατοικίες. Οι διαφοροποιήσεις στον προγραμματισμό δράσεων δεν προκαλούν μεταβολές στα επιδιωκόμενα αποτελέσματα από τον Ειδικό Στόχο, καθώς αφορούν σε ίδιου τύπου δράσεις.*

#### Ειδικός Στόχος 16:

Προώθηση της Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας και Επισκεψιμότητας σε Υποβαθμισμένες Περιοχές

*Με βάση την προτεινόμενη 2η Αναθεώρηση ο Ειδικός Στόχος 16 καταργείται λόγω αλλαγής πολιτικής σε σχέση με το Έργο «Πάρκο Τατοΐου» και κατ' επέκταση καταργείται και η Επενδυτική Προτεραιότητα 4ε από τον ΑΠ 10. Οι ενταγμένες δράσεις στον ΕΣ 16, μεταφέρονται στον ΕΣ 15, λόγω περιεχομένου τους συναφές με έργα ενεργειακής εξοικονόμησης.*

*Οι πόροι του ΕΣ 16 μεταφέρονται στις κατηγορίες Περιφερειών Περισσότερο αναπτυγμένες και σε Μετάβαση προς ενίσχυση πλήθους ώριμων έργων ενεργειακής αποδοτικότητας και τηλεθέρμανσης που εμφανίζουν αυξημένες ανάγκες χρηματοδότησης.*

#### **Άξονας Προτεραιότητας 2: Εφαρμογή Στρατηγικών Προσαρμογής στην Κλιματική Αλλαγή, της Πρόληψης και Διαχείρισης Κινδύνων (ΤΣ)**

Στρατηγικός Στόχος στον οποίο συμβάλει ο Άξονας Προτεραιότητας:

## Z - Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή - Πρόληψη και Διαχείριση Κινδύνων

### Ειδικός Στόχος 18:

Ενίσχυση της προσαρμοστικότητας στις κλιματικές αλλαγές

### Ειδικός Στόχος 19:

Πρόληψη, διαχείριση και αποκατάσταση καταστροφών από πλημμύρες

*Με βάση την προτεινόμενη 2η Αναθεώρηση του ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ, οι Ειδικόί Στόχοι 18 και 19 δεν μεταβάλλονται.*

*Επέρχεται μεταφορά των άυλων δράσεων του ΕΣ 19 στον ΕΣ 18 ώστε να υφίστανται πλέον δυο διακριτές κατηγορίες δράσεων, μία ανά Ειδικό Στόχο. Οι διαφοροποιήσεις στην κατανομή δράσεων μεταξύ των ΕΣ δεν προκαλούν μεταβολές στα επιδιωκόμενα αποτελέσματα από τους Ειδικούς Στόχους, καθώς αφορούν ομαδοποιήσεις που καταστούν τον ΑΠ 11 περισσότερο συνεκτικό.*

*Η στόχευση του ΑΠ 11 εξακολουθεί να καλύπτεται πλήρως.*

### **Άξονας Προτεραιότητας 3: Στρατηγικές και Δράσεις Προώθησης της Ενσωμάτωσης του Ευρωπαϊκού Περιβαλλοντικού Κεκτημένου (ΕΤΠΑ)**

Στρατηγικός Στόχος στον οποίο συμβάλει ο Άξονας Προτεραιότητας:

Ε - Εκπλήρωση των απαιτήσεων του περιβαλλοντικού κεκτημένου της Ε.Ε. στους τομείς των Αποβλήτων και των Υδάτων

Η - Διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος και της βιοποικιλότητας

Θ - Αστική Αναζωογόνηση - Βιώσιμη Αστική Κινητικότητα

### Ειδικός Στόχος 20:

Βελτίωση του πλαισίου ορθολογικής και αειφόρου διαχείρισης των υδατικών πόρων της Χώρας και διασφάλιση της εφαρμογής του.

Ο ΕΣ 20 έχει αναδιατυπωθεί.

### Ειδικός Στόχος 21:

Βελτίωση του πλαισίου διατήρησης, διαχείρισης και αποκατάστασης των οικοσυστημάτων και της βιοποικιλότητας

### Ειδικός Στόχος 22:

Βελτίωση του πλαισίου διαχείρισης και εφαρμογής για την αναβάθμιση της πολιτικής για την Χωρική Ανάπτυξη

*Με βάση την προτεινόμενη 2η Αναθεώρηση του ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ, οι Ειδικόί Στόχοι 20, 21 και 22 δεν μεταβάλλονται ως προς την στρατηγική στόχευση, απομειώνονται όμως σε σχέση με τους διαθέσιμους πόρους τους.*

*Επέρχεται μεταφορά μέρους των δράσεων των ανωτέρω ΕΣ στον ΑΠ 14, και πόρων προς τον ΑΠ 14B, για ενίσχυση έργων Λυμάτων. Με τη μεταφορά των δράσεων ο ΕΣ 20 αναδιατυπώνεται και αντικαθιστά τον ΕΣ 31 στον ΑΠ 14, για λόγους διεύρυνσης και ομοιογένειας περιεχόμενου.*

*Η ικανοποίηση των στόχων του Προγράμματος εξακολουθεί και επιτυγχάνεται παρά τη μείωση πόρων του ΑΠ 12 και τη μεταφορά των δράσεων στον ΑΠ 14 καθώς οι τελευταίες ομαδοποιούνται με συγγενείς δράσεις και χρηματοδοτούνται πλέον από τον ΑΠ 14, μέσα από τους ΕΣ 20, 32 και 33.*

*Οι διαφοροποιήσεις στην κατανομή δράσεων μεταξύ ΑΠ δεν προκαλούν μεταβολές στα επιδιωκόμενα αποτελέσματα από τους αντίστοιχους Ειδικούς Στόχους, καθώς αφορούν ομαδοποιήσεις που καταστούν το Πρόγραμμα περισσότερο συνεκτικό.*

#### **Άξονας Προτεραιότητας 4: Στρατηγικές και Δράσεις Προώθησης της Ενσωμάτωσης του Ευρωπαϊκού Περιβαλλοντικού Κεκτημένου στις Περιφέρειες Νοτίου Αιγαίου και Στερεάς Ελλάδας (ΕΤΠΑ)**

Στρατηγικός Στόχος στον οποίο συμβάλει ο Άξονας Προτεραιότητας:

- Ε - Εκπλήρωση των απαιτήσεων του περιβαλλοντικού κεκτημένου της Ε.Ε. στους τομείς των Αποβλήτων και των Υδάτων
- Η - Διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος και της βιοποικιλότητας
- Θ - Αστική Αναζωογόνηση - Βιώσιμη Αστική Κινητικότητα

Ειδικός Στόχος 23:

Βελτίωση και διασφάλιση του πλαισίου ορθολογικής και αειφόρου διαχείρισης των υδατικών πόρων της Χώρας στις Περιφέρειες Νοτίου Αιγαίου και Στερεάς Ελλάδας.

Ειδικός Στόχος 24:

Βελτίωση του πλαισίου διατήρησης, διαχείρισης και αποκατάστασης των οικοσυστημάτων και της βιοποικιλότητας στις Περιφέρειες Νοτίου Αιγαίου και Στερεάς Ελλάδας.

Ειδικός Στόχος 25:

Βελτίωση του πλαισίου διαχείρισης και εφαρμογής για την αναβάθμιση της πολιτικής για την Χωρική Ανάπτυξη στις Περιφέρειες Νοτίου Αιγαίου και Στερεάς Ελλάδας.

*Με βάση την προτεινόμενη 2η Αναθεώρηση του ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ, οι Ειδικοί Στόχοι 23, 24 και 25 δεν μεταβάλλονται ως προς την στρατηγική στόχευση, απομειώνονται όμως σε σχέση με τους διαθέσιμους πόρους τους. Επέρχεται μεταφορά μέρους των δράσεων των ανωτέρω ΕΣ στον ΑΠ 14, και πόρων προς τον ΑΠ 14B, για ενίσχυση έργων λυμάτων.*

*Η ικανοποίηση των στόχων του Προγράμματος εξακολουθεί και επιτυγχάνεται παρά τη μείωση πόρων του ΑΠ 13 και τη μεταφορά των δράσεων στον ΑΠ 14 καθώς οι τελευταίες ομαδοποιούνται με συγγενείς δράσεις και χρηματοδοτούνται πλέον από τον ΑΠ 14, μέσα από τους ΕΣ 20, 32 και 33.*

*Οι διαφοροποιήσεις στην κατανομή δράσεων μεταξύ ΑΠ δεν προκαλούν μεταβολές στα επιδιωκόμενα αποτελέσματα από τους αντίστοιχους Ειδικούς Στόχους, καθώς αφορούν ομαδοποιήσεις που καταστούν το Πρόγραμμα περισσότερο συνεκτικό.*

#### **Άξονας Προτεραιότητας 5: Διατήρηση και Προστασία του Περιβάλλοντος - Προαγωγή της Αποδοτικής Χρήσης των Πόρων (ΤΣ)**

Στρατηγικός Στόχος στον οποίο συμβάλει ο Άξονας Προτεραιότητας:

- Ε - Εκπλήρωση των απαιτήσεων του περιβαλλοντικού κεκτημένου της Ε.Ε. στους τομείς των Αποβλήτων και των Υδάτων
- Η - Διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος και της βιοποικιλότητας
- Θ - Αστική Αναζωογόνηση - Βιώσιμη Αστική Κινητικότητα

Ειδικός Στόχος 26:

Πρόληψη παραγωγής αποβλήτων, προετοιμασία προς επαναχρησιμοποίηση, χωριστή συλλογή και ανακύκλωση αποβλήτων, συμπεριλαμβανομένης της κομποστοποίησης

Ειδικός Στόχος 27:

Βελτίωση της αποτελεσματικότητας της ολοκληρωμένης διαχείρισης αποβλήτων, με βάση τους επικαιροποιημένους ΠΕΣΔΑ - Διασφάλιση της αυτάρκειας σε δίκτυα υποδομών ανάκτησης και διάθεσης

#### Ειδικός Στόχος 28:

Βελτίωση της διαχείρισης Επικίνδυνων Αποβλήτων και της περιβαλλοντικής αποκατάστασης Ρυπασμένων Χώρων από Βιομηχανικά - Επικίνδυνα Απόβλητα

#### Ειδικός Στόχος 29:

Βελτίωση της συλλογής και επεξεργασίας αστικών λυμάτων κατά κατηγορία Οικισμών με βάση τις κατευθύνσεις της Οδηγίας για την επεξεργασία αστικών λυμάτων (91/271/ΕΟΚ)

#### Ειδικός Στόχος 30:

Προστασία και Διαχείριση των Υδάτινων Πόρων

#### Ειδικός Στόχος 20 (με ενσωματωμένο τον ΕΣ 31):

Βελτίωση του πλαισίου ορθολογικής και αειφόρου διαχείρισης των υδατικών πόρων της Χώρας και διασφάλιση της εφαρμογής του (σε αντικατάσταση του ΕΣ 31 Βελτίωση της Ποιότητας και της Επάρκειας των Υδατικών Πόρων)

#### Ειδικός Στόχος 32:

Ανάσχεση της Απώλειας της Βιοποικιλότητας και της Υποβάθμισης των Λειτουργιών των Οικοσυστημάτων

#### Ειδικός Στόχος 33:

Πρώθηση της αστικής αναζωογόνησης με ολοκληρωμένες αστικές παρεμβάσεις εμβληματικού χαρακτήρα

*Με βάση την προτεινόμενη 2η Αναθεώρηση του ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ, οι Ειδικοί Στόχοι 26-30 και 32-33 δεν μεταβάλλονται ως προς την στρατηγική στόχευση.*

*Ο ΕΣ 30 αναδιατυπώνεται και γίνεται περισσότερο στοχευμένος και αντιπροσωπευτικός*

*Ο ΕΣ 31 αντικαθίσταται από τον ΕΣ 20, για λόγους διεύρυνσης και ενσωμάτωσης των σχετικών μεταφερόμενων δράσεων από τους ΑΠ 12 και ΑΠ 13.*

*Οι ΕΣ 27 και 28, και 29 και 30 μεταβάλλουν τη χρηματοδοτική τους βαρύτητα (μεταφορά πόρων από τον ΕΣ 28 προς τον ΕΣ 27 και από τον ΕΣ 30 στον ΕΣ 29).*

*Το περιεχόμενο των δράσεων των ΕΣ αναδιατάσσεται συνολικά, εντούτοις οι διαφοροποιήσεις στην κατανομή δράσεων μεταξύ των ΕΣ δεν προκαλούν μεταβολές στα επιδιωκόμενα αποτελέσματα καθώς αφορούν ομαδοποιήσεις που καταστούν τον ΑΠ 14, και το Πρόγραμμα συνολικότερα, περισσότερο συνεκτικό.*

### **Άξονας Προτεραιότητας 14β: Διατήρηση και Προστασία του Περιβάλλοντος – Διαχείριση Υγρών και Στερεών Αποβλήτων (ΕΤΠΑ)**

#### Στρατηγικός Στόχος στον οποίο συμβάλει ο Άξονας Προτεραιότητας:

Ε - Εκπλήρωση των απαιτήσεων του περιβαλλοντικού κεκτημένου της Ε.Ε. στους τομείς των Αποβλήτων και των Υδάτων

#### Ειδικός Στόχος 26:

Πρόληψη παραγωγής αποβλήτων, προετοιμασία προς επαναχρησιμοποίηση, χωριστή συλλογή και ανακύκλωση αποβλήτων, συμπεριλαμβανομένης της κομποστοποίησης

#### Ειδικός Στόχος 27:

Βελτίωση της αποτελεσματικότητας της ολοκληρωμένης διαχείρισης αποβλήτων, με βάση τους επικαιροποιημένους ΠΕΣΔΑ - Διασφάλιση της αυτάρκειας σε δίκτυα υποδομών ανάκτησης και διάθεσης

#### Ειδικός Στόχος 29:

Βελτίωση της συλλογής και επεξεργασίας αστικών λυμάτων κατά κατηγορία Οικισμών με βάση τις κατευθύνσεις της Οδηγίας για την επεξεργασία αστικών λυμάτων (91/271/ΕΟΚ)

#### **Αξονας Προτεραιότητας 6: Τεχνική Βοήθεια (ΕΤΠΑ)**

*Με βάση την προτεινόμενη 2η Αναθεώρηση του ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ, οι Ειδικόί Στόχοι 26, 27 και 29 δεν μεταβάλλονται ως προς την στρατηγική στόχευση. Οι ΕΣ 26 και 27 δεν μεταβάλλουν τη χρηματοδοτική τους κατανομή, σε αντίθεση με τον ΕΣ 29 ο οποίος ενισχύεται από πόρους των ΑΠ12/13.*

##### Ειδικός Στόχος 34:

Ενίσχυση των συστημάτων και των διαδικασιών διοίκησης και εφαρμογής των Αξόνων Προτεραιότητας ΕΤΠΑ του Προγράμματος

##### Ειδικός Στόχος 35:

Ενίσχυση της διαχειριστικής επάρκειας των δικαιούχων των Αξόνων Προτεραιότητας ΕΤΠΑ του Προγράμματος

*Με βάση την προτεινόμενη 2η Αναθεώρηση του ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ ο Ειδικός Στόχος 35 καταργείται. Το σύνολο των δράσεων ενίσχυσης της διαχειριστικής επάρκειας των δικαιούχων του Προγράμματος θα υποστηρίζεται από τον Ε.Σ. 37.*

#### **Αξονας Προτεραιότητας 16: Τεχνική Βοήθεια (ΤΣ)**

##### Ειδικός Στόχος 36:

Ενίσχυση των συστημάτων και των διαδικασιών διοίκησης και εφαρμογής των Αξόνων Προτεραιότητας ΤΣ του Προγράμματος

##### Ειδικός Στόχος 37:

Ενίσχυση της διαχειριστικής επάρκειας των δικαιούχων των Αξόνων Προτεραιότητας ΤΣ του Προγράμματος

## 4. ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗΣ ΣΤΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΟΥ ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ

Η στρατηγική της χώρας στον **Τομέα των Μεταφορών (ΤτΜ)** για την Προγραμματική Περίοδο (ΠΠ) 2014-2020 περιλαμβάνεται στην 4η Χρηματοδοτική Προτεραιότητα (ΧΠ) του ΕΣΠΑ 2014 -2020 «*Ανάπτυξη, εκσυγχρονισμός και συμπλήρωση υποδομών για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη*» (ΧΠ4), με βασική επιδίωξη την ολοκλήρωση της ανάπτυξης του Εθνικού Συστήματος Μεταφορών και προώθηση των συνδυασμένων Μεταφορών (ΔΕΔ-Μ), ενώ συγχρόνως οι Μεταφορές συμβάλλουν στην ΧΠ 3 «*Προστασία του περιβάλλοντος – μετάβαση σε μία οικονομία φιλική στο περιβάλλον*», με συμβολή στην ολοκληρωμένη αστική ανάπτυξη, τη βελτίωση της ποιότητας της ατμόσφαιρας και τη μείωση του θορύβου, και την προώθηση της βιώσιμης κινητικότητας μέσω ανάπτυξης συστημάτων μεταφορών φιλικών προς το περιβάλλον. Οι ΧΠ 4 και 3 υλοποιούνται σε ότι αφορά τις Μεταφορές στο πλαίσιο των Θεματικών Στόχων (ΘΣ) 7 και 4.

Οι στρατηγικοί στόχοι του ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ για τις Μεταφορές έχουν διατυπωθεί ως ακολούθως:

- Α) Προώθηση της ολοκλήρωσης μέρους των υποδομών του βασικού ΔΕΔ-Μ (οδικών και σιδηροδρομικών) και περαιτέρω ανάπτυξη / αναβάθμιση του αναλυτικού ΔΕΔ-Μ (με έμφαση στο οδικό και σιδηροδρομικό, αλλά και επιλεγμένες παρεμβάσεις λιμένων και αεροδρομίων),
- Β) Προώθηση των συνδυασμένων μεταφορών και εκσυγχρονισμός του συστήματος μεταφορών,
- Γ) Βελτίωση της ασφάλειας μεταφορών,
- Δ) Ανάπτυξη και επέκταση βιώσιμων και οικολογικών αστικών μεταφορών (αστικών μέσων σταθερής τροχιάς και λοιπών καθαρών επιφανειακών μέσων).

Η προτεινόμενη 2<sup>η</sup> αναθεώρηση του ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ διατηρεί αναλλοίωτο τον χαρακτήρα του Προγράμματος ως προς την στόχευσή του και τους αρχικά τεθέντες στρατηγικούς του στόχους για τον τομέα Μεταφορών. Στο πλαίσιο της προτεινόμενης 2<sup>ης</sup> αναθεώρησης, οι Άξονες Προτεραιότητας που αφορούν τις Μεταφορές (ΑΠ 1 έως και 9) παραμένουν επίσης αναλλοίωτοι, διατηρώντας την αρχική δομή τους και συνεχίζοντας να εξυπηρετούν τους Στρατηγικούς Στόχους του Προγράμματος.

Η λογική της παρέμβασης (Intervention Logic) που είχε διαμορφωθεί στο πλαίσιο του σχεδιασμού του Προγράμματος παραμένει σχεδόν αναλλοίωτη και συνεχίζει να εξυπηρετεί τις ανάγκες του Τομέα και την επίτευξη των ανωτέρω στρατηγικών στόχων του ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ.

Η αναθεώρηση δεν επιφέρει αλλαγές στη στόχευση του Προγράμματος σε επίπεδο στρατηγικών στόχων αλλά επιφέρει μικρές μεταβολές ειδικών στόχων για τις Μεταφορές, η δομή του Προγράμματος στο σκέλος των Μεταφορών παραμένει ως είχε και η υλοποίηση του περιεχομένου των ΑΠ Μεταφορών προχωρεί όπως είχε αρχικά σχεδιαστεί. Όλοι οι ΑΠ Μεταφορών παρουσιάζουν ενεργοποίηση, με εξαίρεση τον ΑΠ2 για τον οποίο όμως στην πρόταση της 2ης Αναθεώρησης λαμβάνονται τα απαραίτητα μέτρα.

Οι σημαντικότερες προτεινόμενες μεταβολές αφορούν:

1. στην κατάργηση των Ε.Σ. 5 και Ε.Σ. 6 και κατ' επέκταση στην αφαίρεση της Επ.Π. 7c από το πρόγραμμα
2. στη διεύρυνση του περιεχομένου του Ε.Σ. 10 με ταυτόχρονη ενσωμάτωση του αντικειμένου από τον Ε.Σ. 5
3. στη διεύρυνση του περιεχομένου του Ε.Σ. 9
4. στη διεύρυνση του περιεχομένου του Ε.Σ. 14 και τη μερική αναδιατύπωση του

Η στρατηγική της χώρας στον **Τομέα του Περιβάλλοντος (ΤτΠ)** για την Προγραμματική Περίοδο (ΠΠ) 2014-2020 περιλαμβάνεται στην 3η Χρηματοδοτική Προτεραιότητα (ΧΠ) του ΕΣΠΑ 2014 -2020 «*Προστασία του περιβάλλοντος – μετάβαση σε μία οικονομία φιλική στο περιβάλλον*» (ΧΠ3), με βασική επιδίωξη τη μετάβαση σε μια οικονομία φιλική στο περιβάλλον με αποδοτική χρήση των πόρων και χαμηλά επίπεδα εκπομπών

διοξειδίου του άνθρακα, παράλληλα με την προστασία του φυσικού, πολιτιστικού και δομημένου περιβάλλοντος και των φυσικών πόρων.

Η ΧΠ3 αναλύεται στους Θεματικούς Στόχους (ΘΣ) 4, 5 και 6 και εστιάζει στην αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής με προτεραιότητα στην υλοποίηση έργων υψηλής περιβαλλοντικής σημασίας που άπτονται του **Ευρωπαϊκού Περιβαλλοντικού Κεκτημένου (ΕΠεΚ)**, κυρίως στη διαχείριση υγρών και στερεών αποβλήτων. Η προτεραιότητα αυτή αντικατοπτρίζεται ευθέως στο Αναθεωρημένο Πρόγραμμα.

Οι στρατηγικοί στόχοι του ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ για το Περιβάλλον έχουν διατυπωθεί ως ακολούθως:

- Ε) Εκπλήρωση των απαιτήσεων του περιβαλλοντικού κεκτημένου της Ε.Ε. στους τομείς των Αποβλήτων και των Υδάτων, που εξυπηρετείται από παρεμβάσεις στο πλαίσιο του ΘΣ6.
- Ζ) Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή - Πρόληψη και Διαχείριση Κινδύνων, που εξυπηρετείται από παρεμβάσεις στο πλαίσιο κυρίως του ΘΣ5, αλλά και των ΘΣ4 και ΘΣ6.
- Η) Διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος και της βιοποικιλότητας, που εξυπηρετείται από παρεμβάσεις στο πλαίσιο του ΘΣ6.
- Θ) Αστική Αναζωογόνηση που εξυπηρετείται από παρεμβάσεις στο πλαίσιο των ΘΣ4 και ΘΣ6.

Στόχος της 2<sup>ης</sup> Αναθεώρησης είναι η περαιτέρω ενίσχυση της συμβολής του Προγράμματος στις προσπάθειες της Χώρας σχετικά με τη συμμόρφωση με το ΕΠεΚ και τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της ανάμεσα στα λοιπά κράτη μέλη. Η προτεινόμενη 2η Αναθεώρηση του ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ δεν επιφέρει αλλαγή του χαρακτήρα του Προγράμματος ως προς την στόχευσή του και τους αρχικά θεθέντες στρατηγικούς του στόχους για τον τομέα Περιβάλλοντος.

Η λογική της παρέμβασης (Intervention Logic) για το Περιβάλλον, η οποία είχε διαμορφωθεί στο πλαίσιο του αρχικού σχεδιασμού του Προγράμματος, παραμένει σχεδόν αναλλοίωτη και συνεχίζει να εξυπηρετεί τις ανάγκες του Τομέα και την επίτευξη των στρατηγικών στόχων. Οι σημαντικότερες προτεινόμενες μεταβολές αφορούν:

1. στην ξεκάθαρη πλέον δόμηση του Προγράμματος, στον ΤτΠ
2. στη συστηματοποίηση του τρόπου με τον οποίο τίθεται η στοχοθεσία του και η παρακολούθησή της
3. στην κατάργηση του ΕΣ 16
4. στην διεύρυνση του ΕΣ 15
5. στην αναδιατύπωση του ΕΣ 30
6. στην αναδιατύπωση του ΕΣ 20 και στην αντικατάσταση του ΕΣ 31 από αυτόν
7. στην προσαρμογή στις νέες κατευθύνσεις του Εθνικού Σχεδίου Διαχείρισης Απορριμμάτων (ΕΣΔΑ) και των ΠΕΣΔΑ, αλλά και στην αντιμετώπιση των αυξημένων απαιτήσεων σε έργα ενεργειακής αναβάθμισης και εξοικονόμησης ενέργειας.
8. στην ενσωμάτωση των όποιων αλλαγών προκλήθηκαν από το κλείσιμο της Προγραμματικής Περιόδου 2007-2013, κυρίως σε παρεμβάσεις Λυμάτων (έργα Phasing),
9. σε εσωτερικές, μεταξύ των Αξόνων και των Ειδικών Στόχων, μετακινήσεις φυσικού αντικείμενου, οι οποίες αποσκοπούν στην καλύτερη ομαδοποίηση και προγραμματισμό ομοειδών/συγγενών δράσεων και κατ' επέκταση σε μια πιο αποδοτική χρήση των διαθέσιμων, από τα δύο Ταμεία, πόρων (ΑΠ 10, ΑΠ 11, ΑΠ 12/13 και ΑΠ 14). Η ομαδοποίηση των δράσεων με συγγενές περιεχόμενο, στους συναφείς Ειδικούς Στόχους, καθιστά το Πρόγραμμα στον ΤτΠ περισσότερο συνεκτικό, διευκολύνοντας παράλληλα τη συστηματική παρακολούθηση της επίτευξης των επιδιωκόμενων αποτελεσμάτων.
10. σε εσωτερικές μεταξύ των Αξόνων και των Ειδικών Στόχων, μετακινήσεις πόρων για ενίσχυση παρεμβάσεων με αυξημένες χρηματοδοτικές ανάγκες.



## 5. ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΕΩΝ ΠΟΥ ΣΥΝΔΕΟΝΤΑΙ ΜΕ ΤΗΝ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ.

Η παρούσα πρόταση Αναθεώρησης λαμβάνει υπόψη της τα πορίσματα της 1<sup>ης</sup> Αξιολόγησης της Εφαρμογής του ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ η οποία, σύμφωνα και με τις απαιτήσεις της υπ. αριθμ. 8442/ΕΥΣΣΑ 1800/28-7-2017 Εγκυκλίου της ΕΥΣΕ/ΕΥΣΣΑ, εστίασε στην αποδοτικότητα και την αποτελεσματικότητα του Ε.Π., στην επίτευξη των στόχων που έχουν τεθεί στο Πλαίσιο Επίδοσης και στην επικαιρότητα της λογικής της παρέμβασης (ημερομηνία αναφοράς για τα χρησιμοποιούμενα στοιχεία ήταν η 31 Μαρτίου 2018). Κύριο αντικείμενό της ήταν, η διατύπωση τεκμηριωμένων προτάσεων που θα παρείχαν υποστήριξη στη προετοιμασία 2<sup>ης</sup> Αναθεώρησης του Επιχειρησιακού Προγράμματος.

Σύμφωνα με την αξιολόγηση αποτελεσματικότητας, αποδοτικότητας, αλλά και γενικότερα τα ευρήματα της αξιολόγησης σχετικά με την επικαιρότητα ή/ και καταλληλότητα της Λογικής Παρέμβασης, προέκυψαν τα πορίσματα:

- Το ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ είναι ένα ΕΠ που καλύπτει ένα μεγάλο εύρος θεματικών στόχων και καλείται να υλοποιήσει πολυάριθμες σημαντικές παρεμβάσεις σε κρίσιμους τομείς των μεταφορών και του Περιβάλλοντος. Στο Πρόγραμμα, υπάρχουν διαφοροποιήσεις στην υλοποίηση των Αξόνων Προτεραιότητας και των επενδυτικών προτεραιοτήτων που περιλαμβάνονται σε αυτούς.
- Το ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ στα έργα phasing είναι σε φάση πλήρους εξέλιξης, ενώ αναμένεται η εκκίνηση και των προγραμματιζόμενων νέων έργων στο προσεχές διάστημα.
- Σύμφωνα με τις προβλέψεις που αποτυπώνονται στο Σχέδιο Δράσης Δαπανών 2018 αναμένεται σημαντική ενεργοποίηση του Ε.Π. σε επίπεδο εντάξεων καθώς ο προϋπολογισμός των ενταγμένων έργων προβλέπεται να βρίσκεται σε ποσοστό 95,89%, στο τέλος του 2018. Ανά τομέα, στις μεταφορές προβλέπεται, ήδη από το 2018, υπερκάλυψη του συνόλου της κατανομής (117,35)%, ενώ στο περιβάλλον οι εντάξεις θα προσεγγίσουν το 76,17%.
- Στο σύνολό της, η Στρατηγική του Προγράμματος παραμένει επίκαιρη. Σχεδόν το σύνολο των Στρατηγικών και Ειδικών Στόχων δεν έχουν επηρεαστεί από σημαντικές μεταβολές στο περιβάλλον της Λογικής της Παρέμβασης. Επιμέρους μεταβολές στη στρατηγική αφορούν στην εφαρμογή πολιτικών που άλλαξαν κατά την τελευταία τετραετία και Εθνικών Σχεδίων που επικαιροποιήθηκαν (ΕΣΔΑ/ΠΕΣΔΑ (2015), ΕΣΔΕΑ 2017-ΚΕΝΑΚ). Ειδικότερα, διαπιστώνονται ότι δεν απαιτούνται αλλαγές στη στρατηγική στόχευση του Προγράμματος ενώ μικρές προσαρμογές και τροποποιήσεις θα πρέπει να γίνουν σε συγκεκριμένους Ειδικούς Στόχους. Προσθήκη νέων Ειδικών Στόχων δεν προκρίνεται.
- Στον ΤτΠ απαιτείται να γίνει περισσότερο ξεκάθαρη η δόμηση του Προγράμματος, καθώς και να συστηματοποιηθεί ο τρόπος με τον οποίο τίθεται η στοχοθεσία του και η παρακολούθησή της.
- Σε επίπεδο Αξόνων Προτεραιότητας διαπιστώνονται τα εξής:
  1. Σημαντικές καθυστερήσεις στους Άξονες 2, 7 & 11. Ειδικά στους Άξονες 2 & 7 παρατηρείται μηδενική ενεργοποίηση σε επίπεδο εντάξεων.
  2. Καθυστερήσεις εμφανίσθηκαν στην υλοποίηση των έργων Μετρό στους Άξονες 8 & 9. Ο Άξονας 9, όπως και ο Άξονας 1, εμφανίζουν υψηλές χρηματοδοτικές ανάγκες.
  3. Πρόβλεψη σημαντικής υπερδέσμευσης στους Άξονες 3, 6 & 9.
  4. Περιορισμένος ρυθμός υλοποίησης στους Άξονες 10, 12 & 13. Στον Άξονα 10, ωστόσο, μετά την πρόσφατη έγκριση του νέου ΚΕΝΑΚ που επιτρέπει την ενεργοποίηση των δράσεων ενεργειακής αναβάθμισης λόγω καθυστερημένης παρατηρείται η ύπαρξη διαπιστωμένης υψηλής ζήτησης, μεγάλης δεξαμενής ώριμων έργων και συνεπώς ισχυρής δυναμικής, σε αντίθεση με τους Άξονες 12 & 13, όπου οι προοπτικές κρίνονται περιορισμένης δυναμικής.
  5. Στον Άξονα 14 λαμβάνοντας υπόψη αφενός τις καθυστερήσεις λόγω των απαιτούμενων προσαρμογών στις νέες κατευθύνσεις του Εθνικού Σχεδίου Διαχείρισης Απορριμμάτων (ΕΣΔΑ) και αφετέρου την επικείμενη μεταφορά των έργων λυμάτων στον νέο Άξονα 14B, αναμένεται να

προκύπτει έντονη υστέρηση σε σχέση με τους στόχους. Στον τομέα των λυμάτων (ΕΣ 29), παρατηρείται σημαντική ανάγκη για διασφάλιση πρόσθετων πόρων.

6. Παρατηρείται αλλαγή στο μίγμα των χρηματοδοτούμενων έργων, κατά περίπτωση και ανά Άξονα Προτεραιότητας, η οποία επιβάλλει μικρής έκτασης αλλαγές στη Λογική της Παρέμβασης, κυρίως στο επιχειρησιακό τμήμα της ΛτΠ (ομαδοποίηση/ μεταφορές δράσεων και μεταβολές στο σύστημα των δεικτών). Οι διαφορετικές δυναμικές υλοποίησης στις δράσεις καθώς και οι διαφορετικές ταχύτητες ωρίμανσης σημαντικών έργων, σε συνδυασμό με το ανωτέρω και τις αυξημένες χρηματοδοτικές ανάγκες συγκεκριμένου τύπου παρεμβάσεων, οδηγούν σε ανάγκη διερεύνησης της ανακατανομής πόρων. Αυτό με τη σειρά του θα επηρεάσει τη βαρύτητα συγκεκριμένων ΕΣ. Παρότι η χρηματοδοτική ενίσχυση ορισμένων ΕΠ ενδέχεται να είναι σημαντική, η ανακατανομή εκτιμάται ότι δεν επηρεάζει σημαντικά τη Λογική της Παρέμβασης.
- Σε σχέση με τους δείκτες του Προγράμματος σημειώνονται:
    - Αδυναμία αναλυτικής αρχικής τεκμηρίωσης της στοχοθεσίας του Προγράμματος σε συγκεκριμένους Άξονες Προτεραιότητας.
    - Ασάφειες μέρους προτεινόμενων μεθοδολογιών υπολογισμού των δεικτών του Προγράμματος.
    - Ασάφειες υπολογισμού της συμβολής των δεικτών εκροής στους δείκτες αποτελέσματος, ειδικά όταν αυτοί τίθενται ως εθνικοί στόχοι.
  - Σε σχέση με το Πλαίσιο Επίδοσης διαπιστώνεται κίνδυνος απώλειας πόρων κυρίως λόγω μη εκπλήρωσης των οροσήμων 2018. Ειδικότερα:
    - Ο οικονομικός δείκτης F100 δεν είχε συμπληρωθεί με την ίδια λογική σε όλους τους ΑΠ κατά τον αρχικό σχεδιασμό του Προγράμματος (Κανόνας  $[N+3]*110\%$ ) με αποτέλεσμα να έχει υπερεκτιμηθεί και εκτιμάται ότι θα χρειαστεί να μειωθεί σημαντικά, σε ορισμένες περιπτώσεις, η τιμή του Οροσήμου για το 2018.
    - Απαιτείται να επαναδομηθεί το ΠΕ (αντιπροσωπευτικότητα δεικτών, επικαλύψεις, χρηματοδοτική βαρύτητα): *ενδεικτικά τιμές και στο ορόσημο και σε ΒΣΥ για τον ίδιο δείκτη, δείκτες μη αντιπροσωπευτικός της χρηματοδοτικής βαρύτητας, κλπ*
    - Απαιτείται να επικαιροποιηθούν οι τιμές οροσήμου και στόχου (μεθοδολογίες και υλοποίηση).

Κατά συνέπεια, στο πλαίσιο Αναθεώρησης του Προγράμματος είναι απαραίτητη η πραγματοποίηση προσαρμογών/τροποποιήσεων που αφορούν σε:

- Απαραίτητες τροποποιήσεις περιεχομένου σε ορισμένους ΑΠ, σε συνδυασμό με προσαρμογή των σχετικών Ειδικών Στόχων (ΕΣ: 5, 6, 9, 10, 15, 16, 20-25, 30, 31, 32).
- Ανακατανομές πόρων μεταξύ ΑΠ και ΕΠ, με στόχευση ενίσχυσης στους ΑΠ οι οποίοι εμφανίζουν αυξημένες χρηματοδοτικές ανάγκες
- Διευθέτηση του κατακερματισμού περιεχομένου μεταξύ ΑΠ, κυρίως στον ΤτΠ, και ενίσχυσης της ομοιογένειας και της συστηματοποίησης του ΕΠ. Αυτό είναι ιδιαίτερα εμφανές μεταξύ των ΑΠ12/13 και ΑΠ14 ενώ εμφανίζεται μερικώς και στον ΑΠ 10 (ΕΠ 4ε)
- Προσαρμογές στους δείκτες εκροών και αποτελέσματος:
  - Ορισμένοι δείκτες αποτελέσματος απαιτείται να επικαιροποιηθούν σε σχέση με εφαρμοζόμενες μεθοδολογίες, τιμές στόχο και βάσης, καθώς προκύπτουν από εθνικά τεθέντες στόχους. Απαιτείται επίσης να τροποποιηθούν σε σχέση και με τη στοχοθεσία των εξειδικευμένων/υλοποιούμενων δράσεων.
  - Ορισμένοι δείκτες εκροής απαιτείται να προσαρμοστούν ή να προστεθούν/καταργηθούν για την αντιπροσωπευτική του φυσικού αντικείμενου δράσεων που αφορούν νέο σχεδιασμό. Η τιμή στόχος απαιτείται επίσης να επικαιροποιηθεί όπου έχει μεταβληθεί το φυσικό ή/και το οικονομικό αντικείμενο.
  - Ορισμένοι δείκτες εκροής απαιτείται να προσαρμοστούν με βάση επικαιροποίηση της μεθοδολογίας υπολογισμού τους. Η τιμή στόχος απαιτείται επίσης να επικαιροποιηθεί όπου επέρχεται μεταβολή στα μοναδιαία κόστη λόγω αλλαγών στα δεδομένα αναφοράς που σχετίζονται με τον υπολογισμό αυτό.

- Σε ελάχιστες περιπτώσεις απαιτείται αλλαγή στο σύνολο της συσχέτισης ΕΣ ▶ ΔΑ ▶ ΔΡΑΣΗ ▶ ΔΕ (στην Ανάλυση Λογικού Πλαισίου).
- Σε κάθε περίπτωση, το σύστημα των δεικτών, κυρίως στον τομέα του Περιβάλλοντος, απαιτείται να γίνει περισσότερο συνεκτικό, αντιπροσωπευτικό και μετρήσιμο, ενώ ταυτόχρονα απαιτείται να καθορισθεί με σαφή τρόπο η ποσοτική συμβολή στο επιδιωκόμενο αποτέλεσμα.
- Επανεξέταση των στόχων και ανασχεδιασμός - όπου αυτό κρίνεται απαραίτητο - του Πλαισίου Επίδοσης στους περισσότερους Άξονες του ΕΠ.